

แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปทุมธานี เขต ๑

**GUIDELINES OF CAREER AND TECHNOLOGY LEARNING
PROMOTION UNDER THE OFFICE OF PATHUMTHANI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1**

นางสาวอิสราภรณ์ วิจิตพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตมหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐

แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปทุมธานี เขต ๑

นางสาวอิสราภรณ์ วิจิตพันธ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตมหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๐
(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

**Guidelines of Career and Technology Learning Promotion
under the Office of Pathumthani Primary
Educational Service Area 1**

Miss Aitsaraphon Wichitphan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Master of Arts
(Educational Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2017

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(รศ.ดร.อินตา ศิริวรรณ)

ประธานกรรมการ

(ดร.อำนาจ บัวศิริ)

กรรมการ

(รศ.ดร.สิน งามประโคน)

กรรมการ

(ดร.ระวีง เรืองสังข์)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รศ.ดร.สิน งามประโคน

ประธานกรรมการ

ดร.ระวีง เรืองสังข์

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(นางสาวอิสราภรณ์ วิชิตพันธ์)

- ชื่อวิทยานิพนธ์** : แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑
- ผู้วิจัย** : นางสาวอิสราภรณ์ วิจิตพันธ์
- ปริญญา** : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา)
- คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์**
- : รศ.ดร.สิน งามประโคน, พธ.ม. (การบริหารการศึกษา),
M.A. (Educational Administration)
Ph.D. (Educational Administration)
  - : ดร.ระวิง เรืองสังข์, พธ.บ. (รัฐศาสตร์),
บธ.ม. (การจัดการตลาด),
ค.ด.(บริหารการศึกษา)
- วันที่สำเร็จการศึกษา** : ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๐

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ๒) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี และ ๓) เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณโดยมีกลุ่มตัวอย่าง คือ บุคคลากรครู จำนวน ๓๓๑ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพโดย มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

๑. สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านด้านที่มีปัญหา คือ ๑) ด้านแรงจูงใจที่มีปัญหา ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ครูควรประเมินความรู้เดิมของนักเรียน และมีการนำวิทยากรมาให้ความรู้ในการจัดการเรียนการสอน ๒) ด้านการส่งเสริมด้านสิ่งเร้า ได้แก่ นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น นักเรียนควรได้เรียนรู้ลงมือปฏิบัติจริงได้เห็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ได้จริง การเสริมแรง ๓) ด้านการเสริมแรงสภาพปัญหา ได้แก่ นักเรียนมีความภาคภูมิใจในการเรียนรู้ได้ตรงตามความสนใจของตนเอง ผู้บริหาร ครูผู้สอนควรให้การสนับสนุน เช่น การจัดประกวดโครงงานต่างๆ จนได้รับรางวัล

๒. แนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ พบว่า ๑) ด้านแรงจูงใจครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้

เรียนตามความถนัด คอยให้คำแนะนำในการศึกษาต่อ โดยส่วนใหญ่ตัวนักเรียนมีแรงจูงใจมาจากรุ่นพี่
ที่ไปศึกษาต่อตามสถาบันการอาชีพต่างๆ ผู้เรียนได้เห็นผลลัพธ์และผลตอบแทนจากผลงานของตนเอง
จึงทำให้เกิดข้อเบี่ยงเบนในการตัดสินใจที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป ๒) ด้านสิ่งเร้าความสามารถใน
การเรียนรู้ของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ๓) ด้านการเสริมแรง
ครูผู้สอนควรส่งเสริมความรู้ความสามารถโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำเสนอผลงานของตนเองอย่าง
เต็มศักยภาพ

Thesis Title : Guidelines of Career and Technology Learning Promotion Under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 1

Researcher : Miss Aitsaraphon Wichitphan

Degree : Master of Arts (Educational Administration)

Thesis Supervisory Committee :

: Assco. Prof. Dr. Sin Ngamprakhon,
B.A. (Educational Administration),
M.Ed. (Educational Administration),
Ph.D. (Educational Administration)

: Dr. Rawing Ruengsang,
B.A. (Political Sciences),
M.B.A. (Marketing),
Ed.D. (Educational Administration)

Date of Graduation : 18 March 2018

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study the state of career and technology learning promotion under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 1, 2) to study guidelines of career and technology learning promotion, and 3) to propose guidelines of career and technology learning promotion. The quantitative data were collected from 331 teachers by questionnaires and analyzed by percentage, frequency, mean and standard deviation. The qualitative data were obtained by in-depth interviews with 3 experts and analyzed by content analysis.

The results of the research found that:

1. The state of career and technology learning promotion under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 1 was at a high level overall. The problems were found in; 1) Motivation, teaching and learning management relevant to students' requirement, evaluation of students' learning background, and visiting scholar to acknowledge in teaching and learning management, 2) Stimulation, students' brainstorm and exchange ideas, students' work based learning, and

application, 3) Strengthening, students feel proud to study based on their skills and work based learning should be supported by administrators and teachers.

2. The guidelines of career and technology learning promotion under the Office of Pathumthani Primary Educational Service Area 1 were that; 1) In motivation, students should have choices to study according to their skills and have guidance for further study from teachers and former graduates who are successful in their careers, 2) In stimulation, students should share participation in learning in order to exchange knowledge and idea, and 3) In strengthening, students should be supported to express their potential, ideas and products inside and outside school.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ก็เนื่องด้วยได้รับการช่วยเหลือสนับสนุน เอื้อเฟื้อเกื้อกูล เมตตาอนุเคราะห์ จากท่านผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยขอขอบคุณและอนุโมทนาขอบคุณทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบคุณรองศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน และดร.ระวีง เรื่องสังข์ ที่ได้เมตตา กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าช่วยตรวจสอบความถูกต้องทั้งด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธี และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยทั้งให้ข้อเสนอแนะ และให้การแนะนำตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณคณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือในการวิจัย และประธานคณะกรรมการสอบป้องกัน ผู้ทรงคุณวุฒิและคณะกรรมการทุกท่าน

อนึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๖๙ โรงเรียนวัดกลางคลองสาม และโรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุง ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัยให้ผู้วิจัย

ขอกราบขอบคุณพระอาจารย์ทุกรูป และคณาจารย์คณะครุศาสตร์ทุกท่านตลอดจนเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ได้ให้ความรู้ประสิทธิภาพการ และประสบการณ์ รวมถึงให้ความเมตตาเอื้อเฟื้อ ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจ และเป็นกำลังใจให้แก่ผู้วิจัยตลอดมา คุณความดี การทำประโยชน์ใดๆ อันเกิดจากวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาเป็นกตเวทิตาคุณแด่มารดา บิดา ญาติกาสาโยโลหิต มิตรสหายผู้เป็นที่รัก เพื่อนสหธรรมิกร่วมชั้นเรียนทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ที่เป็นกำลังใจ และให้การสนับสนุนในทุกๆ เรื่องรวมทั้งผู้มีอุปการคุณทุกท่าน

นางสาวอิสราภรณ์ วิจิตพันธ์

๙ มีนาคม ๒๕๖๑

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฎ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฎ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๓
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๓
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๔
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับ	๕
บทที่ ๒ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๖
๒.๑. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้	๗
๒.๑.๑ ความหมายของการเรียนรู้	๗
๒.๑.๒ ทฤษฎีการเรียนรู้	๒๓
๒.๑.๓ ประเภทของการเรียนรู้	๒๓
๒.๑.๔ องค์ประกอบการเรียนรู้	๒๔
๒.๑.๕ วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้	๓๕
๒.๑.๖ หลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี	๔๑
๒.๒ ข้อมูลพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต ๑	๖๐
๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗๘
๒.๔ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๘๕
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๘๖
๓.๑ ขั้นตอนการวิจัย	๘๖
๓.๒ ประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๘๘
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๙๕
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๙๕

เรื่อง	หน้า
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๙๖
๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๙๗
๓.๗ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๙๘
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๑๐๒
๔.๑ วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๐๓
๔.๒ วิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง๓ ด้าน	๑๑๑
๔.๓ สรุปผล	๑๑๙
๔.๔ สรุปผลการสัมภาษณ์	๑๒๐
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	๑๒๒
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๒๒
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๒๖
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๒๖
บรรณานุกรม	๙๐
ภาคผนวก	๙๑
ภาคผนวก ก เครื่องมือการวิจัย	๙๒
ภาคผนวก ข รายนามผู้เชี่ยวชาญและทรงคุณวุฒิ	๙๙
ภาคผนวก ค หนังสือออกในการดำเนินการวิจัย	๑๐๓
ภาคผนวก ฉ ภาพประกอบในการดำเนินการวิจัย	๑๒๑
ประวัติผู้วิจัย	๑๒๕

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
๓.๑	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๕๙
๓.๒	ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม	๖๑
๔.๑	แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ	๑๐๓
๔.๒	แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ	๑๐๔
๔.๓	แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา	๑๐๔
๔.๔	แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน	๑๐๕
๔.๕	แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด	๑๐๕
๔.๖	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ในภาพรวม	๑๐๖
๔.๗	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านแรงจูงใจ	๑๐๗
๔.๘	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านสิ่งเร้า	๑๐๘
๔.๙	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านการเสริมแรง	๑๑๐

สารบัญภาพ

แผนภูมิที่

หน้า

๒.๑ กรอบแนวคิดการวิจัย

๘๕

คำอธิบายสัญลักษณ์ และคำย่อ

คำย่อภาษาไทย

คำย่อเกี่ยวกับพระไตรปิฎก

อักษรย่อในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ใช้อ้างอิงจากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๓๙ การอ้างอิงใช้ระบบระบุ เล่ม ข้อ หน้า หลังคำย่อชื่อคัมภีร์ ดังตัวอย่าง เช่น ที.ม. (ไทย) ๑๐/๒๐๘/๑๕๕. หมายถึง ทีฆนิกาย มหาวรรค พระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๐ ข้อที่ ๒๐๘ หน้า ๑๕๕

พระสุตตันตปิฎก

ที.ม.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มัชฌิมปิณณาสก์	(ภาษาไทย)
ช.ธ.	(ไทย)	=	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธรรมบท	(ภาษาไทย)

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ในการบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการและเป็นที่ยอมรับ ของสังคม โดยเน้นให้ ผู้เรียนเป็นคนดี เป็นคนเก่งและอยู่ในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓ และตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ที่จะเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลาย มีความสนุกกับการเรียนรู้และมีโอกาส ได้เรียนรู้อย่างสร้างสรรค์โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้ประกาศจุดเน้นการพัฒนา คุณภาพนักเรียนในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๖๑) ใน ๓ ด้าน คือ ด้านทักษะความสามารถและคุณลักษณะของนักเรียน ด้านการจัดการเรียนรู้และด้านการวัด และประเมินผลในแต่ละระดับ ช่วงชั้นในด้านทักษะความสามารถ มุ่งเน้นให้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ มีทักษะการคิดขั้นสูง มีทักษะชีวิต การแก้ปัญหาการใช้เทคโนโลยีรักการเรียนรู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองและการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในด้านคุณลักษณะมุ่งเน้นให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓ มีคุณลักษณะอย่างพอเพียง สำหรับด้านการจัดการเรียนรู้มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง สร้างและสร้างความรู้ด้วยตนเองจัดสภาพแวดล้อมของชุมชนท้องถิ่น สังคมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ระดมทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้านและผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนและท้องถิ่น เป็นแหล่งเรียนรู้โดยพัฒนาการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ในส่วนของกาารวัด และประเมินผล มีจุดเน้นในการใช้วิธีการและเครื่องมือวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียนที่หลากหลาย มีคุณภาพเน้นการ

วัดและประเมินผลตามสภาพจริงใช้ผลการประเมินในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง จุดเน้นของการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑^๒ ในการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระ การเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี มุ่งให้ผู้เรียนสามารถ เข้าใจแนวทางการเลือกอาชีพ ประกอบอาชีพและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ เป็นหน่วยงานทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ มีหน้าที่หลักในการส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดทั้งการศึกษาในระดับก่อนประถมศึกษาและการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานมีสถานศึกษาในสังกัด จำนวน ๑๐๓ โรงเรียน

วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีถือเป็นวิชาหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาคนเพราะวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีเป็นกลุ่มสาระที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานอาชีพ มีทักษะในการทำงานเป็น รักการทำงาน ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความสามารถในการวางแผนออกแบบการทำงาน สามารถนำเอาความรู้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการทำงานและประยุกต์ใช้ในการทำงาน กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยีจึงกำหนดการเรียนรู้ที่ยึดงานเป็นหลักในการทำงานและการแก้ปัญหา

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ โดยมีจุดเริ่มต้นมาจากผู้วิจัยได้มีความสนใจในการจัดกิจกรรมเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สอดคล้องกับวิชาที่เรียน และนำเสนอใจนำไปสู่การสร้างรายได้ซึ่งเป็นการเพิ่มรายได้ทางอ้อมและนอกจากนี้การเรียนการสอนในระบบการศึกษาไทยยังต้องประสบความสำเร็จน้อยอันเนื่องมาจากผู้เรียนขาดการกระตุ้นและให้ความสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้น้อยเกินไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกที่จะศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาด้านแรงจูงใจ สิ่งเร้า และการเสริมแรงเพื่อพัฒนาศักยภาพการศึกษาของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพยิ่งขึ้นโดยการส่งเสริมการเรียนรู้ ผ่านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆเพื่อเผยแพร่ต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

^๒กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. ๒๔๔๖.

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๑.๒.๓ เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ สภาพแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร/ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้
ประชากร ได้แก่ ครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต ๑ จำนวน ๒,๒๐๘ คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านสถานที่

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัยโดยมุ่งศึกษาเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย ตั้งแต่เดือน สิงหาคม ๒๕๖๐ ถึงเดือน กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ รวมทั้งสิ้น ๗ เดือน

๑.๕ คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

แรงจูงใจ หมายถึง หมายถึง แรงกระตุ้น หรือสิ่งเร้าที่ทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรมอย่างมีเป้าหมายและตัดสินใจกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง

สิ่งเร้า หมายถึง สิ่งที่มากระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาหรือสิ่งเร้าคือสัญญาณหรือการเปลี่ยนแปลงซึ่งมีผลต่อกิจกรรมของ

การเสริมแรง หมายถึง การทำให้พฤติกรรมเกิดความพึงพอใจ เมื่อทำพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งแล้ว เพื่อให้ทำพฤติกรรมนั้นซ้ำๆอีก

วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี หมายถึง แนวโน้มของพฤติกรรมที่ ตอบสนองให้เห็นหลังการเรียนรู้ซึ่งประกอบด้วยสติปัญญา ความรู้สึกและพฤติกรรมต่อวิชา การงานอาชีพและเทคโนโลยีได้จากคะแนนแบบสอบถามวัดเจตคติต่อวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต ๑ หมายถึง หน่วยงานกลางทางการศึกษาในเขตพื้นที่จังหวัดปทุมธานี เขต ๑

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๖.๑ ได้ทราบถึงสภาพแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๑.๖.๒ ได้ทราบแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๑.๖.๓ ได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต ๑” ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต ๑ จากเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและ นำเสนอขั้นตอนในการดำเนินการศึกษาในประเด็น ดังต่อไปนี้

- ๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้
  - ๒.๑.๑ ความหมายของการเรียนรู้
  - ๒.๑.๒ ทฤษฎีของการเรียนรู้
  - ๒.๑.๓ ประเภทของการเรียนรู้
  - ๒.๑.๔ องค์ประกอบของการเรียนรู้
  - ๒.๑.๕ วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้
  - ๒.๑.๖ หลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- ๒.๒ ข้อมูลสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑
  - ๒.๒.๑ บริบทสถานศึกษา
  - ๒.๒.๒ โครงสร้างสถานศึกษา
  - ๒.๒.๓ จำนวนสถานศึกษา ครู และนักเรียน
  - ๒.๒.๔ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑
- ๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - ๒.๓.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของในประเทศ
  - ๒.๓.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของต่างประเทศ
- ๒.๔ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ แนวคิดและทฤษฎีการจัดการเรียนรู้

๒.๑.๑ ความหมายของการเรียนรู้

การศึกษาหรือการเรียนรู้เป็นเรื่องที่สำคัญของมนุษย์ทุกคนและเป็นเครื่องมือในการพัฒนา ศักยภาพของตนทั้งด้านความรู้ความสามารถคุณธรรมจริยธรรมสุขภาพและการดำเนินชีวิตในสังคม อย่างมีความสุข และเป็นกระบวนการที่ทำให้มนุษย์เจริญงอกงามขึ้น อริสโตเติล (Aristotle) เป็นนักปรัชญาการศึกษาได้ให้ความหมายของการศึกษาหรือการเรียนรู้ว่ามีจุดมุ่งหมายเพื่อการสร้างคุณธรรม และคุณธรรมเกิดจากความรู้และการฝึกจิตใจให้มีศีลธรรม เรียกว่า “Character Development” วิชัย ต้นศิริ กล่าวว่าการฝึกจิตใจให้มีศีลธรรมต้องฝึกภาคปฏิบัติมิใช่เพียงสอนคุณธรรมในภาคทฤษฎี^๑ สอดคล้องกับแนวคิดของพระราชวรมณี (ป.อ.ปยุตโต) ที่ได้ให้นิยามการศึกษาหรือการเรียนรู้ว่าเป็น การพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ นอกจากนั้นท่านยังได้กล่าวอีกว่าหมายถึงการเรียนรู้การฝึกฝน การพัฒนาตนการพัฒนาคนให้มีปัญญาที่จะทำการมได้ถูกต้องจึงต้องมีการศึกษาที่เรียกว่าสิกขาคือ ต้องศึกษาต้องเรียนรู้ต้องพัฒนาตนโดยไม่ประมาทการฝึกฝนแก้ไขปรับปรุงตนเองอยู่เสมอตั้งนั้น การเรียนรู้จึงเป็นการกระทำเพื่อทำให้เกิดการพัฒนาภายในตัวตนทั้งด้านจิตใจ ร่างกายสังคมและ สติปัญญาเพื่อให้เป็นบุคลากรที่ดีในองค์การเป็นประชาชนที่ดีของสังคมทั้งนี้ตลอดชีวิตของมนุษย์ จำเป็นต้องเรียนรู้ทั้งจากธรรมชาติ ภูเขา ต้นไม้ สิ่งแวดล้อม เหตุการณ์ บุคคลรอบข้างหรือแม้แต่ ความรู้สึนึกคิดภายในใจของตนเพื่อให้เกิดการพัฒนาให้รู้เท่าทันและปฏิบัติตนต่อโลกธรรม (โลก ธรรม๘คือมีลาภศูญเสียมียศเสื่อมยศดีเย็นสรรเสริญความสุขและความทุกข์) ได้โดยไม่ตกเป็นทาส ของโลกธรรม ๘^๒

การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนทั้งนักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้ทำการศึกษา ค้นคว้าเกี่ยวกับคุณลักษณะและธรรมชาติของการเรียนรู้แล้วทำการนิยามความหมายของการเรียนรู้ เอาไว้มากมายในที่นี้จะขอยกตัวอย่างมาเป็นสังเขปเพื่อเป็นแนวทางการหาข้อสรุป ดังนี้

Donald Clark ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ คือ กระบวนการเพิ่มพูน และปรับแต่งศักยภาพของพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งสามารถวัดได้ อันเป็นผลมาจากการได้รับการ ฝึกฝน การได้รับความรู้ การฝึกทักษะ การเรียนการสอนและการมีประสบการณ์มาก่อน^๓

Burton ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล และเป็นปฏิสัมพันธ์ (Interaction) เกิดขึ้นจากสิ่งแวดล้อม (environment) ซึ่งจะช่วยให้บุคคลได้ ตอบสนองความต้องการของตนและทำให้สามารถต่อสู้กับสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสมต่อไป^๔

Crow and Crow ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้เกี่ยวข้องกับ การเปลี่ยนแปลง (change) การได้รับลักษณะนิสัย ความรู้ และทัศนคติทั้งหลาย การเรียนรู้จึงทำให้

^๑วิชัยต้นศิริ, **อุดมการณ์ทางการศึกษาทฤษฎีและภาคปฏิบัติ**, พิมพ์ครั้งที่๒, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า๘.

^๒พระราชวรมณี (ป.อ. ปยุตโต), **ทางสายกลางของการศึกษาไทย**, (กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์ พรินตติ้งกรุ๊ป ,๒๕๓๐),หน้า๗๐.

^๓พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม**, พิมพ์ครั้งที่๑๐, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทเอส. อาร์. พรินตติ้งแมสโปรดักส์จำกัด, ๒๕๔๘), หน้า๒๙๕-๒๙๗.

^๔Donald Clark, อ้างใน พรพิมล พรพิระชนม์, ดร., **การจัดกระบวนการเรียนรู้**. (สงขลา :เหมการพิมพ์สงขลา, ๒๕๕๐). หน้า ๓.

^๕Burton, อ้างใน **เรื่องเดียวกัน**. หน้า ๔.

บุคคลมีการปรับตัวทั้งในด้านส่วนตัว และทางด้านสังคม การเปลี่ยนแปลงใดๆ จึงย่อมจะมีการเรียนรู้เกิดขึ้นเสมอ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจึงอยู่ในกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process)^๖

Harris and Schawahn ได้กล่าวถึงความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ เป็นการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากประสบการณ์ และได้แยกให้เห็นถึงประเด็นสำคัญ ๓ ประการที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ดังนี้^๗

๑. การเรียนรู้ในลักษณะผลผลิต (Learning as Product) โดยเน้นให้เห็นความสำคัญของผลลัพธ์ขั้นสุดท้าย นั่นคือผลของการเรียนรู้ (Outcome of Learning) ซึ่งได้มาจากประสบการณ์

๒. การเรียนรู้ในลักษณะกระบวนการ (Learning as Process) โดยเน้นความสำคัญเกี่ยวกับเหตุการณ์ และกระบวนการที่ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ หรือสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ จนทำกระทั่งทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้

๓. สิ่งที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ (Learning as Function) เป็นการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ เช่น แรงจูงใจ ความตั้งใจในการเรียนรู้ หรือการถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transformation of Learning) สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์

Roger ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ไว้ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ได้รับความรู้ ความเข้าใจ ที่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจำ และสามารถพิจารณาการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ใน ๒ ลักษณะ คือ^๘

๑. เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะเป็นไปโดยอัตโนมัติ (Automatic) ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ โดยเฉพาะการเรียนรู้ตามอวัยวะ หรือการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการซึ่งเกิดขึ้น โดยที่ผู้เรียนไม่ได้ตั้งใจ (Unintended Learning)

๒. เป็นการเปลี่ยนแปลงโดยตั้งใจและต้องใช้ความพยายาม (Purpose and Effort) ต้องมีการวางแผนในการเรียน ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงของการเรียนรู้ทั้งสองลักษณะจะต้องเป็น การเปลี่ยนแปลงที่ค่อนข้างถาวร (Permanence changes)

พิมล พรพิระชนม์ ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการอันซับซ้อนที่ทำให้พฤติกรรมของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ได้รับผ่านประสาทสัมผัส สามารถเกิดขึ้นได้โดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ทั้งนี้ผลของการเรียนรู้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมใน ๓ ด้าน คือ ด้านความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะหรือกระบวนการ (Skill Process) และด้านความรู้สึก (Affective)^๙

กล่าวโดยสรุป การเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด ซึ่งเกิดจากการดู ได้ยิน ตมกลิ่น ลิ้มรส สัมผัส การอ่าน การนึกคิด การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่จะต่างกัน เด็กจะเรียนรู้ด้วยการเรียนในห้อง การซักถาม ผู้ใหญ่มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้นจากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการ

^๖Crow and Crow, อ้างใน เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕.

^๗Harris and Schawahn, อ้างใน เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕.

^๘ Roger, อ้างในศิริบุรณ์ สายโกสม, รศ.ดร., จิตวิทยาการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒), หน้า ๑๒๙.

^๙พรพิมล พรพิระชนม์, การจัดการกระบวนการเรียนรู้, (สงขลา : เหมการพิมพ์สงขลา, ๒๕๕๐), หน้า ๓๓.

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้ เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวดกดดันหรือความไม่มีระเบียบวินัย สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้างเงื่อนไขและสถานการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการสอน รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน

๒.๑.๒ ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning theory)

เป็นกรอบงานวิจัยที่จัดระบบของความรู้หรือข้อมูลและเหตุการณ์เรียนรู้ที่ซับซ้อน ซึ่งเป็นการจัดระบบใหม่ของประสบการณ์เดิมที่มีมาก่อน หรือเป็นหลักการของการเกิดการเรียนรู้สามารถทำการทดสอบได้ สามารถนำอ้างอิงถึงเหตุการณ์และประยุกต์ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้มีพัฒนาการมาจากทฤษฎีจิตวิทยา ซึ่งมีการศึกษาทดลองเริ่มตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ ๒๐ เป็นต้นมา

ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ มีนักคิดและนักจิตวิทยาเกิดขึ้นจำนวนมาก และแนวคิดเริ่มมีความหลากหลายขึ้น ทฤษฎีการเรียนรู้ในจุดนี้เริ่มมีลักษณะของความเป็น วิทยาศาสตร์มากขึ้นมีการนำแนวทางการทดลองตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มาใช้มากขึ้นเป็นลำดับ สามารถจัดเป็นกลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ในยุคนี้ ออกเป็น ๔ กลุ่มใหญ่ๆ ดังนี้

๑. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) นักคิดในกลุ่มนี้มองธรรมชาติมนุษย์ในลักษณะที่เป็นกลางคือ ไม่ดี ไม่เลว (Neutral-active) การกระทำต่างๆ ของมนุษย์เกิดจากอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมภายนอก พฤติกรรมของมนุษย์เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า (Stimulus-Response) การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนอง กลุ่มพฤติกรรมนิยมให้ความสนใจกับพฤติกรรมมาก เพราะพฤติกรรมเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจน สามารถวัดได้และทดสอบได้ เป้าหมายหลักของนักพฤติกรรมนิยม คือ การค้นหาและระบุถึงกฎที่สามารถควบคุมการเรียนรู้ โดยให้ความสุขใจต่อความสัมพันธ์ระหว่าง สิ่งเร้าและการตอบสนอง ซึ่งสิ่งเร้า (Stimulus) หมายถึง เหตุการณ์หรือสิ่งใดๆ ที่สามารถรับรู้ได้โดยผ่านอวัยวะรับสัมผัสของบุคคลส่วนการตอบสนอง (Response) หมายถึงการที่บุคคลแสดงอาการโต้ตอบต่อสิ่งเร้าที่รับรู้^{๑๐}

๒. ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพุทธินิยม (Cognitive) นักคิดในกลุ่มพุทธินิยม หรือกลุ่มความรู้ความเข้าใจ หรือกลุ่มที่เน้นกระบวนการทางปัญญา หรือความคิด นักคิดกลุ่มนี้เริ่มขยายขอบเขตของความคิดที่เน้นทางด้านพฤติกรรมออกไปสู่กระบวนการทางความคิด ซึ่งเป็นกระบวนการภายในของสมอง โดยเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์ไม่ใช่เรื่องของพฤติกรรมที่เกิดจากกระบวนการตอบสนองต่อสิ่งเร้าเพียงเท่านั้น การเรียนรู้ของมนุษย์ มีความซับซ้อนยิ่งไปกว่านั้น การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางความคิดที่เกิดจากการสะสมข้อมูล การสร้างความหมาย สร้างความสัมพันธ์ของข้อมูลและการดึงข้อมูลออกมาใช้ในการกระทำและการแก้ปัญหาต่างๆ การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางสติปัญญา ของมนุษย์ในการที่จะสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ตนเอง^{๑๑}

^{๑๐} ศรีเรือน แก้วกังวาล, ดร., จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย. พิมพ์ครั้งที่ ๗. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐), หน้า ๔๗.

^{๑๑} ศิริบุรณ สายโกสม, รศ.ดร. จิตวิทยาการศึกษา, หน้า ๘๙.

๓. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) นักคิดกลุ่มมนุษยนิยมให้ความสำคัญของความเป็นมนุษย์และมองมนุษย์ว่ามีคุณค่ามีความดีงาม มีความสามารถ มีความต้องการและมีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาศักยภาพของตนหากบุคคลได้รับอิสรภาพและเสรีภาพมนุษย์ จะพยายามพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์^{๑๒}

๔. ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มผสมผสาน (Eclecticism) กลุ่มนี้จะผสมผสานแนวคิดระหว่างพฤติกรรมนิยมและพุทธินิยม (Behavior Cognitive) โดยอาศัยทฤษฎีและหลักการที่หลากหลายของทั้งสองแนวคิด เช่น แนวคิดของ Gagne เป็นต้น โดย Gagne เชื่อว่าความรู้สึกมีสิ่งหลายประเภท บางประเภทสามารถเข้าใจ ได้อย่างรวดเร็ว โดยไม่ต้องใช้ความคิดที่ลึกซึ้ง บางประเภทมีความซับซ้อนมาก จำเป็นต้องใช้ความสามารถในขั้นสูง Gagne ได้จัดลำดับขั้นการเรียนรู้ซึ่งเริ่มจากง่ายไปหายาก โดยผสมผสานทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มพฤติกรรมนิยมและพุทธินิยมเข้าด้วยกัน^{๑๓}

โดยสรุปแล้วนักจิตวิทยาทั้ง ๔ กลุ่มต่างมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือการพัฒนาคนมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องหลักการศึกษามหาวิทยาลัย คือ ไตรสิกขา กล่าวคือ การจัดการสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน ฝึกฝนอบรมจิตใจให้สงบเหมาะสมแก่การใช้งานและพัฒนาให้เกิดปัญญา รู้เท่าทันปัญหา สามารถเผชิญปัญหาได้อย่างมีสติและเป็นสุข

แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันล้วนเป็นการเสนอมุมมองเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่สามารถอ้างอิง ตรวจสอบได้ด้วยหลักการและเหตุผล และสามารถประยุกต์ใช้ได้ไม่ยากนักผู้เขียนได้รวบรวมทฤษฎีการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ และเห็นว่าสามารถนำแนวคิดจากทฤษฎีไปประยุกต์สู่หลักการจัดการการเรียนรู้ได้อย่างมีความหมายทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอน ดังนี้

๑. ทฤษฎีการเชื่อมโยงของ Thorndike^{๑๔}

Thorndike เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มพฤติกรรมนิยมมีความเชื่อว่า การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนอง ซึ่งมีหลายรูปแบบ บุคคลมีการลองผิดลองถูก (Trial and Error) ปรับเปลี่ยนไปเรื่อยๆ จนกว่าจะพบวิธีที่ดีที่สุด ในการแก้ปัญหาและเป็นการตอบสนองที่สามารถให้ผลที่พึงพอใจมากที่สุด เมื่อเกิดการเรียนรู้แล้วบุคคลจะใช้รูปแบบการตอบสนองที่เหมาะสมเพียงรูปเดียวและจะพยายามใช้รูปแบบนั้นเชื่อมโยงกับสิ่งเร้าในการเรียนรู้ต่อไปเรื่อยๆ กฎการเรียนรู้ของ Thorndike สรุปได้ดังนี้

๑.๑ กฎแห่งผลลัพธ์ (Law of Effect) ระบุว่า การรู้ผลของการกระทำที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว จะก่อให้เกิดผลดีต่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะการเรียนรู้โดยวิธีการลองผิดลองถูก เมื่อบุคคลได้รับผลจากการกระทำของตนในลักษณะที่ตนเองพึงพอใจ โดยเฉพาะการได้รับรางวัล ย่อมอยากจะทำซ้ำต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจก็จะทำให้ไม่อยากเรียนรู้อีก ดังนั้น การได้รับผลที่พึงพอใจจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้

^{๑๒} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒๙.

^{๑๓} รุ่งสรรค์ บุชยะมา, ผศ. การจัดการการเรียนรู้, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๐), หน้า ๓๖.

^{๑๔} Thorndike, อังใน. พรพิมล พรพิระชนม์, ดร., การจัดการกระบวนการเรียนรู้. หน้า ๓๖.

๑.๒ กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมที่จะทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ

๑.๓ กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) การกระทำและการปฏิบัติจริงของผู้เรียนเป็นกระบวนการที่จะทำให้เกิดความเข้มแข็ง การฝึกหัดหรือกระทำบ่อยๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้มั่นคงถาวร ถ้าไม่ได้ฝึกหรือกระทำซ้ำบ่อยๆ การเรียนรู้จะไม่คงทนถาวร และในที่สุดอาจลืมได้

จากแนวคิดทฤษฎีการเชื่อมโยงของ Thorndike สามารถสรุปหลักการจัดการการเรียนรู้ได้ดังนี้

๑. การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ต้องอาศัยทั้งการฝึกหัดและการได้รับรางวัลการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนแบบลองผิดลองถูกบ้าง (ในสถานการณ์ที่เหมาะสม) จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา จดจำการเรียนรู้ได้ดี และเกิดความภาคภูมิใจในการทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง

๒. การสำรวจความพร้อมหรือการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องกระทำก่อนการสอนบทเรียน เช่น การสำรวจความรู้พื้นฐานเพื่อดูว่าผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนบทเรียนต่อไปหรือไม่

๓. หากต้องการให้ผู้เรียนมีทักษะในเรื่องใดจะต้องช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องนั้นอย่างแท้จริงก่อน แล้วจึงให้ฝึกฝนโดยการกระทำสิ่งนั้นบ่อยๆ แต่ไม่ควรให้กระทำในลักษณะซ้ำซากเพราะจำทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายได้

๔. การให้ผู้เรียนได้รับรู้ผลของการกระทำที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว โดยเฉพาะผลที่ตนพึงพอใจจะช่วยให้การเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ การศึกษาว่าสิ่งใดเป็นสิ่งเร้าหรือรางวัล ที่ผู้เรียนพึงพอใจ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย

๒. ทฤษฎีการวางเงื่อนไขของ Skinner

Skinner เป็นนักจิตวิทยาากลุ่มพฤติกรรมนิยมได้ทำการทดลองเกี่ยวกับการเสริมแรงโดยนำหนูที่หิวจัดใส่กล่อง ภายในมีคันบังคับให้อาหารตกลงไปในกล่องได้ ตอนแรกหนูจะวิ่งชนตามจุดต่างๆ ในกล่อง เมื่อชนถูกคันจะมีอาหารตกมาให้กิน ทำหลายๆ ครั้ง พบว่า หนูจะกดคันให้อาหารตกลงไปได้เร็วขึ้น^{๑๕}

แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ของ Skinner

๑. พฤติกรรมหรือการกระทำใด ถ้าได้ระบบการเสริมแรงจะมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอีก ส่วนการกระทำที่ไม่มีการเสริมแรง แนวโน้มความถี่ของการกระทำนั้นจะลดลงและหายไป

๒. การเสริมแรงที่แปรเปลี่ยนทำให้เกิดการตอบสนองคงทนกว่าการเสริมแรงที่ตายตัว (จากการทดลองโดยเปรียบเทียบหนูที่หิวจัด ๒ ตัว ตัวหนึ่งกดคันจะได้อาหารทุกครั้ง อีกตัวหนึ่งเมื่อกดคันบางทีก็ได้อาหาร บางทีก็ไม่ได้อาหารแล้วหยุดให้อาหารตัวแรกจะเลิกกดคันทันที ตัวที่ ๒ จะยังคงต่อไปอีกนานกว่าตัวแรก)

^{๑๕}Skinner, อังใน. ศิริบุรณ สยโกสม, รศ.ดร.. จิตวิทยาการศึกษา. หน้า ๑๐๗-๑๑๕.

๓. การลงโทษทำให้เรียนรู้ได้เร็วและลืมเร็ว (จากการทดลองโดยนำหนูที่หิวจัดใส่กรงแล้วใช้ไฟฟ้าช็อตหนูจะวิ่งพลาจนวนออกมาได้ เมื่อจับหนูใส่เข้าไปใหม่มันจะวิ่งพลาจนวนอีก จำไม่ได้ว่าทางไหนคือทางออก)

๔. การให้แรงเสริมหรือให้รางวัลเมื่ออินทรีย์กระทำพฤติกรรมที่ต้องการ สามารถช่วยปรับปรี้อปลุกฝังนิสัยที่ต้องการได้ (จากการทดลองโดยสอนให้หนูเล่นบาสเกตบอลเริ่มจากการให้อาหารเมื่อหนูจับลูกบาสเกตบอล จากนั้นเมื่อมันโยนจึงให้อาหาร ต่อมาเมื่อโยนสูงขึ้นจึงให้อาหารในที่สุดต้องโยนเข้าห่วงจึงให้อาหาร การทดลองนี้เป็นการกำหนดให้หนูแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการ ก่อนจึงให้แรงเสริมวิธีนี้สามารถดัดนิสัยหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้)

หลักการจัดการการเรียนรู้ตามแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ของ Skinner

๑. ในการจัดการการเรียนรู้การให้การเสริมแรงภายหลังการตอบสนองที่เหมาะสมของผู้เรียนจะช่วยเพิ่มอัตราการตอบสนองที่เหมาะสมนั้น

๒. การเว้นระยะการเสริมแรงอย่างไม่เป็นระบบ หรือเปลี่ยนรูปแบบการเสริมแรงจะช่วยให้การตอบสนองของผู้เรียนคงทนถาวร เช่น ถ้าผู้สอนชมว่า “ดีมาก” ทุกครั้งที่ผู้เรียนตอบถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ ผู้เรียนจะเห็นความสำคัญของแรงเสริมน้อยลง ผู้สอนควรเปลี่ยนเป็นแรงเสริมแบบอื่นบ้าง เช่น ยิ้ม พยักหน้า หรือบางครั้งอาจไม่ให้แรงเสริม

๓. การลงโทษที่รุนแรงเกินไปผลเสียมาก ผู้เรียนอาจไม่ได้เรียนรู้หรือจำสิ่งที่เรียนได้เลย ควรใช้วิธีการงดการเสริมแรงเมื่อผู้เรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เช่น การใช้ถ้อยคำไม่สุภาพของผู้เรียน แม้ได้บอกและตักเตือนแล้วก็ยังใช้อีก ผู้สอนควรงดการตอบสนองต่อพฤติกรรมนั้นเมื่อไม่มีใครตอบสนอง ผู้เรียนจะหยุดพฤติกรรมนั้นไปในที่สุด

๓. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning Theory)

บุคคลที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมในระยะแรก คือ Miller & Dillard ทั้งสองท่านได้เขียนหนังสือชื่อ “Social Learning and Limitation” ในปี ๑๙๔๑ โดยชี้ให้เห็นว่ามีความจำเป็นเสมอไปที่จะต้องเสริมแรงพฤติกรรมเพื่อให้เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม โดยแนะนำว่า การเสริมแรงและการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นในตัวเด็กเองได้ เมื่อพฤติกรรมของเด็กสอดคล้องกับพฤติกรรมของคนอื่น

Bandura เป็นอีกผู้หนึ่งที่สนับสนุนแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมได้เสนอนิยามของทฤษฎีในหนังสือ “Social Foundations of Thought and Action” ในปี ๑๙๖๘ โดยได้อธิบายการสังเกตและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตัวแบบด้วย ๔ กระบวนการ คือ ความใส่ใจ (Attention) การจดจำ (Motivation) ซึ่งเป็นแรงเสริมที่มาจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยตรงหรือจากการคาดหวังว่าจะได้ระบบรางวัลเหมือนตัวแบบ^{๑๖}

หลักการจัดการการเรียนรู้ตามแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

^{๑๖}Bandura, อังใน. พรรณี ช. เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ ๔. (กรุงเทพมหานคร : ดันอ้อแกรมมี, ๒๕๓๘). หน้า ๓๓๖.

๑. เนื่องจากการเรียนรู้โดยการสังเกตของผู้เรียนอาจเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ผู้เกี่ยวข้องและผู้สอนควรพยายามส่งเสริมให้มีตัวแบบที่ดี รวมทั้งการเป็นตัวแบบที่ดีด้วย

๒. ผู้สอนสามารถนำแนวคิดการเรียนรู้โดยการเรียนแบบมาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ โดยยึดหลักการเรียนรู้ที่สำคัญ ๒ ชั้น คือ (๑) ชั้นการได้มาซึ่งความรู้ในขั้นนี้ ผู้เรียนจะต้องใส่ใจ (Attention) รับรู้สิ่งที่สังเกตและประมวลเข้ารหัส (Coding) และมีความจดจำ (Retention) และ (๒) ชั้นการกระทำ ในขั้นนี้ผู้เรียนต้องลงมือการกระทำด้วยตนเอง ดังนั้น ก่อนที่ผู้สอนจะเริ่มสอนต้องเตือนให้ผู้เรียนมีความใส่ใจ สังเกตทุกขั้นตอนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเลียนแบบได้ถูกต้อง

๓. ตัวแบบที่ใช้ไม่ควรจำกัดอยู่เฉพาะผู้สอน สามารถใช้ตัวแบบจากแหล่งอื่นๆ เช่น ผู้เรียน ปราชญ์ชาวบ้าน บุคคลในภาพยนตร์ โทรทัศน์ หนังสือหรืออื่นๆ ที่มีความเหมาะสม

๔. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget

Piaget เป็นนักจิตวิทยากลุ่มพุทธินิยม ได้ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการทางด้านความคิดของเด็กว่ามีขั้นตอนหรือกระบวนการอย่างไร โดยได้อธิบายว่า การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปตามพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งจะพัฒนาการไปตามวัยต่างๆ เป็นลำดับขั้น พัฒนาการ เป็นสิ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ควรที่จะเร่งเด็ก แต่การจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในช่วงที่เด็กในช่วงที่เด็กกำลังพัฒนาไปสู่ขั้นที่สูงกว่า สามารถช่วยให้เด็กพัฒนาไปอย่างรวดเร็วได้ อย่างไรก็ตาม Piaget เน้นความสำคัญของการเข้าใจธรรมชาติและพัฒนาการของเด็กมากกว่ากระตุ้นเด็กให้มีพัฒนาการที่เร็วขึ้น^{๑๗}

แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้และทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget มีสาระสำคัญที่สรุปได้ ดังนี้

๑. พัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลเป็นไปตามวัยต่างๆ เป็นลำดับขั้น ดังนี้

๑.๑ ขั้นรับรู้ด้วยประสาทสัมผัส (Sensor motor Period) เป็นลำดับขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ ๐-๒ ปี ความคิดของเด็กจะขึ้นกับการรับรู้การกระทำ เด็กยึดตัวเองเป็นศูนย์กลางและยังไม่สามารถเข้าใจความคิดเห็นของผู้อื่น

๑.๒ ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (Preoperational Period) เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ ๒-๗ ปี ความคิดของเด็กวัยนี้ยังขึ้นอยู่กับการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ยังไม่สามารถที่จะใช้เหตุผลอย่างลึกซึ้งแต่สามารถเรียนรู้และใช้สัญลักษณ์ได้ การใช้ภาษาแบ่งเป็นขั้นย่อยๆ ๒ ชั้น คือ ขั้นก่อนเกิดความคิดรอบยอด (Pre-Conceptual Intellectual) เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ ๒-๔ ปี และขั้นการคิดด้วยความเข้าใจของตนเอง (Intuitive Thinking Period) เป็นพัฒนาการในช่วงอายุ ๔-๗ ปี

๑.๓ ขั้นการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational Period) เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ ๗-๑๑ ปี เป็นขั้นที่การคิดของเด็กไม่ขึ้นกับการรับรู้จากรูปทรงเท่านั้น เด็ก

^{๑๗} ทัศนาศา ฆวมณี, ศาสตราจารย์ : องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗). หน้า ๖๔.

สามารถสร้างภาพในใจและสามารถคิดย้อนกลับได้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวเลข และสิ่งต่างๆ ได้มากขึ้น

๑.๔ ขั้นการคิดแบบนามธรรม (Formal Operational Period) เป็นขั้นพัฒนาการในช่วงอายุ ๑๑-๑๕ ปี เด็กสามารถคิดสิ่งที่เป็นนามธรรมได้และสามารถคิดตั้งสมมติฐาน และใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้

๒. ภาษาและกระบวนการการคิดของเด็กแตกต่างจากผู้ใหญ่

๓. กระบวนการทางสติปัญญา มีลักษณะ ดังนี้

๓.๑ การซึมซับหรือการดูดซึม (Assimilation) เป็นกระบวนการทางสมองในการรับประสบการณ์ เรื่องราว และข้อมูลต่างๆ เข้ามาสะสมเก็บไว้เพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

๓.๒ การปรับและจัดระบบ (Accommodation) คือ กระบวนการทางสมองในการปรับประสบการณ์เดิมและประสบการณ์ใหม่ให้เข้ากันเป็นระบบ หรือเครือข่ายทางปัญญาที่ตนสามารถเข้าใจได้ เกิดเป็นโครงสร้างทางปัญญาขึ้นใหม่

๓.๓ การเกิดความสมดุล (Equilibration) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นจากขั้นของการปรับหากการปรับเป็นไปอย่างผสมผสานกลมกลืนก็จะก่อให้เกิดสภาพที่มีความสมดุลขึ้น หากบุคคลไม่สามารถปรับประสบการณ์ใหม่และประสบการณ์เดิมให้เข้ากันได้ ก็จะก่อให้เกิดภาวะความไม่สมดุลขึ้นซึ่งจะก่อให้เกิดความขัดแย้งทางปัญญาขึ้นในตัวบุคคล

หลักการจัดการการเรียนรู้ตามแนวคิดพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget

๑. ในการพัฒนาผู้เรียน ควรคำนึงถึงพัฒนาการทางสติปัญญา และจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการนั้น ไม่ควรบังคับให้เรียนในสิ่งที่ยังไม่พร้อมหรือยากเกินพัฒนาการตามวัย เพราะจะก่อให้เกิดเจตคติที่ไม่ดีได้

๒. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัยสามารถช่วยให้เด็กพัฒนาไปสู่พัฒนาการขั้นสูงได้

๓. ผู้เรียนแต่ละคนมีพัฒนาการแตกต่างกัน ถึงแม้อายุจะเท่ากัน แต่ระดับพัฒนาการอาจไม่เท่ากัน ดังนั้น จึงไม่ควรเปรียบเทียบผู้เรียนควรให้มีอิสระที่จะเรียนรู้และพัฒนาความสามารถไปตามระดับพัฒนาการ

๔. ในการจัดการการเรียนรู้ควรใช้สิ่งที่เป็นรูปธรรม เพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจลักษณะต่างๆ ได้ดีขึ้น แม้ในพัฒนาการช่วงการคิดแบบรูปธรรม ผู้เรียนจะสามารถสร้างภาพในใจได้ แต่การสอนที่ใช้อุปกรณ์ ที่เป็นรูปธรรมจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจชัดเจนขึ้น

๕. การให้ความสนใจและสังเกตผู้เรียนอย่างใกล้ชิด จะช่วยให้ได้ทราบลักษณะเฉพาะตัวของผู้เรียนแต่ละคน

๖. ในการสอนผู้เรียนที่เป็นเด็กเล็กๆ ควรตระหนักว่าเด็กจะรับรู้ส่วนรวม (Whole) ได้ดีกว่าส่วนย่อย (Part) ดังนั้น ผู้สอนจึงควรสอนภาพรวมก่อนแล้วจึงแยกสอนทีละส่วน

๗. ในการสอนสิ่งใดๆ ควรเริ่มจากสิ่งที่ผู้เรียนคุ้นเคยหรือมีประสบการณ์มาก่อนแล้วจึงเสนอสิ่งใหม่ที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเก่า การทำเช่นนี้จะช่วยให้กระบวนการซึมซับและจัดระบบความรู้ของเด็กเป็นไปด้วยดี

๘. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม มากๆ ช่วยให้เด็กดูดซึมข้อมูลเข้าสู่โครงสร้างทางสติปัญญาของเด็กอันเป็นการส่งเสริมพัฒนาทาง สติปัญญาของเด็ก

๕. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Bruner

Bruner เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มพุทธินิยมที่สนใจและศึกษาเรื่องของพัฒนาการทางสติปัญญา ต่อเนื่องจาก Piaget และ Bruner เชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจและการเรียนรู้เกิดจาก กระบวนการค้นพบด้วยตนเอง (Discovery Learning) แนวคิดที่สำคัญๆ ของ Bruner มีดังนี้^{๑๔}

แนวคิด ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Bruner

๑. การจัดโครงสร้างของความรู้ให้มีความสัมพันธ์ และสอดคล้องกับพัฒนาการทาง สติปัญญาของผู้เรียน มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

๒. การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระดับความพร้อมของ ผู้เรียนและสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน จะช่วยให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ

๓. การคิดแบบหยั่งรู้ (Intuition) เป็นการคิดหาเหตุผลอย่างอิสระที่สามารถช่วย พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้

๔. แรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้

๕. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ แบ่งได้เป็น ๕ ชั้นใหญ่ๆ คือ

๕.๑ ทฤษฎีการเรียนรู้จากการกระทำ (Enactive Stage) คือ ชั้นของการเรียนรู้ จากการใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สิ่งต่างๆ การลงมือกระทำช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

๕.๒ ชั้นการเรียนรู้จากความคิด (Iconic Stage) เป็นชั้นที่ผู้เรียนสามารถสร้าง มโนภาพในใจได้และสามารถเรียนรู้จากภาพแทนของจริงได้

๕.๓ ชั้นการเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม (Symbolic Stage) เป็นชั้นการ เรียนรู้สิ่งที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมได้

๕.๔ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้จากการที่ผู้เรียนสามารถสร้างความคิดรวบยอด หรือ สามารถจัดประเภทของสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

๕.๕ การเรียนรู้ที่ได้ผลดีที่สุด คือการให้ผู้เรียนค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Discovery Learning) หลักการจัดการการเรียนรู้

หลักการจัดการการเรียนรู้ตามแนวคิดพัฒนาการทางสติปัญญาของ Bruner

๑. กระบวนการค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ดีมีความหมาย สำหรับผู้เรียนการวิเคราะห์และจัดโครงสร้างเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้อง ทำก่อนการสอน

๒. การจัดหลักสูตรแบบเกลียว (Spiral Curriculum) ช่วยให้สามารถสอนเนื้อหา หรือความคิดรวบยอดเดียวกันแก่ผู้เรียนทุกวัยได้ โดยต้องจัดเนื้อหาความคิดรวบยอดและวิธีสอนให้ เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการของผู้เรียน

^{๑๔}Bruner, อังโน. เรื่องเดียวกัน. หน้า ๖๖.

๓. ในการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระให้มาก เพื่อช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

๔. การสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เป็นสิ่งจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่ผู้เรียน

๕. การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

๖. การสอนความคิดรวบยอดให้แก่ผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็น

๗. การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

๖. ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย (A Theory of Meaning Verbal Learning)

David Ausubel เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มพุทธินิยมเชื่อว่าการเรียนรู้จะมีความหมายแก่ผู้เรียน หากการเรียนรู้สิ่งใหม่นั้น ผู้เรียนเคยมีพื้นฐานความรู้เดิมที่สามารถเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ใหม่ได้^{๑๙}

หลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย

๑. ก่อนจะสอนเรื่องใหม่ ผู้สอนควรสำรวจความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนก่อนว่ามีเพียงพอที่จะทำความเข้าใจความรู้ใหม่หรือไม่ ถ้ายังไม่มีหรือมีไม่เพียงพอจะต้องจัดประสบการณ์ให้

๒. การนำเสนอความคิดรวบยอดหรือกรอบโมโนทัศน์ หรือกรอบความคิด (Advance Organizer) ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งแก่ผู้เรียนก่อนการสอนเนื้อหาสาระนั้นๆ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนเนื้อหาสาระนั้นอย่างมีความหมาย

๓. หลักในการจัดเตรียม Advance Organizer คือ การจัดเรียงข้อมูลที่ต้องการให้ผู้เรียนรู้เรื่องใหม่ หรือแบ่งบทเรียนออกเป็นหัวข้อสำคัญๆ ถ้ามีความคิดรวบยอดที่เกี่ยวกับหัวข้อที่จะเรียนรู้ใหม่ ควรอธิบายให้ผู้เรียนทราบก่อน

๗. ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Maslow

Maslow เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มมนุษยนิยม มีความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์ ดังนี้^{๒๐}

๗.๑ มนุษย์ทุกคนมีความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติเป็นลำดับขั้น ซึ่งในแต่ละขั้นมนุษย์จะสามารถพัฒนาตนไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น คือ

๗.๑.๑ ขั้นความต้องการทางร่างกาย (Physical Need)

๗.๑.๒ ขั้นความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Need)

๗.๑.๓ ขั้นความต้องการความรัก (Love Need)

๗.๑.๔ ขั้นความต้องการยอมรับและการยกย่องจากสังคม (Esteem Need)

๗.๑.๕ ขั้นความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนอย่างเต็มที่ (Self-Actualization) หากความต้องการขั้นพื้นฐานได้รับการตอบสนองอย่างพอเพียงสำหรับตน

^{๑๙}David Ausubel, อ้างใน. พรณิษ.เจนจิต. จิตวิทยาการเรียนการสอน. หน้า ๓๙๗.

^{๒๐}Maslow, อ้างใน เรื่องเดียวกัน. หน้า ๒๙๙.

๗.๒ มนุษย์มีความต้องการที่จะรู้จักตนเองและพัฒนาตนเองจากประสบการณ์ที่เรียกว่า “Peak Experience” เป็นประสบการณ์ของบุคคลที่อยู่ในภาวะที่มึนตึ่มจากการรู้จักตนเองตามสภาพความเป็นจริง มีลักษณะน่าตื่นเต้น เป็นความรู้สึกปิติเป็นช่วงเวลาที่คุณคนเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างถ่องแท้ เป็นสภาพที่สมบูรณ์ มีลักษณะผสมผสานกลมกลืน เป็นช่วงเวลาแห่งการรู้จักตนเองอย่างแท้จริง บุคคลที่มีประสบการณ์เช่นนี้บ่อยๆ จะสามารถพัฒนาตนไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

หลักการจัดการการเรียนรู้ตามแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Maslow

๑. การเข้าถึงความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ สามารถช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคลได้ เนื่องจากพฤติกรรมเป็นกรแสดงออกของความต้องการของบุคคล

๒. การช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี จำเป็นต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานก่อน

๓. ในกระบวนการจัดการการเรียนรู้ หากผู้สอนสามารถทราบได้ว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความต้องการอยู่ในระดับใดขั้นใด ก็จะสามารถใช้ความต้องการพื้นฐานของผู้เรียนนั้นเป็นแรงจูงใจช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้

๔. การช่วยให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตนอย่างเพียงพอ การให้อิสระภาพและเสรีภาพแก่ผู้เรียนในการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์ในการรู้จักตนเองตรงตามสภาพความเป็นจริง

๘. ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Rogers

Rogers เป็นนักจิตวิทยามนุษยนิยม มีความเชื่อเกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์ ดังนี้^{๒๑}

แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ (Supportive Atmosphere) และเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered Teaching) โดยผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบชี้แนะ (Non-directive) และทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน (facilitator) และการเรียนรู้ จะเน้นกระบวนการ (Process Learning) เป็นสำคัญ

หลักการจัดการการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ Rogers

๑. การจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้อบอุ่น ปลอดภัย ไม่น่าหวาดกลัวน่าไว้วางใจจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ดี

๒. ผู้เรียนแต่ละคนมีศักยภาพและแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองอยู่แล้ว ผู้สอนจึงควรสอนแบบชี้แนะ (Non-directive) โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้นำทางในการเรียนรู้ของตน (self-directed) และคอยช่วยเหลือผู้เรียนให้เรียนอย่างสะดวกจนบรรลุผล

๓. ในการจัดการเรียนการสอนควรเน้นการเรียนรู้กระบวนการ (Process Learning) เป็นสำคัญ เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญที่บุคคลใช้ในการดำรงชีวิตและแสวงหาความรู้ต่อไป

๙. ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Gagne

Gagne เป็นนักจิตวิทยาในกลุ่มผสมผสาน ได้เสนอแนวคิดหลักการที่สำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้ดังนี้^{๒๒}

^{๒๑}Rogers, อังใน. เรื่องเดียวกัน. หน้า ๑๘.

๙.๑ Gagne ได้จัดประเภทของการเรียนรู้ เป็นสำคัญขึ้นจากง่ายไปหายากไว้ ๘ ประเภท ดังนี้

๙.๑.๑ การเรียนรู้สัญญาณ (Signal-Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่เป็นไปโดยอัตโนมัติอยู่นอกเหนืออำนาจจิตใจ ผู้เรียนไม่สามารถบังคับพฤติกรรมไม่ให้เกิดขึ้นได้ การเรียนรู้แบบนี้เกิดอาการที่คนเรานำเอาลักษณะการตอบสนองที่มีอยู่แล้วมาสัมพันธ์กับสิ่งเร้าใหม่ที่มีความใกล้ชิดกับสิ่งเร้าเดิม การเรียนรู้สัญญาณเป็นลักษณะการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขของ Pavlov

๙.๑.๒ การเรียนรู้สิ่งเร้าและการตอบสนอง (Stimulus & Response Learning) เป็นการเรียนรู้ต่อเนื่องจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองแตกต่างจากการเรียนรู้สัญญาณ เพราะผู้เรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมตนเองได้ ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมเนื่องจากได้รับการเสริมแรง การเรียนรู้แบบนี้เป็นการเรียนรู้ตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบเชื่อมโยงของ Thorndike และการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไข (Operant Conditioning) ของ Skinner ซึ่งเชื่อว่า การเรียนรู้เป็นสิ่งเร้าภายในของผู้เรียนเองมีใช้รอให้สิ่งเร้าภายนอกมากระทำ พฤติกรรมที่แสดงออกเกิดจากสิ่งเร้าภายในของผู้เรียนเอง

๙.๑.๓ การเรียนรู้การเชื่อมโยงแบบต่อเนื่อง (Chaining) เป็นการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองที่ต่อเนื่องกันตามลำดับ เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกระทำการเคลื่อนไหว

๙.๑.๔ การเชื่อมโยงทางภาษา (Verbal Association) เป็นการเรียนรู้ในลักษณะคล้ายกับการเรียนรู้การเชื่อมโยงแบบต่อเนื่อง แต่เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษา การเรียนรู้แบบการรับสิ่งเร้าการตอบสนองเป็นพื้นฐานของการเรียนรู้แบบต่อเนื่องและการเชื่อมโยงทางภาษา

๙.๑.๕ การเรียนรู้ความแตกต่าง (Discrimination Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถจัดกลุ่มสิ่งเร้าที่ความเหมือนกันหรือแตกต่างของสิ่งต่างๆ โดยเฉพาะความแตกต่างตามลักษณะของวัตถุ

๙.๑.๖ การเรียนรู้ความคิดรวบยอด (Concept Learning) เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถจัดกลุ่มสิ่งเร้าที่ความเหมือนกันหรือแตกต่างกัน โดยสามารถระบุลักษณะที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันได้ พร้อมทั้งสามารถขยายความรู้ไปยังสิ่งอื่นที่นอกเหนือจากที่เคยเห็นมาก่อนได้

๙.๑.๗ การเรียนรู้กฎ (Rule Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการรวม หรือเชื่อมโยงความคิดรวบยอดตั้งแต่สองอย่างขึ้นไปและตั้งเป็นกฎเกณฑ์ขึ้น การที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้กฎเกณฑ์จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำการเรียนรู้นั้นไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ กันได้

๙.๑.๘ การเรียนรู้การแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นการเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาโดยการนำกฎเกณฑ์ต่างๆ มาใช้ การเรียนแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดภายในตัวผู้เรียนเป็นการใช้กฎเกณฑ์ในขั้นสูงเพื่อการแก้ปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนและสามารถนำกฎเกณฑ์ในการแก้ปัญหานี้ไปใช้กับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันได้

^๒Gagne, อ่างใน. ทิศนา ขัมมณี. ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. หน้า ๗๒.

๙.๒ Gagne ได้แบ่งสมรรถภาพหรือองค์ประกอบการเรียนรู้ของมนุษย์ไว้ ๔ ประการ ประกอบด้วย

๙.๒.๑ ทักษะการเคลื่อนไหว

๙.๒.๒ การเรียนรู้ทางด้านภาษา

๙.๒.๓ ทักษะเชาว์ปัญญา

๙.๒.๔ เจตคติ

สมรรถภาพทั้ง ๔ นี้ มีคุณลักษณะเฉพาะที่สามารถปฏิบัติได้ในตัวเอง

หลักการจัดการการเรียนรู้ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของ Gagne

๑. Gagne ได้เสนอรูปแบบการสอนอย่างเป็นระบบโดยพยายามเชื่อมโยงการจัดสภาพการเรียนการสอนอันเป็นสภาวะภายนอกตัวผู้เรียน ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ภายใน ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นภายในสมองของคนเรา Gagne อธิบายว่าการทำงานของสมองคล้ายกันการทำงานของคอมพิวเตอร์

๒. ในระบบการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้นั้น Gagne ได้เสนอระบบการสอน ๙ ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ ๑ สร้างความสนใจ (Gain Attention) เป็นขั้นที่ทำให้ผู้เรียน เกิดความสนใจในบทเรียน เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นทั้งจากสิ่งจูงใจภายนอกและภายในตัวผู้เรียนเอง ผู้สอนอาจใช้วิธีการสนทนา ซักถาม ทายปัญหา หรือมีวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่กระตุ้นให้ผู้เรียนตื่นตัวและมีความสนใจที่จะเรียนรู้

ขั้นที่ ๒ แจ้งจุดประสงค์ (Inform Learner of Objectives) เป็นการบอกให้ผู้เรียนทราบถึงเป้าหมายหรือผลที่จะได้รับจากการเรียนบทเรียนนั้น เพื่อให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์ในการเรียน เห็นแนวทางของการจัดกิจกรรมการเรียน ทำให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนของตนได้

ขั้นที่ ๓ กระตุ้นระลึกถึงความรู้เดิมที่จำเป็น (Stimulate Recall of Prior Learning) เป็นการทบทวนความรู้เดิมที่จำเป็นต่อการเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ความรู้ใหม่ เนื่องจากการเรียนรู้เป็นกระบวนการต่อเนื่อง การเรียนรู้ความรู้ใหม่ต้องอาศัยความรู้เดิมเป็นพื้นฐาน

ขั้นที่ ๔ เสนอบทเรียนใหม่ (Present the Content) เป็นการเริ่มกิจกรรมบทเรียนใหม่ โดยใช้สื่อต่างๆ ที่เหมาะสมประกอบการสอน

ขั้นที่ ๕ จัดเตรียมและให้แนวทางการเรียนรู้ (Provide learning Guidance)

ขั้นที่ ๖ ให้ลงมือปฏิบัติ (Elicit the Performance practice) เป็นการให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ของบทที่ ๑

ขั้นที่ ๗ ให้ข้อมูลป้อนกลับ (Provide Feedback) เป็นขั้นที่ผู้สอนให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออก

ขั้นที่ ๘ ประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ (Assess Performance) เป็นขั้นการวัดประเมินว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของบทเรียนเพียงใด ซึ่งอาจทำการวัดโดยการใช้ข้อสอบ แบบสังเกต การตรวจผลงาน หรือการสัมภาษณ์ แล้วแต่ว่าจุดประสงค์นั้นต้องการวัดพฤติกรรมด้านใด โดยเครื่องที่ใช้วัดจะต้องมีคุณภาพ มีความเที่ยงตรง

ขั้นที่ ๙ ส่งเสริมความแม่นยำและถ่ายโอนการเรียนรู้สู่การปฏิบัติภาระงาน (Enhance Retention and Transfer to the Job) เป็นการสรุปการย้ายทบทวนการเรียนรู้ที่ผ่านมา เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ฝังแน่น กิจกรรมในขั้นนี้อาจเป็นแบบฝึกหัด การให้ทำกิจกรรม เพิ่มพูนความรู้รวมทั้งการให้ทำการบ้าน การทำรายงาน หรือความรู้เพิ่มเติมจากความรู้ที่ได้ในชั้นเรียน

สรุปได้ว่า ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ เป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการแสวงหาความคิดทางวิทยาศาสตร์ทำให้มีนักคิด นักจิตวิทยา และนักการศึกษาที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเริ่มตั้งแต่ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ซึ่งให้ความสำคัญเกี่ยวกับสิ่งเร้า การตอบสนอง และการเสริมแรง ต่อมานักจิตวิทยาและนักการศึกษาเริ่มหันมาให้ความสนใจเกี่ยวกับกระบวนการทางความคิดหรือทางสมองในฐานะที่เป็นส่วนสำคัญในการทำให้เกิดการเรียนรู้ จึงเกิดทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยม หรือปัญญานิยม (Cognitive) ขึ้น ทฤษฎีที่สำคัญ คือ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Piaget และ Bruner ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งเป็นฐานสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้ที่ยังได้รับการกล่าวถึงกันในปัจจุบัน ต่อมานักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้หันมาให้ความสนใจในเรื่องของจิตใจและความรู้สึกของมนุษย์ ทำให้เกิดทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) ขึ้น แม้ว่าในแต่ละช่วงเวลาจะมีทฤษฎีและแนวคิดใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ในความเป็นจริงแนวคิดเก่าๆ ก็มีได้สูญสิ้นไปอย่างสิ้นเชิงทฤษฎีแต่ละทฤษฎีต่างก็มีจุดเด่นและจุดอ่อนในตัวเอง จึงเกิดการผสมผสานแนวคิด หลายแนวเข้าด้วยกันดังตัวอย่างการผสมผสานระหว่างแนวคิดทางด้านพฤติกรรมนิยมและพุทธินิยมของ Gagne เป็นต้น การศึกษาแนวคิดที่กล่าวมาสามารถช่วยผู้สอนให้เกิดความตระหนัก ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพได้ต่อไป

๒.๑.๓ ประเภทของการเรียนรู้

การจำแนกประเภทของกระบวนการเรียนรู้ประเภทใดบ้าง ขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้จำแนก เช่น อาจจะมีเป็นผู้เรียนเกี่ยวกับพุทธิพิสัย จิตพิสัยหรือทักษะพิสัย หรือจำแนกเป็นการเรียนรู้วิชาภาษาไทย การเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ การเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา หรือจำแนกเป็นการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การเรียนรู้ของเด็กประถมศึกษาการเรียนรู้ของเด็กมัธยมศึกษา

Garnier ได้เสนอว่าการเรียนรู้ขั้นสูงสุดของมนุษย์ ได้แก่ การเรียนรู้การแก้ปัญหาและการจำแนกประเภทของการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนเป็นแบบประกัน ๗ ประเภท ดังต่อไปนี้

๑. การเรียนรู้สัญญาณ
๒. การเรียนรู้การเชื่อมโยงสิ่งเร้ากับการตอบสนอง
๓. การเรียนรู้แบบลูกโซ่
๔. การเรียนรู้แบบเชื่อมโยงใช้คำสั่งจุดนำการเรียนรู้แยกแยะสิ่งเร้า
๕. การเรียนรู้มโนคติ
๖. การเรียนรู้หลักการ
๗. การเรียนรู้การแก้ปัญหา

Garnier อธิบายว่า การเรียนรู้การแก้ปัญหา ซึ่งเป็นการเรียนรู้ระดับสูงสุดนั้น ประกอบด้วย การเรียนรู้จากขั้นพื้นฐานจนถึงขั้นสุดท้ายมีทั้งหมด ๘ ประเภท และเป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเรียงตามลำดับจากประเภทที่ ๑ จนถึงประเภทที่ ๘ ดังนี้

- ประเภทที่ ๑ การเรียนรู้สัญญาณ
- ประเภทที่ ๒ การเรียนรู้เชื่อมโยงสิ่งเร้ากับการตอบสนอง
- ประเภทที่ ๓ การเรียนรู้แบบลูกโซ่
- ประเภทที่ ๔ การเรียนรู้การเชื่อมโยงคำ
- ประเภทที่ ๕ การเรียนรู้แยกแยะสิ่งเร้า
- ประเภทที่ ๖ การเรียนรู้โมติ
- ประเภทที่ ๗ การเรียนรู้หลักฐาน
- ประเภทที่ ๘ การเรียนรู้แบบแก้ปัญหา

การจัดกระบวนการเรียนรู้ของ Garnier เริ่มด้วยการวิเคราะห์ลำดับขั้นการเรียนรู้ ด้วยการศึกษาว่า “ก่อนที่ผู้เรียนจะทำสิ่งนั้นได้ผู้เรียนจะต้องทำอะไรได้มาก่อนเช่นการเรียนรู้ปลายทางคือให้ผู้เรียนเรียนรู้การคำนวณพื้นที่ของรูปสามเหลี่ยมได้นักเรียนจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับอะไรมาก่อนจากการศึกษาของ Garnier พบว่า ผู้เรียนจะเรียนรู้การแก้ปัญหาหรือการเรียนรู้ประเภทที่ ๘ ได้ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ประเภทที่ ๗ ได้มาก่อนและก่อนจะเรียนรู้ประเภทที่ ๗ ได้จะต้องเรียนรู้ประเภทที่ ๖ ได้มาก่อนเป็นเช่นนี้ ตามลำดับ^{๒๓}

การลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้

Cronbac ได้กำหนดสถานการณ์ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ของบุคคลว่าประกอบด้วยลำดับขั้น ๗ ขั้น คือ

๑. สถานการณ์หมายถึงสภาพแวดล้อมต่างๆที่ผู้เรียนต้องประเชิญ
๒. ลักษณะประจำตัวบุคคลเป็นคุณสมบัติประจำตัวผู้เรียนที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น คุณสมบัติเหล่านี้ ได้แก่ ความสามารถทางสมองเจตคติความสนใจและความพร้อมเป็นต้น
๓. เป้าหมายคือสิ่งที่ผู้เรียนคาดหวังว่าจะได้รับจากการเรียนรู้นั้น
๔. การแปลความหมายคือการทำผู้เรียนกังวุ่นความสนใจเป็นอย่างสถานการณ์ที่แวดล้อมอยู่พิจารณาเกี่ยวโยงไปยังประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้วเลือกวิธีการตอบสนองที่คาดว่าจะให้ผลสมตามเป้าหมายที่วางไว้
๕. ทำการกระทำจะเกิดขึ้นภายหลังจากที่ผู้เรียนได้แปลความหมายของสถานการณ์ที่เผชิญอยู่แล้ว ผู้เรียนจะเลือกกระทำสิ่งที่คาดว่าจะนำไปสู่เป้าหมายที่สร้างความพอใจให้แก่ตน
๖. ผลการปฏิบัติเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาจากการกระทำ ถ้าผลของพฤติกรรมที่น่าพอใจและบรรลุเป้าหมายที่มุ่งหวัง ผู้เรียนควรนำพฤติกรรมนั้นไปใช้ในสถานการณ์ที่มีความคล้ายคลึงกัน

^{๒๓}ปรีชา วิทโคโต, พฤติกรรมวัยรุ่น. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ๒๕๔๓

๗. ปฏิกริยาต่อความล้มเหลวเมื่อผู้เรียนประสบความล้มเหลวในการแสวงหาความพอใจในการมุ่งทิศทางไปสู่เป้าหมาย ก็จะเริ่มแปลความหมายสถานการณ์ใหม่อีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเกิดความพอใจ

๒.๑.๔ องค์ประกอบของการเรียนรู้

ในการจัดการเรียนรู้ใดๆก็ตามจะเกิดขึ้นได้ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ ประการ ดังนี้^{๒๔}

๑. ตัวผู้เรียน (The learner) ผู้เรียนจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการเรียนรู้ แม้ว่าจะจัดการเรียนรู้ให้ดีสักเพียงใดก็ตามถ้าไม่มีผู้เรียนก็จะเป็นการเรียนรู้เกิดขึ้น ดังคำกล่าวที่ว่า ถ้าไม่มีผู้ซื้อก็ไม่มีผู้ขายและถ้าไม่มีผู้เรียนก็จะเป็นการเรียนรู้เกิดขึ้น ซึ่งการที่ผู้เรียนแต่ละคนสามารถเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างบุคคลในด้านต่างๆของผู้เรียนเช่น ความแตกต่างระหว่างวัย ความแตกต่างระหว่างเพศ ความแตกต่างทางสติปัญญาและความสามารถ และความแตกต่างของความสนใจ เป็นต้น

๒. กระบวนการเรียนรู้ (The Learning process) หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมต่างๆของผู้เรียนในขณะที่เรียนเพื่อให้มีการเรียนรู้เกิดขึ้นจะโดยการรับสัมผัสการรับรู้การซักถามการคิดหาเหตุผลหรือการทดลองก็ได้การกระทำหรือพฤติกรรมต่างๆดังกล่าวจะเป็นพฤติกรรมภายในหรือพฤติกรรมภายนอกก็ได้เช่นกัน

๓. สถานการณ์ในการเรียนรู้ (The Learning Situation) หมายถึง สถานการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนขณะที่กำลังเรียนรู้ เช่น อุณหภูมิของอากาศความเหนื่อยอ่อนความหิว ความกลัวความมืดความเจ็บหรือเสียงดัง เป็นต้น สภาพการณ์ดังกล่าวนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนรู้ แต่มีผลกระทบต่อผู้เรียนและกระบวนการเรียนเพราะทำให้สมาธิความตั้งใจและความพร้อมในการเรียนของผู้เรียนเปลี่ยนแปลงไป

อาร์ พันธ์มณี ได้รวบรวมองค์ประกอบสำคัญในการเรียนรู้ไว้ ดังนี้ Dollard and Miller กล่าวว่า การเรียนรู้ประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ดังนี้^{๒๕}

๑. แรงขับ (Drive) เกิดขึ้นเมื่ออินทรีย์ขาดสมดุล เช่น ขาดอาหาร ขาดน้ำ ขาดการพักผ่อน ฯลฯ ภาวะเหล่านี้จะกระตุ้นให้อินทรีย์แสดงพฤติกรรมเพื่อปรับให้อินทรีย์อยู่ในสภาพสมดุลอย่างเดิม แรงขับมีอยู่ ๒ ประเภทคือ

๑.๑ แรงขับพื้นฐาน (Primary Drive) เกิดเนื่องจากความต้องการที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิต เป็นความต้องการทางร่างกายต่างๆที่เกิดขึ้นพร้อมๆ กับการมีชีวิตของคน

๑.๒ แรงขับที่เกิดจากการเรียนรู้ (Secondary Drive) เกิดขึ้นภายหลังเป็นความต้องการทางสังคม เช่น ความรัก ฐานะทางสังคม ความมั่นคงปลอดภัย

๒. สิ่งเร้า (Stimulus) เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้อินทรีย์แสดงกิจกรรมโต้ตอบออกมา เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมตอบสนองของร่างกาย

^{๒๔} วรรณิ ลิ้มอักษร, จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ ๔. สงขลา : นำศิลป์โฆษณา. ๒๕๕๑.

^{๒๕} อาร์ พันธ์มณี, จิตวิทยาการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : บริษัท เลิฟแอนด์ลิฟเพรส จำกัด. ๒๕๓๔.

๓. การตอบสนอง (Response) เป็นพฤติกรรมหรือกิจกรรมที่อินทรีย์แสดงออกเมื่อมีสิ่งเร้าไปเร้าการเสริมแรง (Reinforcement) เป็นการทำให้สิ่งเร้าและการตอบสนองมีความสัมพันธ์กันมากยิ่งขึ้น เช่น เมื่อนักเรียนทำเลขถูกก็เสริมแรงโดยให้รางวัล การเสริมแรงนี้จะทำให้นักเรียนอยากเรียน (ทำเลข) ในคราวต่อไป

ซูซีฟ อ่อนโคกสูง กล่าวว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้จะต้องมีองค์ประกอบพื้นฐานอย่างน้อยที่สุด ๔ ประการด้วยกัน ดังนี้^{๒๖}

๑. แรงจูงใจ (Motive) ในขณะที่มีชีวิตอยู่ ร่างกายย่อมมีความต้องการต่างๆ เมื่อใดที่ร่างกายเกิดความต้องการหรือเกิดความไม่สมดุลขึ้น จะมีแรงขับ (Drive) หรือแรงจูงใจ (Motive) เกิดขึ้นภายในอินทรีย์ผลักดันให้สิ่งที่หายไปนั้นมาให้ร่างกายอยู่ในภาวะพอดี แรงจูงใจเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเรียนรู้ เพราะเป็นตัวจัดการสำคัญหรือเป็นต้นตอที่แท้จริงของพฤติกรรม

๒. สิ่งจูงใจ (Incentive) สิ่งจูงใจเป็นสิ่งที่ลดความเครียด และนำไปสู่ความพอใจ นักจิตวิทยาเชื่อว่า สิ่งจูงใจจะเป็นศูนย์กลางหรือหัวใจของการเรียนรู้เขาถือว่าแรงจูงใจซึ่งถือว่าเป็นภาวะภายในของอินทรีย์และกิจกรรมต่างๆ ล้วนเกิดขึ้นจากสิ่งจูงใจทั้งสิ้น

๓. อุปสรรค (A Barrier or Block) นับเป็นพื้นฐานสำคัญอีกประการหนึ่งของการเรียนรู้ เพราะอุปสรรคหรือสิ่งกีดขวางย่อมทำให้เกิดปัญหา การที่ผู้เรียนเกิดปัญหาจะทำให้ผู้เรียนพยายามทำซ้ำๆ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อจะฟันฝ่าอุปสรรคนั้นไปสู่เป้าหมายให้ได้

๔. กิจกรรม (Active) กิจกรรมหรือการตอบสนองของอินทรีย์ เป็นส่วนที่จะทำให้ทราบว่าใครเกิดการเรียนรู้หรือไม่เพียงใด หรือเร็วอย่างไร และเป็นสิ่งที่อาจอ้างอิงไปถึงความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจที่ซ่อนเร้นอยู่ เราจะสังเกตเห็นว่าคนเรามักจะชอบประกอบกิจกรรมที่นำความสำเร็จหรือความพอใจมาให้ซ้ำๆ อยู่เสมอ แม้ว่าจะไม่เจอปัญหาใหม่ๆ ส่วนกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่ไม่เคยนำความสำเร็จมาให้มันมักจะหลีกเลี่ยง

แกวกล้ำ มิซึโย องค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ประกอบด้วย ๓ องค์ประกอบคือ^{๒๗}

๑. ผู้เรียน (The Learner)

๒. สิ่งเร้า (Stimulus) หรือสถานการณ์ต่างๆ โดยสิ่งเร้าหมายถึงสิ่งแวดล้อมรอบๆ ตัวผู้เรียนหรือสถานการณ์ต่างๆ หมายถึง สถานการณ์หลายๆ อย่างที่เกิดขึ้นรอบตัวผู้เรียน

๓. การตอบสนอง (Response) เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเมื่อได้รับสิ่งเร้า

เชียร์ศรี วิวิธศิริ สิ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ ๓ ประการ คือ

๑. ตัวผู้เรียนต้องมีความพร้อม มีความต้องการที่จะเรียน มีประสบการณ์มาบ้างแล้ว และมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งที่เรียน

^{๒๖} ซูซีฟ อ่อนโคกสูง, ความสัมพันธ์ระหว่างพลังความสามารถแห่งตนเป้าหมายและความเป็นไปได้ที่จะกระทำกับแรงจูงใจในการเรียน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ๒๕๔๙.

^{๒๗} แกวกล้ำ มิซึโย, [ออนไลน์]. ทัศนคติเกี่ยวกับการเรียนรู้ http://www.tumcivil.com/engfanatic/board/gen.php?topic_id=13741&hit=1. ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘.

๒. ตัวครูจะต้องมีบุคลิกภาพดี มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดี มีวิธีการเทคนิคที่จะถ่ายทอดความรู้ไปสู่ผู้เรียนได้หลายวิธีและแต่ละวิธีที่ใช้จะต้องเหมาะสมกับแต่ละเนื้อหาวิชาและต้องรู้จักการใช้สื่อการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่จะสอน เพื่อให้ผู้เรียนจะได้เข้าใจง่าย

๓. สิ่งแวดล้อม ต้องมีบรรยากาศในชั้นเรียนดี มีมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน มีสถานที่เรียน ตลอดจนอุปกรณ์ เช่น ม้านั่ง โต๊ะเรียนที่อำนวยความสะดวกและเหมาะสม สถานที่เรียนต้องมีบรรยากาศอันดี อยู่ห่างไกลจากสิ่งรบกวนและแหล่งเสื่อมโทรมต่างๆ ทางไปมาสะดวก

ปราณี รามสูต กล่าวว่า องค์ประกอบที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่แบ่งออกเป็น ๔ องค์ประกอบ คือ^{๒๘}

๑. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับผู้เรียน ได้แก่ วุฒิภาวะ และความพร้อม ในการเรียนรู้ใดๆ ถ้าบุคคลถึงวุฒิภาวะและมีความพร้อมจะเรียนรู้ได้ดีกว่ายังไม่ถึงวุฒิภาวะ และไม่มีความพร้อมความสามารถในการเรียนรู้จากเด็กวัยรุ่นจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จากวัยรุ่นถึงวัยผู้ใหญ่จะคงที่จากวัยผู้ใหญ่หรือวัยชราจะลดลง ประสิทธิภาพเดิม ความบกพร่องทางร่างกาย ยิ่งมีความบกพร่องมากเท่าใดความสามารถในการรับรู้และเรียนรู้ก็น้อยลงเท่านั้น แรงจูงใจในการเรียน เช่น รากฐานทางทัศนคติ ต่อครู ต่อวิชาเรียน ความสนใจและความต้องการที่อยากจะทำหรืออยากเห็นในส่วนที่เรียน

๒. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับบทเรียน เช่น ความยากง่ายของบทเรียนถ้าเป็นบทเรียนที่ง่ายผลการเรียนรู้ย่อมดีกว่าการมีความหมายของบทเรียน ถ้าผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่มีมีความหมายเป็นที่สนใจของเขา ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่า ความยาวของบทเรียน บทเรียนสั้นๆ จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีกว่าบทเรียนที่ยาว ตัวรบกวนจากบทเรียนอื่น หรือจากกิจกรรมอื่น จะขัดขวางการเรียนรู้ในสิ่งนั้นๆ ไม่ว่าจะตัวรบกวนนั้นจะเป็นกิจกรรมก่อนหรือหลังการเรียนรู้

๓. องค์ประกอบที่เกี่ยวกับวิธีเรียนวิธีสอน เช่น กิจกรรมในการเรียนการสอน ครูควรเลือกกิจกรรมเพื่อให้เกิดผลการเรียนรู้ที่ดีที่สุดแก่นักเรียน ตามเนื้อหาวิชาและโอกาส การให้รางวัลและลงโทษ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน การให้คำแนะนำในการเรียน โดยครูแนะนำให้ถูกต้องและเหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ดีขึ้น

๔. องค์ประกอบการสิ่งแวดลอมอื่นๆ เช่น สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา ได้แก่ บรรยากาศในห้องเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนต่อนักเรียน ระหว่างนักเรียนกับครู สภาพของโต๊ะ เก้าอี้ ทิศทางลม แสงสว่าง ความสะอาด ความเป็นระเบียบ

วนิช บรรจง และคณะ กล่าวเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ดังนี้^{๒๙}

^{๒๘} ปราณี รามสูต , “ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษาแบบวิเคราะห์ลักษณะบุคคลและ องค์ประกอบ” ในประมวลสาระชุดวิชาแนวคิดทางการแนะแนวและทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (25711) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 หน้าที่ 4 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ๒๕๕๔

^{๒๙} วนิช บรรจง และคณะ, จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานครพิมพ์. ๒๕๔๐

๑. การจูงใจ การเรียนรู้ต้องมีมูลเหตุจูงใจ ให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน การจูงใจอาจทำได้โดยการให้รางวัลและลงโทษ การให้คะแนน การยอมรับนับถือจากผู้อื่น ความสำเร็จในการทำงาน การรู้จุดมุ่งหมายของการเรียน

๒. ตัวครู ต้องเป็นคนดีในทุกๆ ด้าน ควรเป็นผู้รักในวิชาที่ตนสอนและต้องปลูกฝังความรักความสนใจและความเข้าใจในตัวเด็ก สนใจผู้เรียน นอกจากนี้ต้องรู้จักใช้กลยุทธ์ของการสอนในรูปแบบต่างๆ ตามความเหมาะสมของลักษณะวิชา ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ให้ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์

๓. สิ่งแวดล้อม ทั้งทางครอบครัวและทางโรงเรียนโดยเฉพาะสิ่งแวดล้อมทางโรงเรียนมีผลต่อการเรียนรู้เป็นอย่างมาก เช่น สภาพของห้องเรียนที่น้อยอยู่น่าอาศัย อุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียน

๔. อุปกรณ์การศึกษา หรือเครื่องมือที่ครูนำมาประกอบการสอน ช่วยให้ครูสามารถถ่ายทอดข้อเท็จจริงและทักษะต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้ใช้ประสาทสัมผัสหลายทางช่วยเร้าความสนใจแก่ผู้เรียน ตลอดจนทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจเรียนไม่เบื่อหน่ายและรู้สึกว่าคุณมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

๕. วินัย เป็นเครื่องมือช่วยให้มนุษย์อยู่ร่วมกันด้วยความเรียบร้อยและมีความสุขช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นไปอย่างเรียบร้อย ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

๖. การวัดและการประเมินผลการศึกษา จะช่วยให้เห็นความก้าวหน้าของผู้เรียนได้อย่างแจ่มแจ้ง ทำให้สามารถปรับปรุงผลการเรียนทั้งรายบุคคลและส่วนรวมได้เป็นอย่างดี

กล่าวได้ว่านักเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญองค์ประกอบแรกของการเรียนรู้ การเรียนรู้นั้นเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นในตัวนักเรียน นักเรียนเป็นผู้ที่รู้ด้วยตนเอง พบเอง เห็นเอง และเปลี่ยนแปลงประสบการณ์และพฤติกรรมด้วยตนเอง นอกจากนี้ในการเรียนรู้อย่างดีต้องพิจารณาองค์ประกอบด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะมนุษย์เรามีความแตกต่างกันทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และความถนัด ความแตกต่างทั้ง ๖ ด้านนี้ เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้โดยตรง อันจะเป็นผลให้มนุษย์เรามีการรับรู้ได้แตกต่างกัน

จากการศึกษาเอกสารจากนักวิชาการ ได้แก่ อาร์ พันธ์มณี, ชูชีพ อ่อนโคกสูง, เขียวศรี วิวิธสิริ, แก้วกล้า มิชัยโย, ปราณี รามสุต และวินช บรรจงและคณะ ที่เกี่ยวกับองค์ประกอบของการเรียนรู้ได้ ๓ องค์ประกอบ ได้แก่ ๑) แรงจูงใจ ๒) สิ่งเร้า และ ๓) การตอบสนอง มีรายละเอียด ดังนี้

๑. แรงจูงใจ

Macmillan ได้ให้คำจำกัดความของแรงจูงใจในการเรียนว่า หมายถึง “กระบวนการที่เริ่มและทำให้พฤติกรรมในการเรียนรู้นั้นๆ คงอยู่”

สุรางค์ ไคว์ตระกูล แรงจูงใจ หมายถึง แรงหรือพลังในการทำพฤติกรรมอย่างเข้มแข็ง และกระตือรือร้น มีจุดมุ่งหมายชัดเจนและรักษาพฤติกรรมนั้นไว้ได้ เช่น คนๆ หนึ่งทำงานหนักตลอดเวลาด้วยความขยันขันแข็งเพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต ถือว่าเขาเป็นผู้มีแรงจูงใจในการทำงานสูง^{๓๐}

^{๓๐} สุรางค์ ไคว์ตระกูล, ชื่อเรื่อง. จิตวิทยาการศึกษา . พิมพ์ลักษณ์, กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐

ประสาธ อิศรปริดา แรงจูงใจ หมายถึง พลังทางจิตซึ่งเป็นภาวะภายในที่กระตุ้นกำหนดทิศทางและคงสภาพพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์หรือเป้าหมาย แรงจูงใจที่ปรากฏมักเป็นผลร่วมระหว่างคุณลักษณะและภาวะเหตุการณ์แวดล้อม^{๓๑}

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า เป็นกระบวนการที่อินทรีย์ถูกกระตุ้นจากสิ่งเร้าให้มีพฤติกรรมมุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทาง ถ้าแรงจูงใจมีมากพฤติกรรมก็จะมากด้วย^{๓๒}

วรรณิ ลิ้มอักษร กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง การกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมด้วยเต็มใจ เมื่อมีการกระทำหรือได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแล้วก็จะได้รับสิ่งตอบแทนตามที่บุคคลต้องการ^{๓๓}

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่โน้มน้าวหรือสิ่งที่ชักนำให้บุคคลเกิดการกระทำหรือปฏิบัติการ^{๓๔}

พวงเพชร วัชรอยู่ กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งใดๆ ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมหรือการกระทำขึ้น

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่บุคคลคาดหวัง โดยสิ่งนี้อาจเป็นสิ่งที่บุคคลพึงพอใจ หรือไม่พึงพอใจก็ได้ ความคาดหวังนี้เป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา^{๓๕}

อารี พันธุ์มณี กล่าวว่า แรงจูงใจ หมายถึง ภาวะใดๆ ก็ตามที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา ส่วนการจูงใจ หมายถึง การนำปัจจัยต่างๆ ที่เป็นแรงจูงใจมาผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างมีทิศทาง เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายหรือเงื่อนไขที่ต้องการ ปัจจัยต่างๆ ที่นำมาอาจเป็นเครื่องล่อ รางวัล การลงโทษ การทำให้เกิดการตื่นตัว รวมทั้งให้เกิดความคาดหวัง^{๓๖}

กล่าวสรุปได้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง แรงกระตุ้น หรือสิ่งเร้าที่ทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรมอย่างมีเป้าหมายและตัดสินใจกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง

๒. สิ่งเร้า

ชูศักดิ์ เพรสคอตท์ และสินี กิตติชนม์วรกุล กล่าวว่า ปัจจัยด้านสิ่งเร้า หมายถึง ลักษณะของสังคมและสภาพแวดล้อมซึ่งไม่เพียงจะกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมของบุคคลเท่านั้น แต่ยังมีส่วนให้ข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับทางเลือกอื่นๆ ที่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งบุคคลแม้จะอยู่ในสิ่งแวดล้อม

^{๓๑} ประสาธ อิศรปริดา, ชื่อเรื่อง, **สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา**, พิมพ์ลักษณ์, มหาสารคาม : โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา, ๒๕๔๗

^{๓๒} พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : พัฒนาการศึกษา, ๒๕๔๔

^{๓๓} วรรณิ ลิ้มอักษร, **จิตวิทยาการศึกษา**. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยทักษิณ, (๒๕๔๖).

^{๓๔} สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. ชื่อเรื่อง, **จิตวิทยาเพื่อการอบรมผู้ใหญ่**. พิมพ์ลักษณ์, กรุงเทพฯ : บริษัทด้านสุธาการพิมพ์, (๒๕๔๗)

^{๓๕} สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (๒๕๔๙).

^{๓๖} อารี พันธุ์มณี, (๒๕๓๔). **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : บริษัท เลิฟแอนด์ลิฟเพรส จำกัด (๒๕๓๔).

เดียวกันก็จะรับสิ่งเร้าจากทางสังคมได้ไม่เท่ากัน เพราะเขาจะเลือกรับรู้และเลือกสรรเฉพาะสิ่งเร้าที่เหมาะสมและตรงกับความต้องการของตนเท่านั้น^{๓๗}

พิมพ์พร เต้าน้ำ กล่าวว่า สิ่งเร้า หมายถึง เป็นสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ต่างๆ ซึ่งเป็นตัวการที่ทำให้บุคคลมีปฏิกิริยาหรือพฤติกรรมตอบสนองออกมา^{๓๘}

Zhang และคณะ กล่าวว่า สิ่งเร้า หมายถึง คุณสมบัติของเทคโนโลยีทางสังคมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งไม่เพียงสะท้อนให้เห็นถึงคุณสมบัติการใช้งานของแพลตฟอร์มที่สร้างขึ้นมาเพื่อรองรับการใช้งานตามวัตถุประสงค์ความต้องการของผู้บริโภคแล้ว แต่ยังมีคุณสมบัติตามการรับรู้ของผู้บริโภคด้วย โดยคุณสมบัติของสิ่งเร้าทางสังคมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ประกอบไปด้วย ๓ องค์ประกอบที่สำคัญ คือ

๑. การรับรู้การมีปฏิสัมพันธ์ เป็นสภาพแวดล้อมทางสังคมออนไลน์ที่สามารถอำนวยความสะดวกในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้ใช้งานและเทคโนโลยี โดยจะมุ่งเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้งานและเทคโนโลยี

๒. การรับรู้การให้บริการเฉพาะบุคคล เป็นการรับรู้ส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้งานที่ใช้งานและได้กำหนดไว้บนพื้นฐานของความต้องการของผู้ใช้งาน ซึ่งเป็นส่วนที่แสดงถึงความพอดีระหว่างเนื้อหาของเครือข่ายสังคมออนไลน์และการตั้งค่าของผู้ใช้งาน

๓. การรับรู้ความสามารถในการเข้าสังคม เป็นรับรู้การใช้งานสื่อสังคมออนไลน์ของผู้ใช้งาน ว่าสภาพแวดล้อมของสังคมออนไลน์สามารถอำนวยความสะดวกในการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้ใช้งานด้วยกัน โดยให้สื่อสังคมออนไลน์ช่วยสนับสนุนให้ผู้ใช้งานสามารถมีส่วนร่วมในการโต้ตอบการพึ่งพาซึ่งกันและกัน

Wang & Zhang กล่าวว่า สิ่งเร้า หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ของแต่ละบุคคลในสภาพแวดล้อมการค้าทางสังคมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ อันเกิดขึ้นระหว่างผู้บริโภคและเทคโนโลยี โดยการรับรู้การติดต่อสื่อสารและการรับรู้ส่วนบุคคลจะสะท้อนให้เห็นถึงคุณสมบัติที่สนับสนุนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริโภคและเทคโนโลยี ขณะที่การรับรู้ความสามารถในการเข้าสังคมจะสะท้อนให้เห็นถึงคุณลักษณะที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการมีปฏิสัมพันธ์ให้ดีขึ้นในกลุ่มผู้บริโภคที่ใช้งานเทคโนโลยีสื่อสังคมออนไลน์^{๓๙}

Lindsay & Thompson กล่าวว่า การรับรู้ คือ กระบวนการทางจิตวิทยาพื้นฐานของบุคคล เพราะถ้าปราศจากการรับรู้แล้วบุคคลไม่มีความจากความคิด หรือการเรียนรู้การรับรู้เกี่ยวกับ

^{๓๗} ศักดิ์ เพรสคอตท์ และสินี กิตติชนมวรกุล. (๒๕๕๗). การเปิดรับข้อมูลข่าวสารและอิทธิพลของสื่อต่อแนวความคิดทางการเมืองของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิตของสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดสงขลา. ในการประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติครั้งที่ ๔ (หน้า ๒๕๕-๒๖๓). หาดใหญ่: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

^{๓๘} พิมพ์พร เต้าน้ำ, *นวัตกรรม เทคโนโลยีและสารสนเทศทางการศึกษา*, (๒๕๓๔).

^{๓๙} Wang, C., & Zhang, P. (2012). The evolution of social commerce: The people, management, technology, and information dimensions. *Communications of the Association for Information Systems*, 31(5), 105-127.

เหตุการณ์ต่างๆ นั้น ประกอบด้วยขั้นตอน คือ เมื่อบุคคลรับพลังจากสิ่งเร้าซึ่งจะเร้าประสาทสัมผัส แล้วประสาทสัมผัสจะส่งรหัสพลังงานผ่านเส้นประสาท และเส้นประสาทจะสร้างข้อมูลต่อไปยังสมอง ซึ่งขั้นสุดท้ายของกระบวนการการจะเป็นการรับรู้เกี่ยวกับสิ่งเร้านั้นๆ

สิ่งเร้า ไม่ว่าจะเป็น คน สัตว์ สิ่งของ หรือสถานการณ์ มาเร้าอินทรีย์ทำให้เกิดการสัมผัส (Sensation) และเมื่อเกิดการสัมผัสบุคคล จะเกิดมีอาการแปลการสัมผัสและมีเจตนา (Conation) ที่ จะแปลสัมผัสนั้น การแปลสัมผัสจะเกิดขึ้นในสมองทำให้เกิดพฤติกรรมต่างๆ เช่น การที่เราได้ยินเสียง ดัง ปัง ปังๆ สมองจะแปลเสียงดังปัง ปัง โดยเปรียบเทียบกับเสียงที่เคยได้ยินว่าเป็นเสียงของอะไร เสียงปิ่น เสียงระเบิด เสียงพลุ เสียงประทัด เสียงของท่อไอเสียรถ เสียงเครื่องยนตร์ระเบิด หรือเสียง อะไร ในขณะที่เปรียบเทียบจิตต้องมีเจตนาป้อนอยู่ ทำให้เกิดแปลความหมายและต่อไปก็รู้ว่าเสียงที่ได้ยินนั้นคือเสียงอะไร อาจเป็นเสียงปิ่น เพราะบุคคลจะแปลความหมายได้ ถ้าบุคคลเคยมี ประสบการณ์ ในเสียงปิ่นมาก่อน และอาจแปลได้ว่าปิ่นที่ตั้งเป็นปิ่นชนิดใดถ้าเขาเป็นตำรวจ

จากตัวอย่างข้างต้นสรุปได้ว่า กระบวนการรับรู้จะเกิดได้ต้องมีองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

๑. มีสิ่งเร้า (Stimulus) ที่จะทำให้เกิดการรับรู้ เช่น สถานการณ์ เหตุการณ์ สิ่งแวดล้อม รอบกายที่เป็นคน สัตว์และสิ่งของ

๒. ประสาทสัมผัส (Sense Organs) ที่ทำให้เกิดความรู้สึสัมผัส เช่น ตาหู ฟัง จมูกได้ กลิ่น ลิ้นรู้รส และผิวหนังรู้ร้อนหนาว

๓. ประสบการณ์ หรือความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งเร้าที่เราสัมผัส

๔. การแปลความหมายของสิ่งที่เราสัมผัส สิ่งที่เคยพบเห็นมาแล้วย่อมจะอยู่ในความทรงจำ ของสมอง เมื่อบุคคลได้รับสิ่งเร้าสมองก็จะทำหน้าที่ทบทวนกับความรู้ที่มีอยู่เดิมว่า สิ่งเร้านั้นคืออะไร เมื่อมนุษย์เราถูกเร้าโดยสิ่งแวดล้อมก็จะเกิดความรู้สึจากการสัมผัส (Sensation) โดยอาศัยอวัยวะ สัมผัสทั้ง ๕ คือ ตาทำหน้าที่ดูคือมองเห็น หูทำหน้าที่ฟังคือได้ยิน ลิ้นทำหน้าที่รู้รส จมูกทำหน้าที่ดม คือได้กลิ่น ผิวหนังทำหน้าที่สัมผัสคือรู้สึกได้อย่างถูกต้อง กระบวนการรับรู้ก็สมบูรณ์แต่จริงๆ แล้วยังมี การสัมผัสภายในอีก ๓ อย่างด้วย ที่จะช่วยให้เราสัมผัสสิ่งต่างๆ

๕. ลำดับขั้นของกระบวนการรับรู้ การรับรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องเป็นไปตามขั้นตอนของ กระบวนการ ดังนี้

ขั้นที่ ๑ สิ่งเร้า (Stimulus) มากระทบอวัยวะสัมผัสของอินทรีย์

ขั้นที่ ๒ กระแสประสาทสัมผัสวิ่งไปยังระบบประสาทส่วนกลางซึ่งมีศูนย์อยู่ที่สมอง เพื่อสั่งการจึงทำให้เกิดการรับรู้ (Perception) ขึ้น

ขั้นที่ ๓ สมองแปลความหมายออกมาเป็นความรู้ความเข้าใจโดยอาศัยความรู้เดิม ประสบการณ์เดิม ความจำ เจตคติ ความต้องการ ปทัสถาน บุคลิกภาพ เซวณปัญญา ทำให้เกิดการ ตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งคือการรับรู้ (Perception)

๖. กลไกของการรับรู้ กลไกการรับรู้เกิดขึ้นจากทั้งสิ่งเร้าภายนอกและภายในอินทรีย์ มี อิทธิพลต่อพฤติกรรมอวัยวะสัมผัส (Sensory organ) เป็นเครื่องรับสิ่งเร้าของมนุษย์ ส่วนที่รับ ความรู้สึกรับสัมผัสอาจอยู่ลึกเข้าไปข้างใน ซึ่งมองจากภายนอกไม่เห็น อวัยวะสัมผัสแต่ ละอย่างมีประสาทรับสัมผัส (Sensory nerve) ช่วยเชื่อมอวัยวะสัมผัสกับเขตแดนการรับสัมผัส ต่างๆ ที่สมองและส่งผ่านประสาทมอเตอร์ (Motor nerve) ไปสู่อวัยวะมอเตอร์ (Motor organ) ซึ่ง

ประกอบไปด้วยกลิ่นเนื้อและต่อมต่างๆ ทำให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองของอวัยวะมอเตอร์ และจะออกมาในรูปใดขึ้นอยู่กับการบังคับบัญชาของระบบประสาท ส่วนสาเหตุที่มนุษย์เราสามารถไวต่อความรู้สึกก็เพราะเซลล์ประสาทของประสาทรับสัมผัสแบ่งแยกแตกออกเป็นกิ่งก้านแผ่ไปติดต่อกับอวัยวะรับสัมผัส และที่อวัยวะรับสัมผัสมีเซลล์รับสัมผัสที่มีคุณสมบัติเฉพาะตัว จึงสามารถทำให้มนุษย์รับสัมผัสได้จิตใจติดต่อกับโลกภายนอกได้โดยการสัมผัส คนตาบอดเมื่ออธิบายให้ฟังว่า สีแดง สีเขียว เป็นอย่างไร เขาก็จะเข้าใจให้ถูกต้องไม่ได้เลยเพราะเรื่องสีจะต้องรู้ด้วยตา เครื่องมือสัมผัสอย่างหนึ่งก็ทำหน้าที่อย่างหนึ่งคนหูหนวกย่อมไม่รู้สีถึงสีลาความไพเราะของเสียงเพลง ดังนั้น การสอนจึงเน้นว่า “ให้สอนโดยทางสัมผัส” การรับรู้นี้เป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ การรับรู้ที่ถูกต้องจึงจะส่งผลให้ได้รับความรู้ที่ถูกต้อง นักเรียนต้องได้การรับรู้ที่ถูกต้องมิฉะนั้นความรู้ที่รับไปก็ผิดหมดมนุษย์ย่อมมีพฤติกรรมสนองตอบสิ่งแวดล้อมกระบวนการของการรับรู้เป็นสิ่งแรกที่มนุษย์สนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบประสาท อวัยวะสัมผัสเป็นปัจจัยสำคัญของกระบวนการรับรู้ต้องมีความสมบูรณ์จึงจะสามารถรับรู้สิ่งเร้าได้ดี เพราะอวัยวะสัมผัสรับสิ่งเร้าที่มากกระทบประสาทรับสัมผัสส่งกระแสประสาทไปยังสมองเพื่อให้สมองแปลความหมายออกมาเกิดเป็นการรับรู้ และอวัยวะสัมผัสของมนุษย์มีขีดความสามารถจำกัด กลิ่นอ่อนเกินไป เสียงเบาเกินไป แสงน้อยเกินไปย่อมจะรับสัมผัสไม่ได้ ดังนั้น ประเภท ขนาด และคุณภาพของสิ่งเร้า จึงมีผลต่อการรับรู้และการตอบสนอง สิ่งเร้าบางประเภทไม่สามารถกระตุ้นอวัยวะสัมผัสของเราได้ เช่น คลื่นวิทยุ

๗. องค์ประกอบของการรับรู้ การรับรู้จะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องมีองค์ประกอบต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ

๗.๑ สิ่งเร้า ได้แก่ วัตถุ แสง เสียง กลิ่น และรสต่างๆ

๗.๒ อวัยวะรับสัมผัส ได้แก่ หู ตา จมูก ลิ้น และผิวหนัง ถ้าไม่สมบูรณ์จะทำให้สูญเสียการรับรู้ได้

๗.๓ ประสาทในการรับสัมผัสเป็นตัวกลางส่งกระแสประสาทจากอวัยวะรับสัมผัสไปยังสมองส่วนกลางเพื่อการแปลความต่อไป

๗.๔ ประสบการณ์เดิม การรู้จัก การจำได้ ทำให้การรับรู้ได้ดีขึ้น

๗.๕ ค่านิยม ทัศนคติ

๗.๖ ความใส่ใจ ความตั้งใจ

๗.๗ สภาพจิตใจ อารมณ์ เช่น การคาดหวัง ความดีใจ เสียใจ

๗.๘ ความสามารถทางสติปัญญา ทำให้รับรู้ได้เร็ว

๘. การจัดระบบการรับรู้มนุษย์เมื่อพบสิ่งเร้าไม่ได้รับรู้ตามที่สิ่งเร้าปรากฏ แต่จะนำมาจัดระบบตามหลัก ดังนี้

๘.๑ หลักแห่งความคล้ายคลึง (Principle of similarity) สิ่งเร้าใดที่มีความคล้ายกัน จะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน

๘.๒ หลักแห่งความใกล้ชิด (Principle of proximity) สิ่งเร้าที่มีความใกล้กัน จะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน

๘.๓ หลักแห่งความสมบูรณ์ (Principle of closure) เป็นการรับรู้สิ่งที่ไม่สมบูรณ์ให้สมบูรณ์ขึ้น

๘.๔ ความคงที่ของการรับรู้ (Perceptual constancy) ความคงที่ในการรับรู้มี ๓ ประการ ได้แก่

๘.๔.๑ การคงที่ของขนาด

๘.๔.๒ การคงที่ของรูปแบบ รูปทรง

๘.๔.๓ การคงที่ของสีและแสงสว่างการรับรู้ที่ผิดพลาด แม้ว่ามนุษย์มีอวัยวะรับสัมผัสถึง ๕ ประเภท แต่มนุษย์ก็ยังรับรู้ผิดพลาดได้ เช่น ภาพลวงตา การรับฟังความบอกเล่า ทำให้เรื่องบิดเบือนไป การมีประสบการณ์และค่านิยมที่แตกต่างกัน ดังนั้น การรับรู้ถ้าจะให้ถูกต้องต้องรับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสหลายทางและผ่านกระบวนการคิดไตร่ตรองให้มากขึ้น

๓. การเสริมแรง

มานพ และภราตี กล่าวว่า ทฤษฎีเสริมแรงของ Skinner ถือเป็นทฤษฎีที่อยู่บนพื้นฐานทางพฤติกรรมแห่งการจูงใจใช้หลักการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ และเห็นว่าพฤติกรรมจะชักจูงโดยผลกรรมซึ่งผลกรรมเป็นสิ่งที่ได้รับหลังจากที่แสดงพฤติกรรมออกมาและจะมีส่วนช่วยเพิ่มแรงจูงใจให้กระทำ หรือแสดงพฤติกรรมนั้นอีกเรียกว่า “ตัวเสริมแรง” ซึ่งมานพ และภราตี ได้กล่าวถึงตัวเสริมแรงว่าแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ^{๕๐}

๑. ตัวเสริมแรงทางบวก หมายถึง รางวัลซึ่งเป็นที่พึงปรารถนาของบุคคลและรวมทั้งคำชมเงินมีเพื่อนคู่หู

๒. ตัวเสริมแรงทางลบ คือ สภาพที่บุคคลพยายามหลีกเลี่ยงไม่พึงปรารถนา เช่น การหนีจากงานที่เสียงดัง หรือสับสนวนวายุ เป็นต้น

Cherrington ได้สรุปถึงหลักการเสริมแรงทางบวกไว้ว่า^{๕๑}

เป็นการให้การเสริมแรงทางบวกหลังจากที่เกิดพฤติกรรมที่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ ดังเช่นเมื่อแมวน้ำกระโดดเก็บลูกบอลที่ครูฝึกโยนไปให้ทุกครั้งก็จะได้ปลาเป็นอาหาร เมื่อพนักงานทำงานเสร็จตามกำหนดหัวหน้าก็จะแสดงการยอมรับและยกย่องการทำงานของคนงาน ถ้าได้รับแรงเสริมทางบวกก็จะกระตุ้นให้ทำงานได้ผลดีขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า ซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสของการตอบสนองการเสริมแรงทางบวกนั้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้มาแล้วทั้งสิ้นว่าผลของการกระทำเช่นนี้จะทำให้เกิดอะไรตามมา การเสริมแรงทางบวกที่เป็นเงินในบางครั้งก็ถูกประเมินค่าไว้ต่ำจากบุคคลที่มีเงินพอเพียงอยู่แล้ว เพราะคนงานที่ทำงานบางประเภทได้รับเงินมากตามความสามารถของเขาอยู่แล้ว ดังนั้น เขาจึงต้องการการเสริมแรงรูปแบบอื่นมากกว่า เช่น การยกย่อง การชมเชย หรือการยอมรับจากเพื่อนฝูง เป็นต้น

คีรวรรณ เสรีรัตน์ กล่าวว่า การเสริมแรงเป็นสิ่งล่อใจที่สามารถก่อให้เกิดแรงกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมขึ้น เช่น การให้รางวัลเป็นเครื่องกระตุ้นให้บุคคลอยากกระทำ เช่น การชมเชย สามารถก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการได้^{๕๒}

^{๕๐} มานพ ชูนิล และภราตี บุตรศักดิ์ ศรี. จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 2548.

^{๕๑} Cherrington, [อ้างใน]. พิมรา กฤษณะบาล, คำชมของหัวหน้างานกับขวัญในการปฏิบัติงานของพนักงาน : ศึกษาเฉพาะกรณีพนักงานของบริษัท อยูธยา อลิอันซ์ ซี.พี. ประกันชีวิต จำกัด (มหาชน). สารนิพนธ์. จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ๒๕๕๐.

วินัย กล่าวว่า การเสริมแรง (Positive Reinforcement) เป็นการเสริมความต่อเนื่องของพฤติกรรมโดยการให้ผลกรรมเป็นตัวเสริมแรงบวกคือสิ่งตอบแทนที่ดึงดูดใจ หรือพอใจเป็นรางวัลเมื่อบุคคลนั้นมีพฤติกรรม หรือปฏิบัติการเป็นที่ต้องการ เช่น พนักงานคนหนึ่งมาทำงาน หรือเข้าประชุมตรงเวลาหัวหน้างานเสริมแรงโดยกล่าวคำชมเชยและขอบคุณถือได้ว่าเป็นการเสริมแรงบวก ซึ่งเป็นรางวัลต่อการมาตรงเวลา ตัวเสริมแรงบวกที่ใช้กันในการจูงใจการทำงาน เช่น การจ่ายเงินการเลื่อนตำแหน่ง การเพิ่มสถานภาพ การได้สิทธิพิเศษ การได้หยุดพักผ่อน ฯลฯ การเสริมแรงบวกเป็นตัวจูงใจที่ใช้ได้ผลที่สุดในการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานการได้รับรางวัลและการยอมรับความสามารถ (Reward and Recognition) ก็ถือเป็นการเสริมแรง ซึ่งหมายถึง การให้รางวัลให้ค่ายกย่องชมเชยประกาศเกียรติคุณและยอมรับความสามารถของสมาชิกเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจโดยมีการกระทำอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งการพิจารณาค่าตอบแทนแก่สมาชิกอย่างเหมาะสม^{๔๓}

สรุปได้ว่า การเสริมแรงเป็นสิ่งล่อใจที่ทำให้เกิดแรงกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมขึ้น เช่น การให้รางวัลเป็นเครื่องกระตุ้นให้บุคคลอยากกระทำ เช่น การชมเชยสามารถก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ต้องการได้ พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลพวงมาจากการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม พฤติกรรมที่เกิดขึ้นของบุคคลจะเปลี่ยนไปเนื่องมาจากผลกรรมที่เกิดขึ้นในสิ่งแวดล้อมเป็นตัวเสริมแรง ทำให้พฤติกรรมที่บุคคลนั้นกระทำอยู่มีอัตราการกระทำเพิ่มมากขึ้นและผลกรรมที่เป็นตัวลงโทษ ทำให้พฤติกรรมที่บุคคลกระทำนั้นยุติลง

๒.๑.๕ วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้

การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีต้องอาศัยปัจจัยส่งเสริมหลายด้าน ในที่นี้ขอเสนอ ๕ ด้าน คือ

๑. ตัวผู้เรียน ปัจจัยสำคัญด้านผู้เรียนที่ส่งผลการเรียนรู้ ได้แก่

๑.๑ วุฒิภาวะ เป็นการคำนึงถึงการเจริญเติบโตสูงสุดในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งที่บุคคลมีความพร้อมที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

๑.๒ ความพร้อม เป็นคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับวุฒิภาวะ เมื่อสภาพของบุคคลมีวุฒิภาวะ มีความสนใจ และประสบการณ์เดิมเพียงพอที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดี จึงเรียกได้ว่ามีความพร้อมที่จะเรียนรู้

๑.๓ ประสบการณ์เดิม บุคคลที่มีประสบการณ์มากจะช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้เร็วและดีกว่าผู้ที่มีประสบการณ์น้อย

๑.๔ อายุ นักจิตวิทยาพบว่า ยิ่งอายุมากขึ้นความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคลจะยิ่งลดลงความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคลมีได้ถึงขีดสูงสุด เมื่ออายุ ๒๐-๓๕ ปี หลังอายุ ๓๕ ปีไปแล้ว ความสามารถในการเรียนรู้จะลดลงเรื่อยๆ

^{๔๓} ศิริวรรณ เสรีรัตน์, อ่างใน, ภัทรดนัย พิริยะชนภัทร, การศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ด้านพฤติกรรมผู้บริโภค และปัจจัยด้านเว็บไซต์พระเครื่อง พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่มีผลต่อการตัดสินใจเช่าหรือประมูลพระเครื่องออนไลน์ (E-COMMERCE), การค้นคว้าอิสระ, บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ, ๒๕๕๘.

^{๔๔} วินัย, อ่างใน, ธีรพร อรรถเดช, ๒๕๔๘.

๑.๕ ระดับสติปัญญา ผู้ที่มีระดับสติปัญญาสูงจะมีความสามารถในการเรียนรู้ได้ดีกว่าผู้ที่มีระดับสติปัญญาต่ำ

๑.๖ อารมณ์ ผู้ที่มีอารมณ์ปกติจะสามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีกว่าผู้ที่มีอารมณ์ไม่มั่นคง หรือมีความวิตกกังวล เขว้ปัญญาทางอารมณ์จึงมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้

๑.๗ สภาพร่างกาย ผู้ที่มีสภาพร่างกายปกติก็จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีกว่าผู้ที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เช่น หูหนวก ตาบอด บกพร่องทางการพูด หรือมีโรคประจำตัวต่างๆ เป็นต้น ถ้าผู้เรียนมีความบกพร่องทางร่างกายมากเท่าใด ความสามารถในการเรียนรู้ก็จะยิ่งน้อยลงมากเท่านั้น

๑.๘ แรงจูงใจ ตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีอีกองค์ประกอบหนึ่งคือแรงจูงใจ การเรียนรู้จะประสพผลดีถ้าบุคคลมีแรงจูงใจในการเรียนรู้และจะไม่ประสพผลเท่าที่ควรถ้าบุคคลขาดแรงจูงใจในการเรียน การให้แรงเสริมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจจึงเป็นปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้

๑.๙ ความถนัด ผู้เรียนแต่ละคนมีความถนัดและมีรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ถ้าผู้เรียนได้เรียนรู้ที่ถนัดและเร็วขึ้น แต่ถ้าผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่ตนไม่ถนัดก็อาจทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นช้าลงได้

๒. บทเรียน คุณลักษณะของบทเรียนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ ดังนี้

๒.๑ ความยากง่ายของบทเรียน บทเรียนที่ง่ายจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วกว่าบทเรียนที่ยาก การจัดลำดับความยากง่ายของบทเรียนจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการวางแผนการจัดการการเรียนรู้

๒.๒ ความสั้นยาวของบทเรียน บทเรียนที่มีความยาวมากๆ ย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ช้ากว่าบทเรียนสั้นๆ

๒.๓ การมีความหมายของบทเรียน บทเรียนที่มีความหมายต่อผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีกว่าบทเรียนที่ไม่มีความหมาย เพราะจะช่วยทำให้ผู้เรียนจดจำเข้าใจองค์ความรู้ได้เป็นอย่างดีและสามารถเชื่อมโยงสู่ตัวผู้เรียนได้นำไปใช้ได้จริงต่อไป

๓. วิธีการจัดการการเรียนรู้ ในเรื่องนี้ อารมณ์ ใจเที่ยง ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า

๓.๑ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็ว

๓.๒ การใช้เครื่องล่อใจ (Incentive) เช่น การให้รางวัล การแข่งขัน เป็นต้น จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความปรารถนาที่จะเรียนและสนใจในการเรียนดีขึ้น

๓.๓ การแนะแนวในการเรียน จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ดีขึ้น ถ้าได้รับการแนะแนวที่ถูกต้องเหมาะสมไม่มากเกินไปเพราะจะทำให้ผู้เรียนไม่เป็นตัวของตัวเอง และไม่น้อยเกินไปเพราะจะทำให้ผู้เรียนปฏิบัติไม่ถูกต้องได้

๓.๔ การส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการถ่ายโอนการเรียนรู้ เช่น การโยงความสัมพันธ์ของประสบการณ์เดิมกับประสบการณ์ใหม่ หรือการให้นำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์อื่น จะทำให้การเรียนรู้คงทนถาวรยิ่งขึ้น

๓.๕ ช่วงเวลาในการเรียน ถ้าจัดให้ผู้เรียนได้เรียนในช่วงก่อนพักกลางวัน จะช่วยให้เรียนรู้ได้ดีกว่าเรียกในตอนบ่าย

๓.๖ การฝึกฝน เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้แล้วมีโอกาสฝึกฝน หรือกระทำซ้ำๆ อยู่เสมอ จะทำให้การเรียนรู้สิ่งนั้นมีความมั่นคงถาวรขึ้น

๔. สภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ สามารถแบ่งสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ได้ ๒ ประเภท ดังนี้

๔.๑ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ ได้แก่ สิ่งต่างๆ ที่สามารถรับรู้ สัมผัส จับต้องได้ ที่อยู่รอบตัวผู้เรียน เช่น กระดานดำ โต๊ะ เก้าอี้ แสงสว่าง ความสะอาด ความเป็นระเบียบของห้องเรียน เป็นต้น สภาพแวดล้อมที่ดีทำให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย สบายใจ สบายกาย จะช่วยให้การเรียนรู้ดีขึ้น

๔.๒ สภาพแวดล้อมทางจิตวิทยา ได้แก่ บรรยากาศในห้องเรียน หรือแหล่งเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน เป็นต้น ถ้าเป็นสภาพแวดล้อมที่ดีจะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี แต่ถ้าบรรยากาศ หรือสภาพแวดล้อมมีลักษณะของความขัดแย้งไม่เข้าใจกัน จะเป็นการบั่นทอนการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย

๕. ตัวผู้สอน ผู้สอนจัดว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เพราะผู้สอนถูกจัดว่าเป็นผู้อำนวยการความสะดวก (Facilitator) เป็นผู้วางแผนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ต่างๆ ที่ผู้สอนเป็นผู้จัดเตรียม ดังนั้น ผู้สอนจึงเป็นผู้ที่ต้องมีความรู้ทั้งเรื่องตัวผู้เรียน การจัดเตรียมบทเรียน วิธีการจัดการการเรียนรู้ ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อเอื้อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่พึงประสงค์ ตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร

การตระหนักถึงองค์ประกอบทั้ง ๕ ด้าน ดังกล่าวข้างต้น จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สอนทุกระดับชั้น ถ้าผู้สอนได้คำนึงถึงองค์ประกอบเหล่านี้ก็จะช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามที่ตั้งเป้าหมายไว้

๑. หลักการจัดการการเรียนรู้

นักจิตวิทยาที่สนใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกในรูปความสัมพันธ์ของสิ่งเร้า (Stimulus) ตอบสนอง (Responses) ได้ทำวิจัยถึงเรื่ององค์ประกอบของการเรียนรู้และได้นำมาประยุกต์ใช้ในการวางแผนการสอน นักจิตวิทยาส่วนใหญ่เห็นด้วยในหลักการเรียนรู้ จึงพอสรุปได้ ๑๐ ประการ ดังนี้

๑.๑ การเตรียมตัวก่อนเรียน (Pre-learning preparation) นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างน่าพึงพอใจ ถ้าเขามีพื้นฐานความรู้ในเรื่องที่จะเรียนนั้นมาก่อน (Prerequisite) แต่ถ้านักเรียนไม่เคยมีพื้นฐานความรู้เดิมมาก่อน การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นใหม่อาจเกิดจากการท่องจำ ซึ่งนักเรียนจะไม่สามารถจัดความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ในเรื่องที่เรียนกับบทเรียนได้โดยง่าย

๑.๒ การเร้าความสนใจ (Motivation) หากนักเรียนทราบผลลัพธ์ หรือคุณค่าที่ตนจะได้รับจากการเรียนรู้ หรือได้รับการกระตุ้นให้เกิดความต้องการเรียนรู้ เขาจะเกิดความสนใจต่อการเรียน มีความรับผิดชอบต่อการเรียน และเกิดการเรียนรู้ได้ดี

๑.๓ ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences) นักเรียนแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้ไม่เท่ากันทั้งในกลุ่ม ห้องเรียน และระดับอายุเดียวกัน ครูจึงควรคำนึง

แตกต่างกันระหว่างบุคคล โดยการเตรียมบทเรียนและประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนบรรลุผลการเรียนรู้ตามความสามารถของตน

๑.๔ เงื่อนไขการสอน (Instructional Conditions) นักเรียนจะประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ได้ครบถ้วน เมื่อครูผู้สอนระบุจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องสัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้ จะทำให้นักเรียนเรียนรู้ได้มากขึ้น ดังนั้น ครูจึงควรจัดลำดับเนื้อหาวิชาให้เรียนจากง่ายไปยากจากความจริงเดียวไปสู่ความคิดรวบยอด หลักการ กฎ และทฤษฎีที่สูงขึ้น โดยใช้รูปแบบการสอน วิธีสอน และกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม

๑.๕ การมีส่วนร่วมในกิจกรรม (Active Participation) การเรียนรู้เป็นบทบาทของนักเรียน การที่นักเรียนจะประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ จึงควรให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ส่วนครูนั้นจะมีบทบาทเพียงการเลือกจัดกิจกรรมและประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ให้มากที่สุดให้กับนักเรียนเท่านั้น

๑.๖ การเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Successful Achievement) นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีหากเขาเห็นว่าตนเองได้รับผลสำเร็จในการเรียน ซึ่งจะทำให้เขาเกิดความพึงพอใจและมีแรงกระตุ้นให้เกิดความพยายามต่อไป

๑.๗ การทราบผลการเรียน (Knowledge of Results) การแจ้งผลการเรียนให้นักเรียนทราบความก้าวหน้าเป็นระยะๆ โดยเฉพาะผลการเรียนในทางที่ดี (Positive) จะเป็นการเสริมแรง (Reinforcement) ให้นักเรียนมีความพยายามในการเรียนมากยิ่งขึ้น

๑.๘ การฝึกฝน (Practice) นักเรียนจะบรรลุผลสำเร็จในการเรียนอีกประการหนึ่งก็คือ การให้โอกาสนักเรียนได้ใช้ความรู้และทักษะใหม่ที่ได้รับทั้งในด้านหลักการ (Principles) และ การสรุปรวบยอด (Generalizations) ในสถานการณ์ใหม่ นักเรียนจึงจำเป็นต้องทำแบบฝึกหัดและฝึกปฏิบัติอยู่เสมอ

๑.๙ ช่วงเวลาในการใช้สื่อ (Rate of presenting Material) ระยะเวลาและจำนวนของสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ในบทเรียนหนึ่งๆ ต้องสัมพันธ์กับบทเรียนและระดับความสามารถของนักเรียน การสอนเนื้อหาใดๆ ครูจึงต้องให้โอกาสแก่นักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมในการเรียน การฝึกฝนและการทดสอบตนเอง เป็นต้น

๑.๑๐ เจตคติของครู (Instructor's) การจัดการเรียนรู้ การสอนเจตคติของนักเรียนจะมีอิทธิพลต่อเจตคติของนักเรียนในการยอมรับวิธีสอนและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ เทคนิคและวิทยาการจัดการการเรียนรู้เป็นกระบวนการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครู ซึ่งเป็นคนที่มีชีวิตจิตใจ มีอารมณ์ มีวิญญาณ มีความรู้สึกนึกคิด ครูจึงต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ที่จะเข้าถึงจิตใจของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ การจัดการการเรียนรู้มีพื้นฐานมาจากความเชื่อในปรัชญาทฤษฎีทางการศึกษา ความต้องการ และสภาพที่เป็นจริงของสถานศึกษา สังคม และประเทศชาติ เชื่อในปรัชญา หรือทฤษฎีใดมีความต้องการแบบใด ครูย่อมต้องจัดการเรียนรู้ตามแบบที่ได้ออกแบบให้สอดคล้องกับความเชื่อและความต้องการดังกล่าว

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของชาติให้เป็นสากลและทันกับความจริงทางวิทยาการมาหลายยุค นับเริ่มตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมา กลไกสำคัญในกระบวนการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร

และการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ซึ่งในทุกครั้งของการเปลี่ยนแปลงจะอ้างถึงผลการศึกษาประกอบสำคัญ คือ การจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมานักเรียนยังไม่บรรลุความต้องการ จำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นที่การปฏิรูปการเรียนรู้เป็นสำคัญ ในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ของไทยส่วนใหญ่มีพัฒนาการตามความก้าวหน้าของวิทยาการด้านการเรียนการสอนที่รับมาจากต่างประเทศเป็นหลัก แต่ก็มีนักการศึกษาไทยในยุคหลังๆ ได้ปรับเป็นแบบการสอนให้เหมาะกับลักษณะการเรียนรู้ของไทยบ้างแต่ก็มีไม่มากนัก

๒. รูปแบบการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ต้องยึดหลักว่า นักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มเต็มศักยภาพ ดังนั้น วิธีการที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปตามแนวทางที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้กำหนดไว้ คือ การที่ครูได้มีโอกาสรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อจะได้ให้การส่งเสริมนักเรียนได้อย่างเหมาะสม องค์ประกอบหนึ่งที่ช่วยให้ผู้ครูสามารถส่งเสริมพัฒนาการกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างเกิดประสิทธิภาพสูงสุด คือ การรับรู้รูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ของนักเรียน เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการออกแบบจัดการเรียนรู้ และเพื่อพัฒนานักเรียนให้บรรลุตามศักยภาพสูงสุด

๓. กระบวนการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้โดยทั่วไปมี ๒ แบบ คือ การเรียนรู้ที่เน้นผู้สอนเป็นศูนย์กลางและการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง แต่ละแบบมีลักษณะสำคัญพอสรุปได้ ดังนี้

๓.๑ การเรียนรู้ที่เน้นครู หรือผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher Center) จัดเป็นการสอนแบบบอกความรู้ (Instruction) มีลักษณะ ดังนี้

๓.๑.๑ ครูเป็นผู้ให้ความรู้แก่นักเรียน โดยการอธิบาย หรือบอกให้จดบันทึก

๓.๑.๒ นักเรียนรับความรู้จากครู โดยการฟัง หรือจดบันทึกแล้วจึงฝึกโดยการทดสอบ หรือพิสูจน์ความรู้ที่ได้ หรือทำแบบฝึกหัด

๓.๑.๓ ความรู้ที่นักเรียนได้รับมักจะลืมได้ง่าย เนื่องจากได้รับความรู้โดยอ้อม

๓.๑.๔ นักเรียนจะมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เฉื่อยชา ไม่กระตือรือร้น (Passive Learning)

๓.๑.๕ ครูแสดงบทบาทมากกว่านักเรียน เพราะครูต้องบอกและอธิบายมาก นักเรียนเพียงคอยฟัง จดบันทึก ทำแบบฝึกหัด ท่องจำ และทดสอบ

๓.๒ การเรียนรู้ที่เน้นเด็ก หรือนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (Child Center) เป็นการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ (Construction) มีลักษณะ ดังนี้

๓.๒.๑ ครูจัดสถานการณ์ให้นักเรียนศึกษา ค้นคว้า ทดลอง หรือปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

๓.๑.๒ ครูจัดสถานการณ์ให้นักเรียนศึกษา ค้นคว้า ทดลอง ภายใต้การจัดสถานการณ์การเรียนรู้ของครูที่กระตุ้นให้สงสัยใคร่รู้ คิดหาคำตอบ ลงมือปฏิบัติ และค้นพบคำตอบด้วยตนเอง

๓.๓ ความรู้ที่นักเรียนได้รับมักจะลือได้ยาก เนื่องจากได้รับความรู้โดยตรง

๓.๔ นักเรียนจะมีพฤติกรรมการเรียนรู้ที่กระตือรือร้น (Active: Earning)

๓.๕ นักเรียนแสดงบทบาทมากกว่าครู เพราะนักเรียนต้องศึกษา ค้นคว้า คิดหาคำตอบแสดงความคิดเห็น ทดลอง พิสูจน์ จดบันทึก ทำแบบฝึก และปฏิบัติกิจกรรมอื่นๆ

๔. กระบวนการเกิดการเรียนรู้

ในสภาพการณ์ของการเรียนการสอนนั้น การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตามลำดับ ดังนี้

๔.๑ การรับรู้ (Perception) หมายถึง การที่ผู้เรียน “รับ” ข้อมูลข่าวสารและองค์ความรู้ต่างๆ จากแหล่งความรู้ที่หลากหลายรวมทั้งจากผู้สอน โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ได้แก่ ตา หู จมูก ปาก และผิวหนัง ซึ่งการรับรู้ของบุคคลจากประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ประสิทธิภาพในการเรียนรู้ต่างกันจากน้อยไปมาก ซึ่ง สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ ได้สรุปไว้ ดังนี้^{๔๔}

การเรียนรู้จากการอ่าน เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ๑๐ %

การเรียนรู้จากการได้ยิน เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ๒๐ %

การเรียนรู้จากการได้เห็น เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ๓๐ %

การเรียนรู้จากการได้เห็นและได้ยิน เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ๕๐ %

การเรียนรู้จากการได้พูดและได้ยิน เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ๗๐ %

การเรียนรู้จากการได้พูดและได้ทำ เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ๙๐ %

จึงกล่าวได้ว่า การจัดการการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดควรเป็นการจัดให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง

๔.๒ การเข้าใจ (Comprehension) หมายถึง การที่ผู้เรียนสามารถแปลความหมายตีความ หรือสรุปความสำคัญในสิ่งที่รับรู้ได้ โดยเกิดการเชื่อมโยงประสบการณ์ หรือความรู้ใหม่กับความรู้เดิมสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ ที่ตนเองรับรู้ และสามารถอธิบายโดยให้เหตุผล

๔.๓ การปรับเปลี่ยน (Transformation) หมายถึง การที่ผู้เรียนนำความเข้าใจที่เกิดจากการรับรู้มาสร้างแบบแผนพฤติกรรมของตนขึ้น เช่น ผู้เรียนรู้ว่าหนูเป็นพาหนะนำโรคก็จะไม่กล้าเข้าใกล้ ถึงแม้ผู้เรียนบางคนจะมองว่าหนูเป็นสัตว์ที่น่ารักก็ตาม

การเรียนรู้ จึงเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตามลำดับตั้งแต่ การรับรู้ การสร้างสรรค์ และความเข้าใจต่อจากนั้นจึงนำมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่จะกระทำ หรือไม่กระทำเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนรู้มานั้นต่อไป

๒.๑.๖ หลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

^{๔๔} สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ อ่างใน อารมณ์ ใจเที่ยง, หลักการสอน ฉบับปรับปรุง, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรีนติ้งเฮาส์, ๒๕๔๖), หน้า ๑๖.

กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ซึ่งความสำคัญกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ได้มีการให้ความหมายและคำจำกัดความไว้ ดังนี้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้อธิบายความสำคัญ ธรรมชาติ และลักษณะเฉพาะ ดังนี้

๑. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การอาชีพ และเทคโนโลยี มาใช้ประโยชน์ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์และแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข

๒. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี มุ่งพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการทำงาน เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๒.๑ การดำรงชีวิตและครอบครัว เป็นสาระเกี่ยวกับการทำงานในชีวิตประจำวัน ช่วยเหลือตนเอง ครอบครัวยุ และสังคมได้ในสภาพเศรษฐกิจที่พอเพียง ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เน้นการปฏิบัติจริงจนเกิดความมั่นใจและภูมิใจในผลสำเร็จของงาน เพื่อให้ค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของตนเอง

๒.๒ การออกแบบและเทคโนโลยี เป็นสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถของมนุษย์อย่างสร้างสรรค์ โดยนำความรู้มาใช้กับกระบวนการเทคโนโลยี สร้างสิ่งของ เครื่องใช้ วิธีการ หรือเพิ่มประสิทธิภาพในการดำรงชีวิต

๒.๓ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นสาระเกี่ยวกับกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ การติดต่อสื่อสาร การค้นหาข้อมูล การใช้ข้อมูลและสารสนเทศ การแก้ปัญหา หรือการสร้างงาน และผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

๒.๔ การงานอาชีพ เป็นสาระที่เกี่ยวข้องกับทักษะที่จำเป็นต่ออาชีพ เห็นความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม และเจตคติที่ดีต่ออาชีพ ใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสม เห็นคุณค่าของอาชีพสุจริต และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

๓. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ดังนี้

สาระที่ ๑ การดำรงชีวิตและครอบครัว มาตรฐาน ง

๑.๑ เข้าใจการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานร่วมกัน และทักษะ การแสวงหาความรู้ มีคุณธรรม และลักษณะนิสัยในการทำงาน มีจิตสำนึก ในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการดำรงชีวิตและครอบครัว

สาระที่ ๒ การออกแบบและเทคโนโลยี มาตรฐาน ง

๒.๑ เข้าใจเทคโนโลยีและกระบวนการเทคโนโลยี ออกแบบและสร้างสิ่งของ เครื่องใช้ หรือวิธีการ ตามกระบวนการเทคโนโลยีอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ เลือกใช้เทคโนโลยีในทาง

สร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคมสิ่งแวดล้อมและมีส่วนร่วม ในการจัดการเทคโนโลยีที่ยั่งยืน

สาระที่ ๓ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาตรฐาน ง

๓.๑ เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหา การทำงานและอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

สาระที่ ๔ การอาชีพ มาตรฐาน ง

๔.๑ เข้าใจ มีทักษะที่จำเป็น มีประสบการณ์ เห็นแนวทางในงานอาชีพ ใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาอาชีพ มีคุณธรรม และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

๔. คุณภาพผู้เรียน

๔.๑ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ เข้าใจวิธีการทำงานเพื่อช่วยเหลือตนเอง ครอบครัว และส่วนรวม ใช้วัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือถูกต้องตรงกับลักษณะงาน มีทักษะกระบวนการทำงาน มีลักษณะนิสัยการทำงานที่กระตือรือร้น ตรงเวลา ประหยัด ปลอดภัย สะอาด รอบคอบ และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

เข้าใจประโยชน์ของสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน มีความคิดในการแก้ปัญหา หรือสนองความต้องการอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการสร้างของเล่นของใช้อย่างง่าย โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยี ได้แก่ การกำหนดปัญหา หรือความต้องการ การรวบรวมข้อมูล การออกแบบ โดยถ่ายทอดความคิดเป็นภาพร่าง ๒ มิติ ลงมือสร้าง และประเมินผล เพื่อเลือกใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่างถูกวิธี เลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์ และมีการจัดการสิ่งของเครื่องใช้ด้วยการนำกลับมาใช้ซ้ำเข้าใจและมีทักษะการค้นหาข้อมูลอย่างมีขั้นตอน การนำเสนอข้อมูลในลักษณะต่างๆ และวิธีดูแลรักษาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ

๔.๒ จบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ เข้าใจการทำงานและปรับปรุงการทำงานแต่ละขั้นตอน มีทักษะการจัดการ มีทักษะการทำงานร่วมกัน ทำงานอย่างเป็นระบบ และมีความคิดสร้างสรรค์ มีลักษณะนิสัยการทำงานที่ขยัน อดทน รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ มีมารยาท และมีจิตสำนึกในการใช้น้ำ ไฟฟ้าอย่างประหยัดและคุ้มค่า

เข้าใจความหมาย วิวัฒนาการของเทคโนโลยีและส่วนประกอบของระบบเทคโนโลยี มีความคิดในการแก้ปัญหา หรือสนองความต้องการอย่างหลากหลาย นำความรู้และทักษะการสร้างชิ้นงานไปประยุกต์ในการสร้างสิ่งของเครื่องใช้ตามความสนใจอย่างปลอดภัย โดยใช้กระบวนการเทคโนโลยี ได้แก่ กำหนดปัญหาหรือความต้องการ การรวบรวมข้อมูล และการออกแบบ โดยถ่ายทอดความคิดเป็นภาพร่าง ๓ มิติ หรือแผนที่ความคิด ลงมือสร้าง และประเมินผล โดยเลือกใช้เทคโนโลยีในชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์ ต่อชีวิต สังคม และมีการจัดการเทคโนโลยีด้วยการแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่

เข้าใจหลักการแก้ปัญหาเบื้องต้น มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการค้นหาข้อมูล เก็บรักษา ข้อมูล สร้างภาพกราฟิก สร้างงานเอกสาร นำเสนอข้อมูล และสร้างชิ้นงานอย่างมีจิตสำนึก และรับผิดชอบต่อ รู้และเข้าใจเกี่ยวกับอาชีพ รวมทั้งมีความรู้ ความสามารถและคุณธรรมที่สัมพันธ์กับอาชีพ

๔.๓ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

เข้าใจกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน มีทักษะ การแสวงหาความรู้ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาและทักษะการจัดการ มีลักษณะนิสัยการทำงาน ที่เสียสละ มีคุณธรรม ตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและถูกต้อง และมีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมอย่างประหยัดและคุ้มค่า

เข้าใจกระบวนการเทคโนโลยีและระดับของเทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์ ในการแก้ปัญหา หรือสนองความต้องการ สร้างสิ่งของเครื่องใช้ หรือวิธีการ ตามกระบวนการ เทคโนโลยีอย่างถูกต้องและปลอดภัย โดยถ่ายทอดความคิดเป็นภาพฉายเพื่อนำไปสู่การสร้างชิ้นงาน หรือแบบจำลองความคิดและการรายงานผล เลือกใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม และมีการจัดการเทคโนโลยีด้วยการลดการใช้ทรัพยากร หรือเลือกใช้เทคโนโลยีที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

เข้าใจหลักการเบื้องต้นของการสื่อสารข้อมูล เครือข่ายคอมพิวเตอร์ หลักการ และวิธีแก้ปัญหา หรือการทำโครงการด้วยกระบวนการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ มีทักษะการค้นหา ข้อมูล และการติดต่อสื่อสารผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม การใช้คอมพิวเตอร์ในการแก้ปัญหา สร้างชิ้นงาน หรือโครงการจากจินตนาการ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนำเสนองาน

เข้าใจแนวทางการเลือกอาชีพ การมีเจตคติที่ดีต่อและเห็นความสำคัญของการ ประกอบอาชีพ วิธีการหางานทำ คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับการมีงานทำ วิเคราะห์แนวทางเข้าสู่อาชีพ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพและประสบการณ์ต่ออาชีพที่สนใจ และประเมิน ทางเลือกในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ ความถนัด และความสนใจ

๔.๔ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

เข้าใจวิธีการทำงานเพื่อการดำรงชีวิต สร้างผลงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ มี ทักษะการทำงานร่วมกัน มีทักษะการจัดการ มีทักษะกระบวนการแก้ปัญหา และมีทักษะการแสวงหา ความรู้ สามารถทำงานอย่างมีคุณธรรม และมีจิตสำนึกในการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และยั่งยืน

เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเทคโนโลยีกับศาสตร์อื่นๆ วิเคราะห์ระบบเทคโนโลยี มีความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา หรือสนองความต้องการ สร้างและพัฒนาสิ่งของเครื่องใช้ หรือ วิธีการ ตามกระบวนการเทคโนโลยีอย่างปลอดภัย โดยใช้ซอฟต์แวร์ช่วยในการออกแบบ หรือนำเสนอ ผลงานวิเคราะห์ และเลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม และมีการจัดการเทคโนโลยีด้วยวิธีการของเทคโนโลยีสะอาด

เข้าใจองค์ประกอบของระบบสารสนเทศ องค์ประกอบและหลักการทำงานของ คอมพิวเตอร์ ระบบสื่อสารข้อมูลสำหรับเครือข่ายคอมพิวเตอร์ คุณลักษณะของคอมพิวเตอร์และ อุปกรณ์ต่อพ่วง และมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์แก้ปัญหา การเขียนโปรแกรมภาษา การพัฒนา โครงการคอมพิวเตอร์ การใช้ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ การติดต่อสื่อสารและค้นหาข้อมูลผ่าน อินเทอร์เน็ต การใช้คอมพิวเตอร์ในการประมวลผลข้อมูลให้เป็นสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ การใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศนำเสนองาน และใช้คอมพิวเตอร์สร้างชิ้นงาน หรือโครงการเข้าใจแนวทางสู่อาชีพ การเลือก และใช้เทคโนโลยีอย่างเหมาะสมกับอาชีพ มีประสบการณ์ในอาชีพที่ถนัดและสนใจ และมีคุณลักษณะที่ดีต่ออาชีพ

ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ กลุ่มสาระการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี ดังกล่าว สรุปได้ว่า การแก้ปัญหาเป็นกิจกรรมพื้นฐานอย่างหนึ่งของมนุษย์ที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะทุกคนจะต้องใช้เป็นประจำในชีวิตประจำวัน จะช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาความคิดอย่างเป็นเหตุผล โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหา อย่างเป็นขั้นเป็นตอน โดยสาระและมาตรฐานการเรียนรู้การทำงานอาชีพและเทคโนโลยีทั้ง ๔ สาระ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเข้าใจในเนื้อหา มีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการทำงาน ทักษะในการแก้ปัญหา และเห็นคุณค่าของเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และมีเจตคติที่ดีในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ และการสื่อสาร โดยเฉพาะสาระการเรียนรู้ที่ ๓ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตประจำวันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นักเรียนควรใช้เทคโนโลยีอย่างอยู่รู้เท่าทัน สามารถใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ และพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน

ทศนา แฉมมณี ได้กล่าวไว้ว่า หลักการจัดการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น ๓ หมวด โดยใช้บทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ของครูและผู้เรียน และจุดเน้นอันเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็นเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ ซึ่งสามารถจัดได้ ดังนี้^{๔๕}

๑. หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดครูเป็นศูนย์กลาง (Teacher-Centered Instruction)

๑.๑ การจัดการเรียนการสอนทางตรง (Direct Instruction) ประกอบด้วย

๑.๑.๑ การจัดการเรียนการสอนทางตรงแบบใช้ผลการวิจัย (Research-Based Direct Instruction)

๑.๑.๒ การจัดการเรียนการสอนทางตรงแบบใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory Based Direct Instruction)

๑.๒ หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered Instruction) ประกอบด้วย

๑.๒.๑ แบบเน้นผู้เรียน ได้แก่

- การจัดการเรียนการสอนตามเอกัตภาพ (Individualized Instruction)
- การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตนเอง (Self-Directed Learning)

๑.๒.๒ แบบเน้นความรู้ ความสามารถ ได้แก่

- การจัดการเรียนรู้แบบรู้จริง (Mastery Learning)
- การจัดการเรียนการสอนรับประกันผล (Verification Teaching)

---

^{๔๕} ทศนา แฉมมณี. (2555). ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นมโนทัศน์ (Concept-Based Instruction)
- ๑.๒.๓ แบบเน้นประสบการณ์ ได้แก่
  - การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (Experiential Learning)
  - การจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม (Service Learning)
  - การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning)
- ๑.๒.๔ แบบเน้นปัญหา ได้แก่
  - การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem Based Instruction)
  - การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นหลัก (Project Based Instruction)
- ๑.๒.๕ แบบเน้นทักษะกระบวนการ ได้แก่
  - การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการสืบสอบ (Inquiry Based Instruction)
  - การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการคิด (Thinking Process-Oriented Instruction)
  - การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม (Group Process-Oriented Instruction)
  - การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Learning Process Instruction)
- ๑.๒.๖ แบบเน้นการบูรณาการ
- ๑.๓ หลักการจัดการเรียนการสอนโดยไม่มีครู (Instruction Without Teacher)
  - ๑.๓.๑ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction)
  - ๑.๓.๒ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer-Assisted Instruction)
  - ๑.๓.๓ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เครือข่าย www. (Web-Based Instruction)

หลักการและแนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่ได้รับความนิยมเน้นไปทางด้านการจัดการเรียนการสอนแบบยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แต่ครูควรเลือกหลักการและวิธีการที่เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาและวัตถุประสงค์^{๔๖}

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ ได้ให้ข้อเสนอแนะในด้านการจัดการเรียนการสอนไว้ว่า “การสร้างปัญหาวิถีให้กับเด็กรุ่นใหม่เพื่อให้เติบโตเป็นผู้นำทางปัญญาได้นั้น จำเป็นต้องมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่เอื้อให้เด็กอยากเรียนรู้ เอื้อให้เด็กคิดสร้างสรรค์และประยุกต์ใช้ความรู้ และ

---

^{๔๖} ทัศนาศา ขัมมณี, ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทด้านสหวิชาการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๓), หน้า ๑๐๐-๑๐๒, ๑๕๕.

เนื่องจากในอนาคต สื่อมวลชน และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จะเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของมนุษย์ เด็กจะได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้มากมาย เด็กจึงควรได้รับการชี้แนะ และสอนให้รู้จักพิจารณา วิเคราะห์ แยกแยะสิ่งที่ดีและไม่ดี เลือกรับเอาแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อชีวิตต่อสังคม และประเทศชาติ^{๔๗}

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ให้แนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามหลักแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช ๒๕๕๑ ครูผู้สอนต้องคัดสรรเลือกนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ดังนี้

๑. กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ได้แก่

๑.๑ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๑.๒ จัดประสบการณ์ตรงที่สอดคล้องกับผู้เรียน โดยคำนึงความแตกต่าง

ระหว่างบุคคล

๑.๓ เน้นการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม และจริยธรรมที่ถูกต้อง ดีงาม

๑.๔ จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าคิด กล้าทำ

๑.๕ ให้ผู้เรียนได้ร่วมทำงานเป็นกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ซึ่งกันและกัน

๒. กระบวนการสร้างความรู้ ได้แก่

๒.๑ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ และประสบการณ์ต่างๆ

๒.๒ ให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ และประสบการณ์ด้วยตนเอง

๒.๓ ครูเป็นผู้จัดโอกาส บรรยากาศ สิ่งแวดล้อม และแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อให้

ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

๓. กระบวนการคิด ได้แก่

๓.๑ จัดสภาพแวดล้อม และสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการคิด

๓.๒ ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนคิด ไม่ปิดกั้นความคิด ให้กำลังใจ เสริมแรงเมื่อ

ผู้เรียนคิดได้ด้วยตนเอง

๓.๓ ใช้รูปแบบ วิธีการสอน หรือเทคนิคการสอนต่างๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิด

ความคิด

๓.๔ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิด และเกิดกระบวนการคิดต่างๆ

ตามความเหมาะสม

๔. กระบวนการทางสังคม ได้แก่

๔.๑ ให้โอกาสผู้เรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่ม มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในการทำ

กิจกรรมร่วมกัน

๔.๒ มุ่งจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความเป็นอันหนึ่งอัน

เดียวกัน

^{๔๗} เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ อังโนทิตา แชมมณี, ศาสตราจารย์สอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, หน้า ๑๑๐-๑๑๒.

๔.๓ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาสภาพของชุมชน ผลกระทบของสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

๕. กระบวนการแก้ปัญหา ได้แก่

๕.๑ ชั้นกำหนดปัญหา ผู้เรียนต้องเข้าใจปัญหา และวิเคราะห์ปัญหา

๕.๒ ชั้นวางแผนแก้ปัญหา ประกอบด้วย การตั้งสมมติฐาน การกำหนดวิธีการทดลองหรือวิธีการตรวจสอบ และการประเมินผลการแก้ปัญหา

๕.๓ ชั้นดำเนินการแก้ปัญหา ผู้เรียนลงมือแก้ปัญหา และประเมินผลว่าวิธีการแก้ปัญหาและผลที่ได้เป็นอย่างไร

๕.๔ ชั้นตรวจสอบการแก้ปัญหา เป็นการประเมินภาพรวมในการแก้ปัญหาทั้งด้านวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหา และการตัดสินใจ รวมทั้งการนำไปประยุกต์ใช้

๖. กระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ได้แก่

๖.๑ การกระตุ้นแนะนำเรื่องที่จะเรียนโดยใช้ประสบการณ์ หรือกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนคิด เราให้ผู้เรียนอยากเห็น อยากเรียนรู้

๖.๒ ให้ผู้เรียน เรียนรู้จากประสบการณ์เดิม และแสวงหาความรู้ใหม่ ตามธรรมชาติของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

๖.๓ การฝึกปฏิบัติด้วยการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้เกิดทักษะความชำนาญมากยิ่งขึ้น

๖.๔ การนำข้อค้นพบในการปฏิบัติไปใช้ในสถานการณ์อื่น

๗. กระบวนการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ได้แก่

๗.๑ การศึกษา และวิเคราะห์ภาระ และโครงสร้างของงาน

๗.๒ การวางแผนปฏิบัติงาน

๘. การลงมือปฏิบัติ ได้แก่

๘.๑ ครูผู้สอนให้คำแนะนำ และสาธิตให้ดูเป็นตัวอย่าง

๘.๒ ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน

๘.๓ ผู้เรียนฝึกฝนทักษะความชำนาญ

๘.๔ ชั้นประเมินผลงาน ปรับปรุงชิ้นงาน

๙. กระบวนการจัดการ ได้แก่

๙.๑ การวางแผน วิเคราะห์ ใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ กำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๙.๒ การปฏิบัติงาน ประสานงาน ทำงานเป็นระบบตามแผน

๙.๓ การติดตาม ประเมินผล ปรับปรุง และสรุปผลงาน

๑๐. กระบวนการวิจัย ได้แก่

๑๐.๑ เลือกประเด็นปัญหา ครูผู้สอนจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในประเด็นต่างๆ

๑๐.๒ การนิยามปัญหา ผู้เรียนร่วมกันพิจารณาประเด็นปัญหาที่เลือกไว้แล้วให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

๑๐.๓ การพัฒนาวิสัยทัศน์ ผู้เรียนร่วมกันกำหนดแนวทางและวางแผนแก้ปัญหาโดยใช้วิสัยทัศน์ เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการอย่างชัดเจน

๑๐.๔ ลงมือปฏิบัติ ผู้เรียนร่วมกันดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้

๑๐.๕ ตรวจสอบผลการเปลี่ยนแปลง

๑๐.๖ สรุปและประเมินผล ครูผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปบทเรียนทั้งหมด และตรวจสอบการจัดการเรียนรู้ว่าบรรลุตามจุดประสงค์เพียงใด

๑๑. กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ได้แก่

๑๑.๑ ให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของตนเอง

๑๑.๒ เลือกกระบวนการให้สอดคล้องกับเนื้อหา รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน

๑๑.๓ ส่งเสริม ช่วยเหลือผู้เรียนในการใช้รูปแบบวิธีการเรียนรู้ตามความถนัดของตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ

๑๒. กระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย ได้แก่

๑๒.๑ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

๑๒.๒ กำหนดจุดเน้นการเรียนรู้ด้านพฤติกรรม ความรู้สึก ความคิด

๑๒.๓ จัดกิจกรรมที่หลากหลาย พัฒนาความคิด จิตสำนึก ความรู้สึกที่ดีงาม

๑๒.๔ จัดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่อบอุ่น มีความเอื้ออาทรและสมานฉันท์ กระตุ้นให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

๑๒.๕ บุคลิกภาพของครูผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างที่ดีเหมาะสมกับการสอน คุณธรรมยิ้มแย้มแจ่มใส แต่งกายสมสมัย สมวัย และเหมาะสมกับกาลเทศะ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี^{๔๔}

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ได้กล่าวว่า กระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนานั้น ต้องจัดให้เป็นเพื่อสนองต่อความต้องการของมนุษย์ให้ได้ ตรงนี้เป็นจุดที่สำคัญที่สุด คือ พัฒนาความต้องการใหม่ แต่ก่อนนี้มนุษย์มีความต้องการอย่างเดียว คือ ต้องการเสพ ต่อมา พอรู้จักเรียนรู้ก็เกิดความต้องการความรู้ ซึ่งเรียกว่า “ใฝ่รู้” เมื่อมีความต้องการก็ต้องสนองพอสนองความต้องการได้ เกิดความสุข เมื่อสนองความต้องการรู้ คือ สนองความใฝ่รู้และเกิดความสุขจากการเรียนรู้ นี่คือการกระบวนการเรียนรู้ หรือกระบวนการสนองความใฝ่ศึกษาที่มีความสุขจากการสนองความใฝ่รู้^{๔๕}

รูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นสากลซึ่ง **รองศาสตราจารย์ ดร. ทิศนา ขัมมณี** ได้คัดเลือกมานำเสนอล้วนได้รับการพิสูจน์ทดสอบประสิทธิภาพมาแล้ว และมีผู้นิยมนำไปใช้ในการเรียนการสอนโดยทั่วไป แต่เนื่องจากรูปแบบการเรียนการสอนดังกล่าวมีจำนวนมาก เพื่อความสะดวกใน

^{๔๔} กระทรวงศึกษาธิการ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๑๒.

^{๔๕} พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), กระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคนสู่ประชาธิปไตย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๓), หน้า ๖๒.

การศึกษาและการนำไปใช้ จึงได้จัดหมวดหมู่ของรูปแบบเหล่านั้นตามลักษณะของวัตถุประสงค์เฉพาะหรือเจตนารมณ์ของรูปแบบ ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้เป็น ๕ หมวด ดังนี้

๑. รูปแบบการเรียนการสอน ที่เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)
๒. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective Domain)
๓. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย (Psycho-Motor Domain)
๔. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะกระบวนการ (Process Skill)
๕. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการ (Integration)

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เข้าใจในการเรียนการสอน การที่ผู้เรียนจะรู้มากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการที่ผู้สอนมุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม ซึ่งการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้สอนได้เข้าใจผู้เรียนและสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ความสามารถ และความสนใจของผู้เรียนและเนื้อหาวิชาได้ อย่างไรก็ตามแนวทางการดำเนินกิจกรรมของอาจารย์เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มี ดังนี้

๑. จัดเนื้อหาวิชาให้มีความยากง่ายเหมาะสมและเป็นไปตามลักษณะพัฒนาการของผู้เรียนตามความสามารถ นอกจากนี้ผู้สอนควรชี้ให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชานั้นๆ

๒. เลือกวิธีการสอนที่จะสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้ และสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนด้วย ทั้งนี้ ยังหมายรวมถึงการเลือกใช้อุปกรณ์การสอนต่างๆ ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เช่น ตัวอย่างรูปภาพการตีความจากแผนภูมิการ และใช้สื่อทัศนูปกรณ์ต่างๆ

๓. จัดกิจกรรมการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ โดยการฝึกปฏิบัติรวมทั้งให้ผู้เรียนได้รับทราบผลก้าวหน้าของการทำงานนั้นด้วย นอกจากนี้ การให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติงานยังเป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการทำงาน โดยผู้สอนจะต้องคอยๆ ให้ผู้เรียนได้ฝึกการเป็นผู้รับผิดชอบในการทำงานด้วย

๔. แจ้งให้ผู้เรียนทราบจุดประสงค์ของการเรียน รวมทั้งเกณฑ์การประเมินผลกระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้เรียนสนใจเรียน รวมทั้งให้ผู้เรียนได้เข้าใจว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียนขึ้นอยู่กับความพยายาม หรือความสนใจในการเรียนและความรับผิดชอบของผู้เรียนต่อการทำงาน เพื่อนำไปสู่ผลของรางวัลมากกว่าความสามารถเฉพาะตัว

๕. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นขั้นตอนย่อยๆ โดยคำนึงถึงสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องศึกษามาก่อน และความต่อเนื่องของเนื้อหาวิชา ซึ่งหมายรวมถึงสอนในแต่ละจุดประสงค์ให้ต่อเนื่องกันในจำนวนที่เหมาะสมมากกว่าที่จะสอนรวมๆ กันทั้งหมดโดยไม่มีเป้าหมาย

๖. เลือกและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ทั้งนี้ เพื่อกระตุ้นความสนใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่เรียนการให้งานที่ยากเกินไป จะทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่ายไม่ยอมทำ และเห็นว่าเกินความสามารถของตนเอง ซึ่งในบางครั้งผู้สอนควรสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ศึกษา

เพิ่มเติมจากเอกสารต่างๆ การที่ผู้สอนรู้จักการสังเกตผู้เรียนจะมีส่วนช่วยให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนได้

๗. สนับสนุนหรือช่วยเหลือกันระหว่างกลุ่มผู้สอน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนได้สอดคล้องกัน โดยการวางแผนงานร่วมกันซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และมีประสบการณ์ในหลายๆ ด้าน

๘. ชี้แจงให้ผู้เรียนเห็นประโยชน์จากการศึกษาจากเนื้อหาการเรียนรู้ในการนำไปใช้ในชีวิตจริง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นั้น ผู้เรียนควรมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้ เพื่อแสดงว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นั้นเนื้อหาวิชาที่ได้รับจากผู้สอน คือ

๘.๑ การเรียนรู้ในด้านความจำผู้เรียนสามารถจดจำข้อมูลต่างๆ ได้จากการอ่าน ตำรา จากการพบเห็น หรือได้ฟังอยู่เสมอๆ จากวิทยุโทรทัศน์ หรือสื่อต่างๆ ทำให้เกิดการเรียนรู้อื่นได้

๘.๒ การเรียนรู้ในด้านแนวคิด ซึ่งผู้เรียนจะสามารถรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการเรียน และนำมาจัดเป็นกลุ่มเป็นพวกรวมทั้งบอกเหตุผลได้ ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องต่อไป เช่น เมื่อนักศึกษาได้เรียนรู้เรื่อง “การบริหาร” ผู้เรียนจะสามารถแยกความแตกต่างของขั้นตอนต่างๆ รวมทั้งบอกลักษณะ หรือองค์ประกอบของการบริหารได้

๘.๓ การเรียนรู้ในด้านความจำและสามารถพูดในสิ่งที่จำมาได้ ผู้เรียนจะต้องเรียนและจดจำในสิ่งที่ผู้สอนกำหนดให้ และสามารถพูด หรือกล่าวในสิ่งที่จำมาได้อย่างถูกต้อง เช่น การท่องจำหลักธรรมคำสอน

๘.๔ การเรียนรู้ในด้าน การพูดและการเขียนเพื่อการสื่อความหมาย ซึ่งผู้เรียนจะต้องสามารถเขียน หรือบรรยายโดยใช้ภาษาของตนเองในการอธิบาย หรือการสรุปเรื่องราวได้อย่างเข้าใจจากข้อมูลต่างๆ เช่น จากการดูภาพยนตร์จากการฟัง หรือข้อคิดจากผู้อื่น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กล่าวถึง เรื่องการจัดการเรียนการสอนว่า หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อัตโนมัติตามจุดหมายของหลักสูตร จำต้องเป็นกิจกรรมและประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหัวใจของการนำผู้เรียนไปสู่จุดหมายของหลักสูตร ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้อัตโนมัติขึ้นอยู่กับกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนเป็นสำคัญ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตร โดยเฉพาะหลักสูตรปัจจุบันที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยทั้งครูและนักเรียนร่วมกันดำเนินการต่างๆ เช่น ค้นคว้าอภิปรายการบรรยายการอบรมการสาธิตการจัดนิทรรศการ และการศึกษานอกสถานที่ ฯลฯ เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ น่าสนใจ และผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดหมายที่กำหนดไว้^{๕๐}

พระมานิต โชติธรมโม (อรรถชาติ) ได้กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการจัดกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อัตโนมัติตามจุดหมายของหลักสูตร เป็นกระบวนการถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับผู้เรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้

^{๕๐}มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาการการสอน, พิมพ์ครั้งที่๑๕, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๔๐), หน้า๒๐๗.

ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ หรือการเรียนการสอน เป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียน ให้ไปในทิศทางที่เหมาะสมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย^{๕๑}

วไลพร คุณไธย ให้ความหมายไว้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง สภาพการณ์ของการจัดประสบการณ์และการกระทำทุกอย่างที่จัดขึ้น จากความร่วมมือระหว่างผู้สอนและผู้เรียน เพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ น่าสนใจ และผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ โดยทั้งครูและนักเรียนร่วมกันดำเนินการต่างๆ เช่น ค้นคว้า อภิปราย การบรรยาย การอบรม การสาธิต การจัดนิทรรศการ และการศึกษานอกสถานที่ ฯลฯ^{๕๒}

สมคิด สร้อยน้ำ กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การกระทำใดๆ ที่จัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เกิดประสบการณ์ และเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในการเรียนการสอนแต่ละครั้ง^{๕๓}

ทัศนีย์ ศุภเมธี ให้ความหมายของกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ว่า กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่กระทำขึ้นเพื่อให้การเรียนการสอนในครั้งนั้นๆ ได้ผลดี หมายถึง การสอนของครูเป็นไปอย่างมีความหมาย นักเรียนได้ทั้งความรู้และความสนุกสนานเพลิดเพลิน^{๕๔}

ความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอน

วารี ธีระจิตร ได้กล่าวถึงความสำคัญของกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีต่อการเรียนรู้ไว้หลายประการ ดังนี้

๑. กิจกรรมช่วยเร้าความสนใจเด็ก
๒. กิจกรรมจะเปิดโอกาสให้นักเรียนประสบความสำเร็จ
๓. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย
๔. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังความรับผิดชอบ
๕. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังและส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
๖. กิจกรรมจะช่วยให้นักเรียนได้มีการเคลื่อนไหว
๗. กิจกรรมจะช่วยให้นักเรียนได้รู้สึกสนุกสนาน
๘. กิจกรรมช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล
๙. กิจกรรมช่วยขยายความรู้และประสบการณ์ของเด็กให้กว้างขวาง
๑๐. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมความงอกงามและพัฒนาการของเด็ก
๑๑. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมทักษะ
๑๒. กิจกรรมจะช่วยปลูกฝังเจตคติที่ดี

^{๕๑}พระมานิต โชติธมโม (อรรคชาติ), “การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของพระสอนศีลธรรม จังหวัดศรีสะเกษ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๒๑.

^{๕๒}วไลพรคุณไธย, **หลักการสอน**, (กรุงเทพมหานคร : กรมการฝึกหัดครู, ๒๕๓๐), หน้า ๑๙.

^{๕๓}สมคิดสร้อยน้ำ, **หลักการสอน**, (อุดรธานี : คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏอุดรธานี, ๒๕๔๒), หน้า ๔-๕.

^{๕๔}ทัศนีย์ศุภเมธี, **หลักการและการจัดการประถมศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๒), หน้า ๑๘๙ - ๑๙๐.

๑๓. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กรู้จักทำงานเป็นหมู่
๑๔. กิจกรรมจะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจในบทเรียน
๑๕. กิจกรรมจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความซาบซึ้งความงามในเรื่องต่างๆ

ดังนั้น ผู้สอนจึงไม่ควรละเลยที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้น่าสนใจ ให้สอดคล้องกับวัย สติปัญญา ความสามารถของผู้เรียน และเนื้อหาของบทเรียนนั้น โดยต้องจัดอย่างมีจุดมุ่งหมาย การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้ ผู้สอนจึงควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกครั้งเพื่อประโยชน์แก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะมีขั้นตอนที่แตกต่างกันออกไปตามเทคนิควิธีสอนที่ผู้สอนใช้ เช่น ขั้นตอนการสอนของวิธีสอนแบบสาธิตย่อมแตกต่างจากขั้นตอนการสอนของวิธีสอนแบบทดลอง อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้วไม่ว่าจะใช้วิธีสอนแบบใดก็จะมีขั้นตอนหลักเหมือนกัน ๓ ขั้นตอน ได้แก่

๑. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน
๒. ขั้นปฏิบัติกิจกรรม (ขั้นสอน)
๓. ขั้นสรุปและวัดผล

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นหัวใจของการนำผู้เรียนไปสู่จุดหมายของหลักสูตร ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้ดีเพียงใดขึ้นอยู่กับกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้สอนเป็นสำคัญ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องจัดให้สอดคล้องกับหลักสูตร โดยเฉพาะหลักสูตรปัจจุบันที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ใช้วิธีสอนที่หลากหลายและใช้กระบวนการต่างๆ เช่น กระบวนการปฏิบัติ กระบวนการกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสร้างเจตคติ ฯลฯ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการติดตัว สามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตได้ นอกจากนี้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องจัดให้เหมาะสมกับวัย ความสามารถ ความสนใจของผู้เรียน เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และลักษณะของเนื้อหาวิชา โดยเป็นกิจกรรมที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา^{๕๕}

สะอาด พวงปริก ได้กล่าวเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไว้หลายประการ ดังนี้

๑. ความหมายและจุดมุ่งหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตรและกิจกรรมนักเรียน จัดได้ว่าเป็นกิจกรรมที่มาช่วยเสริมหลักสูตรการเรียนการสอนในภาควิชาการที่ทางโรงเรียนได้กำหนดขึ้น เป็นส่วนหนึ่งที่แยกออกจากหลักสูตร การบริหารกิจกรรมนักเรียนเป็นงานสำคัญของผู้บริหาร การศึกษา ซึ่งถ้าหากการดำเนินการในเรื่องกิจกรรมนักเรียนเป็นไปโดยเกิดประโยชน์สูงสุด ผู้เรียนก็จะเกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

Good ให้ความหมายว่า กิจกรรมนักเรียน คือ โปรแกรมและการดำเนินงาน ซึ่งนักเรียน นักศึกษา หรือสถานศึกษาจัดขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนุกสนาน เพิ่มพูนความรู้ และส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความสามารถที่ตนคิด ไม่มีการให้หน่วยกิต ซึ่งต้องจัดหาเงินมาดำเนินงานเอง แต่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมแนะนำของ

^{๕๕}วาริธีระจิตกร, การจัดและปรับปรุงสภาพห้องเรียน, (กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, ๒๕๒๖), หน้า ๑๖๒ - ๑๖๓.

สถานศึกษา การจัดกิจกรรมนักเรียนต้องตั้งอยู่บนฐาน หรือแนวทางที่จะดำเนินการให้เป็นสู่เป้าหมาย ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้นั้น คือ ปรัชญาการจัดกิจกรรมนักเรียน^{๕๖}

Frederick กล่าวว่า กิจกรรมนักเรียน หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้น โดยนักเรียนสมัครใจที่จะเข้าร่วมดำเนินการโดยความเห็นชอบและสนับสนุนของอาจารย์ไม่มีการให้หน่วยกิต หรือคะแนนใดๆ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเลื่อนชั้น หรือสำเร็จการศึกษา

๑. จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ดังนี้คือ

- ๑.๑ เพื่อส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย และฝึกความเป็นพลเมืองดีของชาติ
- ๑.๒ เพื่อให้ได้รู้จักนำตนเองและบังคับตนเอง
- ๑.๓ เพื่อให้มีความร่วมมืออันดีต่อกัน
- ๑.๔ เพื่อให้นักเรียนได้ค้นพบความสามารถพิเศษ ความถนัด และความสนใจของตนเอง ได้ฝึกและพัฒนาความสามารถนั้นๆ ได้ดียิ่งไปด้วย
- ๑.๕ เพื่อก่อให้เกิดวินัยที่ดี ส่งเสริมให้นักเรียนเคารพกฎข้อบังคับต่างๆ ในสังคม ที่ตนอยู่ และวางตนให้ดีในสังคม
- ๑.๖ เพื่อให้นักเรียนมีความสามัคคีในหมู่คณะรักโรงเรียน หยิ่งในเกียรติของโรงเรียนและความดี
- ๑.๗ เป็นการส่งเสริมทักษะต่างๆ เช่น ทักษะในการเป็นผู้นำ การทำงานร่วมกัน มีความริเริ่มสร้างสรรค์ และเกิดความสนุกสนานที่จะทำงานที่ตนสนใจ
- ๑.๘ เพื่อความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน และนักเรียนกับนักเรียน
- ๑.๙ ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพมีความรับผิดชอบ และรู้จักเคารพผู้อื่น
- ๑.๑๐ เพื่อช่วยให้หลักสูตรสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของทางการศึกษาอย่างแท้จริง
- ๑.๑๒ เพื่อให้นักเรียนใช้เวลาว่างอย่างมีประโยชน์และมีประสิทธิภาพ ซึ่งกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรที่เป็นสิ่งที่สามารถสนองต่อความต้องการของผู้เรียนได้ ดังนี้
  - ช่วยให้ได้รับความรู้ ประสบการณ์ และความชาญสูงขึ้น
  - ก่อให้เกิดความสุขใจ เมื่อมีความรับผิดชอบ และร่วมทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์และก่อให้เกิดความภูมิใจเมื่องานนั้นสำเร็จไปตามความปรารถนา
  - ช่วยพัฒนาภาวะผู้นำ สร้างความทรหดอดทน มีจิตใจและมีระเบียบวินัย เพื่อเป็นพลเมืองดีของชาติในวันข้างหน้า
  - ช่วยให้เห็นแนวทางการดำรงชีพในวันข้างหน้าได้ถูกต้องแจ่มชัดยิ่งขึ้น
  - ช่วยให้มีความรู้และซาบซึ้งในทฤษฎี ประสบการณ์ธรรมชาติของสิ่งต่างๆ ตลอดจนจนถึงรู้จักใช้ทรัพยากรต่างๆ เพื่อการบริหารมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
  - ช่วยให้ผู้รู้จักดำรงตนเองในสังคมและครองชีพอยู่ด้วยความผาสุก

^{๕๖} สะอาด พวงปรีก, “การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอาชีวศึกษา ระดับ ปวช. สาขาพลศึกษา กรรมตามทัศนะของนักเรียนจังหวัดปราจีนบุรี”, หน้า ๕๐-๕๒.

- สูง
- ช่วยฝึกฝนให้เป็นผู้ที่มีความคิดในทางปัญญา มีอุดมการณ์ มีความสามารถ
  - ช่วยแสวงหาแนวทาง ทักษะ ทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
  - ช่วยให้เข้าใจถึงการทำงานตามระบบวิทยาศาสตร์ การวินิจฉัยปัญหา และการทำงานต่างๆ ทำไปโดยอาศัยเหตุผล
  - ช่วยให้เข้าใจถึงระบบบริหารกลุ่มน้อยที่เป็นองค์ประกอบและต้องเชื่อมโยงกับสังคมใหญ่ในส่วนรวม

กิจกรรมเสริมหลักสูตรตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วย การจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อปลูกฝังค่านิยม ส่งเสริมการทำงานโดยใช้กระบวนการกลุ่มในการทำประโยชน์ต่อสังคมทะนุบำรุงขนบทำเนียมประเพณีอันดีงาม เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม วินัยในตนเอง โดยการคิดวิเคราะห์ วางแผนลงมือปฏิบัติและประเมินผล^{๕๗}

กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่กระทำขึ้นเพื่อให้การเรียนการสอนในครั้งนั้นๆ ได้ผลดี หมายถึง การสอนของครูเป็นไปอย่างมีความหมาย นักเรียนได้ทั้งความรู้และความสนุกเพลิดเพลิน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปการสอนมีหลักสำคัญ ดังนี้

๑. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เพียงใดขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่สอดคล้องกับการรับรู้ของผู้เรียน กระบวนการ หรือวิธีการสอนมีความสำคัญมากกว่าองค์ความรู้
๒. มนุษย์จะมีความรู้เดิมอยู่ส่วนหนึ่งเสมอ เมื่อรวมกับสิ่งใหม่ก็จะเป็นการสร้างความรู้ใหม่
๓. กระบวนการเรียนรู้มีหลากหลายวิธี ทุกคนควรแสวงหากระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง เหมาะกับเรื่องราวที่จะเรียนรู้
๔. ครูจะต้องยึดมาตรฐานหลักสูตร วิเคราะห์เนื้อหาให้สอดคล้องกับผู้เรียน เพื่อนำไปสู่คุณภาพการเรียนรู้ตามมาตรฐานหลักสูตรและสอดคล้องกับบริบททางสังคม วัฒนธรรมของชุมชนชนบทสังคมและโลก
๕. ครูต้องมีความรู้ถูกต้อง ชัดเจน และรู้ลึกในวิชาที่สอนเป็นพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ
๖. การออกแบบการสอนตามสภาพจริงที่เน้นผู้เรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้ เรียนรู้จากการปฏิบัติของตน โดยครูเอื้ออาหารให้คำปรึกษาใกล้ชิด ดำรงความมีจิตวิญญาณของความเป็นครูดี
๗. การวัดและประเมินผลต้องเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสอนเป็นไปเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการวัดผลสัมฤทธิ์ การประเมินความงอกงามทุกด้าน ผู้เรียนมีส่วนร่วม

^{๕๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๐-๕๒.

ในการประเมิน มีวิธีประเมินหลายอย่าง มีแฟ้มคุณภาพผลงานที่กลั่นกรอง เลือกแฟ้มสะท้อนความเก่งรอบตัวของผู้เรียน

๘. การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ครูผู้สอนต้องชาญฉลาดในการใช้สิ่งรอบตัวสถานการณ์จริง สื่อเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน แหล่งการเรียนรู้ ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดโลกหรืออินเทอร์เน็ต รวมทั้งโลกในนี้เป็นห้องเรียน

๙. การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสุขอันเกิดจากการเรียนรู้และมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เป็นการเดินทางไปสู่วัฒนธรรมการเรียนรู้ใหม่ที่ครูและผู้เรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน ครูรักเด็ก เด็กก็รักครู

๑๐. การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ต้องเน้นคุณภาพของผู้เรียน และผลงานของครูในการออกแบบการเรียนรู้คู่กัน^{๕๘}

กิจกรรมการเรียน หมายถึง การดำเนินการต่างๆ ในโรงเรียน ทั้งโดยครูและนักเรียน เช่น การสอนให้นักเรียนค้นคว้าอภิปราย การบรรยาย การอบรม การสาธิต การปฏิบัติงาน การจัดนิทรรศการและการศึกษานอกสถานที่ ซึ่งจากการศึกษาได้มีผู้กล่าวถึงกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนี้

รุ่งทิวา จักรกร ได้กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นเป็นวิธีการที่จะนำผู้เรียนไปสู่วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในกิจกรรมการเรียนการสอนนี้จะต้องอาศัยเครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เข้ามาช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งกิจกรรมการเรียนการสอนก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

กิจกรรมการเรียนการสอน มีส่วนให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียนฝึกให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ^{๕๙}

ทัศนีย์ ศุภเมธี ได้กล่าวว่า ประโยชน์ของกิจกรรมการเรียนการสอนมีดังนี้ คือ กิจกรรมการเรียนการสอนจะช่วยส่งเสริมหลักสูตรให้สมบูรณ์ทั้งด้านกิจกรรมทักษะและทัศนคติให้นักเรียนมีประสบการณ์กว้างขึ้น อนึ่ง เราพบว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วยส่วนต่างที่สำคัญ คือ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหาสาระวิชา สื่อการเรียนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผล^{๖๐}

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้กล่าวว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วย การประมวลการสอน (Syllabus) หลักสูตรได้กำหนดรายวิชาไว้ จึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องดำเนินการโดยความร่วมมือจากฝ่ายวิชาการและครูอาจารย์ในการจัดประมวลการสอนเป็นรายวิชา ซึ่งในบางสถานศึกษาจะเรียนประมวลการสอนว่า โครงการสอนการจัดทำประมวลการสอนหรือโครงการสอนนี้จะวางเป็นภาคการศึกษา โดยเฉพาะวิชาที่มีหน่วยกิจและสามารถเรียนจบในแต่ละภาคการศึกษา ด้วยเหตุนี้การสอนจึงเริ่มจากการวางแผนระยะยาวเป็นภาคการศึกษา แล้วจึงเป็นการวางแผนระยะสั้น เช่น รายสัปดาห์ เป็นต้น

^{๕๘}โรจน์ ศรีวิเศษ, “ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูประถมในโรงเรียนพื้นที่กั้นดาร์ เขตปฏิบัติการที่ ๓ จังหวัดสุราษฎร์ธานี”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์), ๒๕๕๕, หน้า ๘๖.

^{๕๙}รุ่งทิวา จักรกร, *การเรียนมัธยมศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๖), หน้า ๘๔-๘๓.

^{๖๐}ทัศนีย์ ศุภเมธี, *หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาหลักสูตรและการสอนวิทยาลัยครูธนบุรี, ๒๕๓๑), หน้า ๑๒๒.

๑. การจัดแผนการเรียน สถานศึกษาต้องจัดแผนการเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนได้ตามความถนัดความสนใจ แผนการเรียนเป็นการกำหนดรายวิชา บัณฑิต วิชาเลือก และวิชาเลือกเสรีอย่างมีจุดมุ่งหมาย เป็นหน้าที่ของฝ่ายวิชาการที่จะต้องศึกษา โครงสร้างของหลักสูตร รายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรให้เข้าใจโดยละเอียด

๒. การจัดตารางสอน ตารางสอนเป็นการกำหนดวิชา และเวลาที่จะเรียนโดยละเอียดประจำวันตลอดสัปดาห์

๓. การจัดชั้นเรียนในระดับการศึกษาขั้นต้น โดยการแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ

๔. การจัดครูอาจารย์เข้าสอน การจัดครูอาจารย์เข้าสอนเป็นงานฝ่ายวิชาการ พิจารณาความเหมาะสมและถูกต้อง จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการดำเนินงานของการจัดครูอาจารย์เข้าสอน

๕. การสอนเสริม การสอนเสริมเป็นการสอนกรณีพิเศษนอกเหนือจากการสอนตามปกติ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของนักเรียน

๖. การเลือกตำราเรียน ตำราเรียน หรือแบบเรียนเป็นอุปกรณ์การสอนที่สำคัญ โดยทั่วไปสถานศึกษาจะใช้ตำราเรียนที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้ใช้ นอกเหนือจากนั้นเรียกว่า หนังสืออ่านประกอบเป็นการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ เพื่อให้ได้การจัดการเรียนการสอนใน สถานศึกษามีคุณภาพและประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

๗. คู่มือครู ในงานวิชาการเป็นเครื่องมือช่วยครูอาจารย์ที่จะได้เป็นแนวทางการ ปฏิบัติงานด้านวิชาการในสถานศึกษา เป็นการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการเพื่อให้การจัดการ เรียนการสอนในสถานศึกษา เป็นการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพตามมุ่งหมายของ หลักสูตร

๘. การจัดห้องศูนย์ควบคุมการเรียนการสอนทางวิชาการ ห้องที่จัดขึ้นไม่ใช่ ห้องเรียนของนักเรียนนักศึกษา แต่เป็นห้องที่เป็นศูนย์กลางเกี่ยวกับข่าวสารและสารสนเทศของงาน ด้านวิชาการในสถานศึกษา^{๖๑}

สมณฑา พรหมบุญ และคณะ ได้กล่าวว่า แนวคิดหลักการและกระบวนการจัดการ กิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญว่า การเรียนรู้จำเป็นต้องให้เด็กทุกคนมีส่วนร่วม ในกิจกรรม เข้าไปร่วม หรือร่วมใจ ด้วยใจจดจ่อในสิ่งที่เขาเรียน และการเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนรู้ไม่ได้เน้นเฉพาะผู้เรียนกับครูเท่านั้น ผู้เรียนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบด้านซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกิดทักษะทางสังคม การอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ทักษะทางสังคมการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ทำงานร่วมกับผู้เรียน ซึ่งการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนี้มุ่ง ให้ผู้เรียน “เก่ง ดี มีสุข” และยังสามารถเสนอหลักการแนวปฏิบัติของทฤษฎีที่เรียกว่า ยุทธวิธี ๔ ดาว ด้วย^{๖๒}

กนก จันทร์ขจร กล่าวว่า กิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ ๕ ประการ ดังนี้

^{๖๑} ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชา, (กรุงเทพมหานคร : ๒๕๔๓), หน้า ๕๑-๑๖๔.

^{๖๒} สมณฑา พรหมบุญและคณะและอรพรรณ พรสีมา, ทฤษฎีและแนวคิดเรื่องการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๑), หน้า ๒๐.

๑. ครูผู้สอน
๒. ผู้เรียน
๓. เนื้อหาวิชา
๔. สื่อการเรียนรู้
๕. กิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผล

จากแนวคิดของนักการศึกษา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ด้วยงานด้านการเรียนการสอนมีหลายงาน ได้แก่ การจัดประมวลการสอน การจัดทำแผนการสอน การจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การสอนซ่อมเสริม การเลือกตำราเรียน การจัดทำคู่มือครูด้านวิชาการ การจัดทำคู่มือนักเรียนนักศึกษา และการจัดห้องศูนย์ควบคุมการเรียนการสอน การพัฒนาครูอาจารย์ และการปรับปรุงการเรียนการสอน สถานศึกษาควรวางแผนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาของตน^{๖๓}

๒.๒. ข้อมูลสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๒.๒.๑ บริบทสถานศึกษา

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

จากที่ได้มีประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ซึ่งมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๔๖ เป็นต้นไปทำให้ระบบปฏิบัติการศึกษาระบบบริหารการ จัดการศึกษา บุคลากร ทรัพยากร ได้ถูกรวบรวมให้เป็นหน่วยงานทางการศึกษาหน่วยงานเดียว ซึ่งมีผลให้การประถมศึกษาจังหวัด สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัด สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ถูกยุบยกเลิกไป และประกาศจัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ รวม ๑๗๕ แห่ง ภายใต้กำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีหน้าที่การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๑๒ ปี ในระบบโรงเรียน ประถมศึกษา และมัธยมศึกษา^{๖๔} พระราชบัญญัติดังกล่าวจังหวัดปทุมธานีถูกแบ่งออกเป็น ๒ เขตพื้นที่การศึกษา คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๒

โดยบริหารงานโดยแบ่งเขตพื้นที่การศึกษานี้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ เป็นกฎหมายแยกเขตพื้นที่

^{๖๓} กนก จันทร์ขจร, การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา, เอกสารประกอบการฝึกอบรม หลักสูตรผู้บริหารระดับสูง, (กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, ๒๕๔๓), หน้า ๑๘๕.

^{๖๔} สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 2546 ก. ข้อมูลสารสนเทศการศึกษา ปีการศึกษา 2546 (ปทุมธานี: กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงาน) อัดสำเนา

การศึกษาประถมศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ซึ่งมีผลบังคับใช้ ตั้งแต่วันที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เป็นต้นไป ด้วยการจัดระเบียบการบริหารราชการในเขตพื้นที่การศึกษานั้นได้ กำหนดให้แต่ละเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบด้วย การศึกษาระดับประถมศึกษา และการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีการบริหารจัดการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมอยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา เป็นเหตุให้เกิดความไม่คล่องตัว ในการบริหารราชการจึงได้แยกเขตพื้นที่การศึกษา ออกเป็นเขตพื้นที่การศึกษาศึกษา และกลุ่มการศึกษามัธยมศึกษา เพื่อให้ระบบการจัดการศึกษามี ประสิทธิภาพ ผลต่อการพัฒนาการศึกษาของนักเรียนในช่วงชั้นประถมศึกษา และมัธยมศึกษาให้มี ผลสัมฤทธิ์ที่มีคุณภาพเพื่อให้สอดคล้องกับกว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ จึงจำเป็นต้องมีการตรา พระราชบัญญัตินี้^{๖๕}

เพื่อให้การจัดการศึกษามีความคล่องตัวขึ้น จึงมีประกาศกระทรวงศึกษาธิการ ให้มีการแบ่ง เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาแห่งใหม่ทั่วประเทศ สถานศึกษาใน จังหวัดปทุมธานี จึงถูกแบ่งตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ การกำหนดและแก้ไขเปลี่ยนแปลงเขต พื้นที่การศึกษาให้เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ เปลี่ยนแปลงเป็นเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ มีหน้าที่การบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน ๔ อำเภอ คือ อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอลองหลวง อำเภอลาดหลุมแก้ว และอำเภอสามโคก

ขอขยายภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ แบ่งภารกิจ เป็น ๗ กลุ่มงาน กับ ๑ หน่วยงาน คือ กลุ่มอำนวยการ กลุ่มบริหารการเงินและสินทรัพย์ กลุ่ม นโยบายและแผน กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา กลุ่มนิเทศติดตามและ ประเมินผล กลุ่มส่งเสริมสถานศึกษาเอกชนและหน่วยตรวจสอบภายใน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ เป็นหน่วยงานหลักในการ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างกว้างขวางและทั่วถึง พัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาทุกระดับ เป็นองค์กรหลักในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากร ในวัยเรียนอย่างทั่วถึง โดยปลูกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นไทย และคุณภาพตามมาตรฐาน

ทิศทางการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑
ข้อมูลพื้นฐาน

^{๖๕} ราชกิจจานุเบกษา .2553 ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การกำหนดเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เข้าถึงได้จาก <http://kormor.obec.go.th/promugate/prom044.pdf> (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2560)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ เป็นหน่วยงานที่บริหารจัดการ การศึกษาขั้นพื้นฐานของพื้นที่ ๔ อำเภอ ในจังหวัดปทุมธานี ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอลาด หลุมแก้ว อำเภอสามโคก อำเภอคลองหลวง

วิสัยทัศน์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ เป็นองค์กรขับเคลื่อนคุณภาพ การศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ และเข้าสู่ มาตรฐานสากลภายในปี ๒๕๕๘ การจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อ คุณภาพการศึกษา

พันธกิจ

๑. ส่งเสริมและสนับสนุนถ้าประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมี คุณภาพ

๒. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร

๓. พัฒนาระบบบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อ ต่อคุณภาพการศึกษา

เป้าประสงค์

๑. นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาที่มีพัฒนาการที่เหมาะสมตามช่วงวัย และได้ สมดุลและนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน มีพัฒนาการเหมาะสมตามช่วงวัย และมีคุณภาพ

๒. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง มี คุณภาพ และเสมอภาค

๓. ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ มีทักษะที่เหมาะสม และมีวัฒนธรรมการทำงาน ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์

๔. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และเป็นกลไก ขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล

๕. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบูรณาการการทำงาน เน้นการบริหารแบบ มีส่วน ร่วมกระจายอำนาจและความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา

กลยุทธ์

กลยุทธ์ที่ ๑ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกระดับทุกประเภท

กลยุทธ์ที่ ๒ ขยายโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงครอบคลุม ผู้เรียนให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและมีคุณภาพ

กลยุทธ์ที่ ๓ พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

กลยุทธ์ที่ ๔ พัฒนาระบบการบริหารจัดการค่านิยมองค์กรบริการประทับใจ โปร่งใส ยุติธรรม

๒.๒.๒ โครงสร้างสถานศึกษา

สถานศึกษามีการแบ่งโครงสร้างตามกฎกระทรวง และเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งสถานศึกษาจะต้องแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่ม ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา คือ ครอบคลุมใน ๔ งาน คือ งานวิชาการ งานงบประมาณงานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป

สถานศึกษามีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบการบริหารงานของสถานศึกษาที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนด ซึ่งการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา กำหนด ซึ่งจะแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่ม หรือฝ่าย หรืองาน ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งจะต้องครอบคลุมขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งมีขอบข่ายและภารกิจ ดังต่อไปนี้

๑. งานบริหารวิชาการ

- ๑.๑ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- ๑.๒ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- ๑.๓ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
- ๑.๔ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- ๑.๕ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา
- ๑.๖ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- ๑.๗ การนิเทศการศึกษา
- ๑.๘ การแนะแนวการศึกษา
- ๑.๙ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- ๑.๑๐ การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- ๑.๑๑ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- ๑.๑๒ การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

๒. งานบริหารงบประมาณ

- ๒.๑ การจัดทำและเสนอของบประมาณ

- ๒.๒ การจัดสรรงบประมาณ
- ๒.๓ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน
- ๒.๔ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- ๒.๕ การบริหารการเงิน
- ๒.๖ การบริหารบัญชี
- ๒.๗ การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน
๓. งานบริหารงานบุคคล
- ๓.๑ การวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง
- ๓.๒ การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
- ๓.๓ การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
- ๓.๔ วินัยและการรักษาวินัย
- ๓.๕ การออกจากราชการ
๔. งานบริหารทั่วไป
- ๔.๑ การดำเนินงานธุรการ
- ๔.๒ งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- ๔.๓ งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- ๔.๔ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- ๔.๕ การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
- ๔.๖ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ๔.๗ การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป
- ๔.๘ การจัดสถานที่และสภาพแวดล้อม
- ๔.๙ การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- ๔.๑๐ การรับนักเรียน
- ๔.๑๑ การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
- ๔.๑๒ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- ๔.๑๓ งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- ๔.๑๔ การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

๔.๑๕ การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

๔.๑๖ งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น

๔.๑๗ การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน^{๖๖}

๔.๑๘ งานบริการสาธารณะ

๔.๑๙ งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่นๆ

๒.๒.๓ จำนวนสถานศึกษา ครู และนักเรียน

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ มีจำนวน ๔ อำเภอ ๑๐๓ โรงเรียน

ตารางที่ ๑ แสดงข้อมูลจำนวนสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ จำแนกตามระดับชั้นในการจัดการเรียนการสอน

อำเภอ	อนุบาล ๑-ป.๖	อนุบาล ๑-ม.๓	รวม
อำเภอเมืองปทุมธานี	๑๖	๙	๒๕
อำเภอลองหลวง	๒๕	๙	๓๔
อำเภอลาดหลุมแก้ว	๑๗	๕	๒๒
อำเภอสามโคก	๑๘	๔	๒๒
รวม	๗๖	๒๗	๑๐๓

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ มีการจัดการเรียนการสอนระดับ อนุบาล ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มากที่สุด เป็นจำนวน ๗๖ โรงเรียน อนุบาล ๑-มัธยมศึกษาปีที่ ๓ จำนวน ๒๗ โรงเรียน รวม ๔ อำเภอ ๑๐๓ โรงเรียน

ตารางที่ ๒ แสดงข้อมูลจำนวนสถานศึกษาในสังกัด แยกตามขนาดโรงเรียน

^{๖๖} คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ [ออนไลน์] . สืบค้นเมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๐. จาก <https://www.slideshare.net/HinkongSc/1-63729828>

ขนาด	จำนวนรวม	คิดเป็นร้อยละ	จำแนกตามอำเภอ			
			เมือง	คลองหลวง	ลาดหลุมแก้ว	สามโคก
ขนาดที่ ๑ (นร. ๑-๑๒๐ ขนาดเล็ก)	๒๘	๒๗.๑๘	๓	๔	๙	๑๒
ขนาดที่ ๒ (นร. ๑๒๑-๔๙๙ ขนาดกลาง)	๗๕	๔๕.๖๓	๑๔	๑๔	๑๐	๙
ขนาดที่ ๓ (๕๐๐-ขึ้นไปขนาดใหญ่)	๒๘	๒๗.๑๘	๘	๑๖	๓	๑
รวม	๑๐๓	๑๐๐	๒๕	๓๔	๒๒	๒๒

จำนวนสถานศึกษาในสังกัด จำแนกตามขนาดโรงเรียนมากที่สุด คือ ขนาดที่ ๒ นักเรียนจำนวน ๑ ถึง ๑๒๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๑๘ ส่วนจำนวนสถานศึกษาในสังกัด จำแนกตามขนาดโรงเรียน ขนาดที่ ๑ คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๑๘ และขนาดที่ ๓ ใหญ่ คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๑๘

ตารางที่ ๓ แสดงข้อมูลจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แยกตามขนาดสถานศึกษา

อำเภอ	จำนวนสถานศึกษา	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
อำเภอเมือง	๒๕	๖๘๒	๑๐๒
อำเภอคลองหลวง	๓๔	๙๓๑	๑๐๔
อำเภอลาดหลุมแก้ว	๒๒	๓๐๘	๔๖
อำเภอสามโคก	๒๒	๒๘๗	๔๓
รวม	๑๐๓	๒,๒๐๘	๓๓๑

สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ มี โรงเรียนจำนวน ๑๐๓ โรงเรียน ครูและบุคลากร ๒,๒๐๘ กลุ่มตัวอย่าง ๓๓๑ คน

๒.๒.๔ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

ตารางที่ ๔ ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา	อำเภอ	จำนวนนักเรียน				จำนวนบุคลากรครู
			อนุบาล	ประถม	มัธยม	รวม	
๑	วัดบางกุฎีทอง	เมือง	-	๙๐	๑๕๑	๒๔๑	๑๙
๒	ชุมชนวัดบางกะดี	เมือง	๓๐	๖๓	-	๙๓	๙
๓	วัดชินวราราม (เจริญผลวิทยาเวศม์)	เมือง	๑๑๓	๓๖๐	-	๔๗๓	๒๘
๔	อนุบาลวัดบางนางบุญ	เมือง	๑๙๕	๗๓๐	๒๑๘	-	๔๓
๕	วัดบางคูวัด	เมือง	๕๗	๓๐๑	๑๒๖	๔๘๔	๓๒
๖	วัดบางเตือ	เมือง	๑๑๑	๓๖๕	-	๔๗๖	๒๔
๗	วัดไพร่ฟ้า	เมือง	๗๒	๒๐๔	๘๘	๓๖๔	๒๑
๘	อนุบาลปทุมธานี	เมือง	๓๙๙	๑,๔๒๖	-	๑,๘๒๕	๗๓
๙	วัดฉาง	เมือง	๖๖	๑๖๘	-	๒๓๔	๑๐
๑๐	วัดโคก	เมือง	๒๙	๗๒	-	๑๐๑	๘
๑๑	วัดหงส์ปทุมมาวาส	เมือง	๒๒๕	๘๑๐	-	๑,๐๖๒	๕๒
๑๒	วัดเวฬุวัน	เมือง	๗๖	๑๙๐	-	๒๖๖	๑๖
๑๓	วัดบางพูน	เมือง	๑๑๖	๖๒๒	๑๙๖	๙๓๔	๕๔
๑๔	วัดดาวเรือง	เมือง	๖๑	๑๔๙	-	๒๑๐	๑๓
๑๕	วัดเปรมประชากร	เมือง	๑๗๖	๖๑๑	-	๗๘๗	๓๖
๑๖	วัดราษฎร์ศรัทธาทำ	เมือง	๔๕	๑๔๑	-	๑๘๖	๑๖
๑๗	วัดโพธิ์เลื่อน	เมือง	๒๐	๕๔	-	๗๔	๙
๑๘	วัดโบสถ์ (บวรธรรมกิจวิทยา)	เมือง	๓๖	๑๓๗	-	๑๗๓	๑๒
๑๙	วัดมะขาม (ศรีวิทยาการ)	เมือง	๔๘	๑๕๒	๗๘	๒๗๘	๒๘
๒๐	ขจรทรัพย์อำรุง	เมือง	๔๙	๑๗๗	๗๙	๓๐๕	๑๖
๒๑	วัดเทียนถวาย	เมือง	๑๘๒	๕๖๙	-	๗๕๑	๓๘
๒๒	ชุมชนวัดเสด็จ	เมือง	๑๔๕	๔๒๖	๑๙๙	๗๗๐	๓๕

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา	อำเภอ	จำนวนนักเรียน				จำนวนบุคลากร ครู
			อนุบาล	ประถม	มัธยม	รวม	
๒๓	วัดรังสิต	เมือง	๑๐๗	๓๗๗	-	๔๘๔	๒๘
๒๔	สุลักขณะ	เมือง	๔๙	๑๓๙	-	๑๘๘	๑๔
๒๕	วัดนาวง	เมือง	๑๙๐	๖๗๕	๓๓๒	๑,๒๓๗	๕๖
๒๖	อินทรรณาวีราษฎร์ อุปถัมภ์	คลองหลวง	๕๗	๒๐๐	-	๒๕๗	๑๙
๒๗	วัดอู่ข้าว	คลองหลวง	๒๒	๘๒	๒๘	๑๓๒	๑๙
๒๘	ปากคลองสอง	คลองหลวง	๒๗	๓๗	-	๖๔	๖
๒๙	ลำสนุ่น	คลองหลวง	๘๐	๓๒๘	๑๑๙	๕๒๗	๒๔
๓๐	สังข์อำวิทยา	คลองหลวง	๑๔๑	๕๗๔	-	๗๑๕	๒๙
๓๑	คลองสอง	คลองหลวง	๑๑๒	๕๑๔	-	๖๒๖	๒๙
๓๒	วัดกล้าขุ่ม	คลองหลวง	๑๒๕	๓๙๕	-	๕๒๐	๒๕
๓๓	สามัคคีราษฎร์บำรุง	คลองหลวง	๑๖๔	๗๓๕	-	๘๙๙	๓๕
๓๔	วัดเกิดการอุดม	คลองหลวง	๑๓๙	๗๓๙	-	๘๗๘	๔๓
๓๕	วัดกลางคลองสาม	คลองหลวง	๔๒	๒๗๙	๒๑๗	๕๓๘	๓๔
๓๖	บ้านบึง	คลองหลวง	๒๕	๑๐๘	-	๑๓๓	๘
๓๗	ไทยรัฐวิทยา ๖๙ (คลองหลวง)	คลองหลวง	๙๐	๓๙๑	๒๓๑	๗๑๒	๓๖
๓๘	วัดสว่างภาพ	คลองหลวง	๔๙	๑๑๓	-	๑๖๒	๑๓
๓๙	วัดมงคลพุทธาราม	คลองหลวง	๑๒	๔๐	-	๕๒	๖
๔๐	วัดตะวันเรือง	คลองหลวง	๖๐	๑๘๓	๙๘	๓๔๑	๒๔
๔๑	บึงเขาย้อน	คลองหลวง	๑๒๑	๔๖๐	-	๕๘๑	๓๐
๔๒	วัดเพิ่มทาน	คลองหลวง	๓๐	๑๒๑	-	๑๕๑	๑๒
๔๓	วัดมูลเหล็ก	คลองหลวง	๒๙	๑๒๐	๓๔	๑๘๓	๑๕
๔๔	เจริญวิทยา	คลองหลวง	๒๔	๗๙	-	๑๐๓	๙
๔๕	วัดหว่านบุญ	คลองหลวง	๑๒๘	๓๔๙	-	๔๗๗	๑๗
๔๖	ผลาหาร	คลองหลวง	๔๘	๙๕	-	๑๔๓	๑๔
๔๗	ลินจื่อทิส	คลองหลวง	๑๓	๖๑	-	๗๔	๘
๔๘	ประณธรรมศาสตร์	คลองหลวง	-	๑,๗๘๑	-	๑,๗๘๑	๘๔

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา	อำเภอ	จำนวนนักเรียน				จำนวน บุคลากร ครู
			อนุบาล	ประถม	มัธยม	รวม	
๔๙	บุญคุ้มราษฎร์บำรุง	คลองหลวง	๒๖๐	๗๙๒	๒๖๖	๑,๓๑๘	๖๕
๕๐	จารุศร	คลองหลวง	๑๓๑	๔๕๙	-	๕๙๐	๓๐
๕๑	วัดพีชนิมิต	คลองหลวง	๙๒	๒๔๔	-	๓๓๖	๑๘
๕๒	วัดคุณหญิงส้มจีน	คลองหลวง	๑๑๕	๓๕๖	-	๔๑๗	๒๘
๕๓	วันครู ๒๕๐๒	คลองหลวง	๑๙๐	๖๒๘	-	๘๑๘	๓๗
๕๔	ชุมชนวัดบางขัน	คลองหลวง	๑๔๑	๕๗๓	๓๒๘	๑,๐๔๓	๖๔
๕๕	คลองหนึ่ง (แก้วนิมิตร)	คลองหลวง	๑๔๘	๕๘๔	๑๗๓	๙๐๕	๕๓
๕๖	คลองห้า (พฤษชัยฯ)	คลองหลวง	๙๖	๒๔๘	-	๓๔๔	๑๙
๕๗	ชุมชนวัดหัดถสาร เกษตร	คลองหลวง	๔๖	๑๒๗	-	๑๗๓	๑๖
๕๘	บางชวดอนุสรณ์	คลองหลวง	๑๗๙	๖๕๕	-	๘๓๔	๔๙
๕๙	วัดศิริจันทาราม	คลองหลวง	๖๒	๑๔๐	-	๒๐๒	๑๓
๖๐	คลองเจ้าเมือง	ลาดหลุม แก้ว	๓๘	๑๕๔	๔๖	๒๓๘	๑๗
๖๑	คลองพระอุดม	ลาดหลุม แก้ว	๒๖	๙๒	-	๑๑๘	๙
๖๒	วัดสุวรรณจินดาราม	ลาดหลุม แก้ว	๗๕	๑๗๙	-	๒๕๔	๑๖
๖๓	วัดบ่อทอง	ลาดหลุม แก้ว	๗๓	๒๓๓	-	๓๐๖	๑๙
๖๔	วัดจันทาราม	ลาดหลุม แก้ว	๑๔	๗๓	-	๘๗	๑๐
๖๕	บางโพธิ์ใหม่	ลาดหลุม แก้ว	๓๘	๑๐๐	-	๑๓๘	๑๒
๖๖	คลองบางโพธิ์	ลาดหลุม แก้ว	๗๑	๒๐๘	-	๓๗๙	๑๙
๖๗	วัดท่ามหาเมฆ	ลาดหลุม	๒๕	๔๙	-	๗๔	๔

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา	อำเภอ	จำนวนนักเรียน				จำนวนบุคลากรครู
			อนุบาล	ประถม	มัธยม	รวม	
	(ประชากรตรีอนุสรณ์)	แก้ว					
๖๘	วัดบ่อเงิน	ลาดหลุมแก้ว	๕๐	๑๗๓	-	๒๒๓	๑๕
๖๙	สังฆรักษ์บำรุง	ลาดหลุมแก้ว	๒๓	๖๙	-	๙๒	๘
๗๐	ชุมชนวัดบัวแก้วเกษร (วรพงศ์อนุกุล)	ลาดหลุมแก้ว	๑๖๙	๕๐๕	-	๖๗๔	๓๐
๗๑	วัดบัวสุวรรณประดิษฐ์	ลาดหลุมแก้ว	๑๐๒	๓๒๖	-	๔๒๘	๓๒
๗๒	วัดลาดหลุมแก้ว	ลาดหลุมแก้ว	๔๓	๙๙	-	๑๔๒	๙
๗๓	บ้านคลองขวางบน	ลาดหลุมแก้ว	๒๔	๖๑	-	๘๕	๑๑
๗๔	วัดบัวขวัญ	ลาดหลุมแก้ว	๒๗	๖๘	-	๙๕	๙
๗๕	วัดสุทธาวาส	ลาดหลุมแก้ว	๖๙	๒๑๓	-	๒๘๒	๑๖
๗๖	ชุมชนวัดหน้าไม้	ลาดหลุมแก้ว	๘๘	๒๙๐	๑๓๔	๕๑๒	๒๗
๗๗	คลองลาดช้าง	ลาดหลุมแก้ว	๙๕	๑๙๒	-	๒๘๗	๙
๗๘	วัดเนกขัมมาราม	ลาดหลุมแก้ว	๕๒	๘๓	-	๑๓๕	๑๒
๗๙	สว่างราษฎร์บำรุง	ลาดหลุมแก้ว	๓๑	๓๘	-	๖๙	๗
๘๐	คลองลากค้อน	ลาดหลุมแก้ว	๑๙	๖๖	-	๘๕	๗
๘๑	สามวาวิทยา	ลาดหลุม	๓๓	๗๗	-	๑๑๐	๑๐

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา	อำเภอ	จำนวนนักเรียน				จำนวนบุคลากรครู
			อนุบาล	ประถม	มัธยม	รวม	
		แก้ว					
๘๒	โรงเรียนวัดบางนา (เสด็จเลิศประชาภูกุล)	สามโคก	๑๕	๖๓	-	๗๘	๗
๘๓	ชุมชนวัดไก่อ๊ต	สามโคก	๔๔	๑๕๐	-	๑๙๔	๑๑
๘๔	วัดสามัคคีอาราม	สามโคก	๖๙	๑๒๕	-	๑๙๔	๑๖
๘๕	วัดสหราษฎร์บำรุง (วงษ์กล้าแข็ง)	สามโคก	๓๗	๖๓	-	๑๐๐	๘
๘๖	คลองสระ (สภาวิทยายุทธ)	สามโคก	๑๗	๕๓	-	๗๐	๙
๘๗	ศาลาพัน	สามโคก	๑๖	๗๑	๔๑	๑๒๘	๒๐
๘๘	วัดเมตตาราม	สามโคก	๑๓	๔๖	-	๕๙	๘
๘๙	วัดบัวหลวง	สามโคก	๔๑	๙๙	-	๑๔๐	๙
๙๐	คลองบ้านพร้าวใน	สามโคก	๒๐	๖๒	-	๘๒	๙
๙๑	วัดท้ายเกาะ	สามโคก	๒๒	๕๙	๓๙	๑๒๐	๑๕
๙๒	วัดเชิงท่า	สามโคก	๑๘	๔๙	-	๖๗	๙
๙๓	สี่แยกบางเตย	สามโคก	๘	๒๔	๒๑	๕๓	๑๒
๙๔	สุเหร่าใหม่เจริญ	สามโคก	๕๖	๑๒๒	๖๒	๒๔๐	๑๙
๙๕	บางโพธิ์เหนือ	สามโคก	๒๑	๗๔	-	๙๕	๙
๙๖	วัดสองพี่น้อง	สามโคก	๓๒	๕๖	-	๘๘	๗
๙๗	วัดปทุมทอง	สามโคก	๒๒	๓๙	-	๖๑	๘
๙๘	วัดถั่วทอง	สามโคก	๒๐	๔๘	-	๖๘	๑๑
๙๙	คลองบ้านพร้าว	สามโคก	๑๕๒	๔๑๖	๒๙๙	๘๔๗	๕๐
๑๐๐	วัดบางเตยใน	สามโคก	๓๒	๘๓	-	๑๑๕	๑๐
๑๐๑	ชุมชนวัดจันทน์กะพ้อ	สามโคก	๔๑	๑๓๙	-	๑๘๐	๑๒
๑๐๒	วัดบางเตยนอก (ตามรภาคอุทิศ)	สามโคก	๑๑๓	๒๕๔	-	๓๖๗	๑๕
๑๐๓	วัดสระแก	สามโคก	๔๔	๑๐๔	-	๑๔๘	๑๒
รวม			๗,๖๓๓	๒๗,๐๕๕	๓,๔๕๒	๓๗,๒๕๐	๒,๒๐๘

ตารางที่... แสดงข้อมูลจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แยกตามขนาดสถานศึกษา

ลำดับ	อำเภอ	จำนวนสถานศึกษา	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
๑	เมือง	๒๕	๖๘๒	๑๐๒
๒	คลองหลวง	๓๔	๙๓๑	๑๐๔
๓	ลาดหลุมแก้ว	๒๒	๓๐๘	๕๖
๔	สามโคก	๒๒	๒๘๗	๔๓
รวม		๑๐๓	๒,๒๐๘	๓๓๑

ตารางที่... แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างบุคลากรครู

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา	อำเภอ	จำนวนบุคลากรครู	กลุ่มตัวอย่าง
๑	วัดบางกุฎีทอง	เมือง	๑๙	๓
๒	ชุมชนวัดบางกะดี	เมือง	๙	๑
๒	วัดชินวราราม (เจริญผลวิทยาเวศม์)	เมือง	๒๘	๔
๔	อนุบาลวัดบางนางบุญ	เมือง	๔๓	๗
๕	วัดบางคูวัด	เมือง	๓๒	๕
๖	วัดบางเตี๋ย	เมือง	๒๔	๔
๗	วัดโพธิ์ฟ้า	เมือง	๒๑	๓
๘	อนุบาลปทุมธานี	เมือง	๗๓	๑๑
๙	วัดฉาง	เมือง	๑๐	๒
๑๐	วัดโคก	เมือง	๘	๑
๑๑	วัดหงษ์ปทุมवास	เมือง	๕๒	๘
๑๒	วัดเวฬุวัน	เมือง	๑๖	๒
๑๓	วัดบางพูน	เมือง	๕๔	๘
๑๔	วัดดาวเรือง	เมือง	๑๓	๒
๑๕	วัดเปรมประชากร	เมือง	๓๖	๖
๑๖	วัดราษฎร์ศรัทธาทำ	เมือง	๑๖	๒
๑๗	วัดโพธิ์เลื่อน	เมือง	๙	๑
๑๘	วัดโบสถ์ (บวรธรรมกิจวิทยา)	เมือง	๑๒	๒
๑๙	วัดมะขาม (ศรีวิทยาการ)	เมือง	๒๐	๓
๒๐	ขจรทรัพย์อำรุง	เมือง	๑๖	๒

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา	อำเภอ	จำนวนบุคลากรครู	กลุ่มตัวอย่าง
๒๑	วัดเทียนถวาย	เมือง	๓๘	๖
๒๒	ชุมชนวัดเสด็จ	เมือง	๓๕	๕
๒๓	วัดรังสิต	เมือง	๒๘	๔
๒๔	สุลักขณะ	เมือง	๑๔	๒
๒๕	วัดนาวง	เมือง	๕๖	๘
๒๖	อินทราวินิจฉัยอุปถัมภ์	คลองหลวง	๑๙	๓
๒๗	วัดอู่ข้าว	คลองหลวง	๑๙	๓
๒๘	ปากคลองสอง	คลองหลวง	๖	๑
๒๙	ลำสนุ่น	คลองหลวง	๒๔	๔
๓๐	สังข์อำวิทยา	คลองหลวง	๒๙	๔
๓๑	คลองสอง	คลองหลวง	๒๙	๔
๓๒	วัดกล้าช่อม	คลองหลวง	๒๕	๔
๓๓	สามัคคีราษฎร์บำรุง	คลองหลวง	๓๕	๕
๓๔	วัดเกิดการอุดม	คลองหลวง	๔๓	๖
๓๕	วัดกลางคลองสาม	คลองหลวง	๓๔	๕
๓๖	บ้านบึง	คลองหลวง	๘	๑
๓๗	ไทยรัฐวิทยา (คลองหลวง ๖๙)	คลองหลวง	๓	๕
๓๘	วัดสว่างภาพ	คลองหลวง	๑๓	๒
๓๙	วัดมงคลพุทธาราม	คลองหลวง	๖	๑
๔๐	วัดตะวันเรือง	คลองหลวง	๒๔	๔
๔๑	บึงเขาย้อน	คลองหลวง	๓๐	๔
๔๒	วัดเพิ่มทาน	คลองหลวง	๑๒	๒
๔๓	วัดมูลเหล็ก	คลองหลวง	๑๕	๒
๔๔	เจริญวิทยา	คลองหลวง	๙	๑
๔๕	วัดหว่านบุญ	คลองหลวง	๑๗	๒
๔๖	ผลาหาร	คลองหลวง	๑๔	๒
๔๗	ลินจือทิศ	คลองหลวง	๘	๑
๔๘	ประถมธรรมศาสตร์	คลองหลวง	๘๔	๑๓
๔๙	บุญคุ้มราษฎร์บำรุง	คลองหลวง	๖๕	๑๐
๕๐	จารุศร	คลองหลวง	๓๐	๕
๕๑	วัดพีชนิมิต	คลองหลวง	๑๘	๓
๕๒	วัดคุณหญิงสัมพันธ์	คลองหลวง	๒๘	๔
๕๓	วันครู ๒๕๐๒	คลองหลวง	๓๗	๖

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา	อำเภอ	จำนวนบุคลากรครู	กลุ่มตัวอย่าง
๕๔	ชุมชนวัดบางขัน	คลองหลวง	๖๔	๑๐
๕๕	คลองหนึ่ง (แก้วนิมิตร)	คลองหลวง	๕๓	๘
๕๖	คลองห้า (พฤษชัยภูมิ)	คลองหลวง	๑๙	๓
๕๗	ชุมชนวัดทัศนสารเกษตร	คลองหลวง	๑๖	๓
๕๘	บางชวดอนุสรณ์	คลองหลวง	๔๙	๗
๕๙	วัดศิริจันทาราม	คลองหลวง	๑๓	๒
๖๐	คลองเจ้าเมือง	ลาดหลุมแก้ว	๑๗	๓
๖๑	คลองพระอุดม	ลาดหลุมแก้ว	๙	๑
๖๒	วัดสุวรรณจินดาราม	ลาดหลุมแก้ว	๑๖	๒
๖๓	วัดบ่อทอง	ลาดหลุมแก้ว	๑๙	๓
๖๔	วัดจันทาราม	ลาดหลุมแก้ว	๑๐	๒
๖๕	บางโพธิ์ใหม่	ลาดหลุมแก้ว	๑๒	๒
๖๖	คลองบางโพธิ์	ลาดหลุมแก้ว	๑๙	๓
๖๗	วัดลำหามาเมฆ (ประชาราตรีอนุสรณ์)	ลาดหลุมแก้ว	๔	๑
๖๘	วัดบ่อเงิน	ลาดหลุมแก้ว	๑๕	๒
๖๙	สังฆรักษ์บำรุง	ลาดหลุมแก้ว	๘	๑
๗๐	ชุมชนวัดบัวแก้วเกษร (วรพงศ์อนุกุล)	ลาดหลุมแก้ว	๓๐	๕
๗๑	วัดบัวสุวรรณประดิษฐ์	ลาดหลุมแก้ว	๓๒	๕
๗๒	วัดลาดหลุมแก้ว	ลาดหลุมแก้ว	๙	๑
๗๓	บ้านคลองขวางบน	ลาดหลุมแก้ว	๑๑	๒
๗๔	วัดบัวขวัญ	ลาดหลุมแก้ว	๙	๑
๗๕	วัดสุทธาวาส	ลาดหลุมแก้ว	๑๖	๒
๗๖	ชุมชนวัดหน้าไม้	ลาดหลุมแก้ว	๒๗	๔
๗๗	คลองลาดช้าง	ลาดหลุมแก้ว	๙	๑
๗๘	วัดเนกขัมมาราม	ลาดหลุมแก้ว	๑๒	๑
๗๙	สว่างราษฎร์บำรุง	ลาดหลุมแก้ว	๗	๑
๘๐	คลองลากค้อน	ลาดหลุมแก้ว	๗	๑
๘๑	สามวาวิทยา	ลาดหลุมแก้ว	๑๐	๒
๘๒	โรงเรียนวัดบางนา (เส็งเลิศประชานุกุล)	สามโคก	๗	๑
๘๓	ชุมชนวัดไก่อเตี้ย	สามโคก	๑๑	๒
๘๔	วัดสามัคคีอาราม	สามโคก	๑๖	๓
๘๕	วัดสหราษฎร์บำรุง (วงษ์กล้าแข็ง)	สามโคก	๘	๑
๘๖	คลองสระ (สภาวินยาศูต)	สามโคก	๙	๑

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา	อำเภอ	จำนวนบุคลากรครู	กลุ่มตัวอย่าง
๘๗	ศาลาพิน	สามโคก	๒๐	๓
๘๘	วัดเมตตาราม	สามโคก	๘	๑
๘๙	วัดบัวหลวง	สามโคก	๙	๑
๙๐	คลองบ้านพร้าวใน	สามโคก	๙	๑
๙๑	วัดท้ายเกาะ	สามโคก	๑๕	๒
๙๒	วัดเชิงท่า	สามโคก	๙	๑
๙๓	สี่แยกบางเตย	สามโคก	๑๒	๒
๙๔	สุเหร่าใหม่เจริญ	สามโคก	๑๙	๒
๙๕	บางโพธิ์เหนือ	สามโคก	๙	๑
๙๖	วัดสองพี่น้อง	สามโคก	๗	๑
๙๗	วัดปทุมทอง	สามโคก	๘	๑
๙๘	วัดถั่วทอง	สามโคก	๑๑	๒
๙๙	คลองบ้านพร้าว	สามโคก	๕๐	๘
๑๐๐	วัดบางเตยใน	สามโคก	๑๐	๒
๑๐๑	ชุมชนวัดจันทน์กะพ้อ	สามโคก	๑๒	๒
๑๐๒	วัดบางเตยนอก (ตามรภาคอุทิศ)	สามโคก	๑๕	๓
๑๐๓	วัดสระแก	สามโคก	๔๔	๒
รวม			๒,๒๐๘	๓๓๑

๒.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๓.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของในประเทศ

อารีย์ พรหมมา การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนโรงเรียนเคียนว้นำสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๒ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทั้ง ๓ ด้าน เรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการดำเนินการเรียนรู้และการประเมินความก้าวหน้าด้านกระบวนการของการเรียนรู้ด้วยตนเอง และด้านการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง^{๖๗}

๖๗ อารีย์ พรหมมา. (2556). การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนในโรงเรียนเคียนว้นำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. อาจารย์ที่ปรึกษา: รองศาสตราจารย์ ธรรมรักษ์ ละอองนวล.

สุจิตา สาทารม ได้ศึกษาการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและกลวิธีการเรียนภาษาอังกฤษ โดยการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยเรียนภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็น กิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนมีอิสระในการเรียนรู้และต้องพึ่งพาตนเองโดยใช้กลวิธีการเรียนรู้อย่าง ลากหลายเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ คอมพิวเตอร์ช่วยเรียนภาษาเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยเปิด โอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ของตนเองสามารถเรียนรู้ผ่านเครือข่ายนอกห้องเรียน ซึ่ง ช่วยให้นักเรียนสามารถปรับใช้ความรู้ได้เสมือนใช้ในชีวิตจริงของตนเอง การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้น เรียนครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อใช้กระบวนการการวิจัยเชิงปฏิบัติการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง และกลวิธีการเรียนภาษาอังกฤษโดยการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยเรียนภาษา ผู้ร่วมวิจัยประกอบด้วย ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน ๑ คน ครูผู้สอนวิชาคอมพิวเตอร์ จำนวน ๑ คน และนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนผดุงนารี อำเภอเมืองจังหวัดมหาสารคาม จำนวน ๘๘ คน เครื่องมือที่ใช้ใน การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกตกึ่งมีโครงสร้างของผู้วิจัยและครูผู้ร่วมวิจัย การบันทึกอนุทิน ของนักเรียน การสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างและแบบสำรวจกลวิธีการเรียนรู้ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วย ตนเองและกลวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยเรียนภาษาของนักเรียนบ่ง ชี้ให้เห็นว่า ถ้านักเรียนได้รับการส่งเสริมให้รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัยและ ได้รับการฝึกฝนให้ใช้กลวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเองแล้ว จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการ เรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถสร้างแรงจูงใจในการ เรียนรู้ ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีอิสระ สามารถปรับใช้กับการเรียนรู้นอกห้องเรียนในที่สุด^{๖๘}

ชฎารัตน์ สุขศีล การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของชุมชนผ่านสื่ออีดีแอลทีวีโดย ใช้ โรงเรียนเป็นฐานด้วยเทคนิคพี่เลี้ยง การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาสภาพปัญหาและความ ต้องการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของชุมชน ๒) พัฒนาวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ของชุมชนผ่านสื่ออีดีแอลทีวีโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้วยเทคนิคพี่เลี้ยง ๓) ศึกษาผลการทดลองใช้ วิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของชุมชนผ่านสื่ออีดีแอลทีวีโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้วยเทคนิค พี่เลี้ยงที่พัฒนาขึ้น และ ๔) ศึกษาการยอมรับและนำไปใช้ภาษาอังกฤษของชุมชนผ่านสื่ออีดีแอลทีวี โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้วยเทคนิคพี่เลี้ยง กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ประกอบธุรกิจผ้าไหม หรือผ้าฝ้ายใน จังหวัดมหาสารคามที่สมัครเข้ารับการอบรม ๔๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ คู่มืออบรมการ ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของชุมชน แบบทดสอบ แบบประเมินผลการปฏิบัติตามใบงาน แบบสอบถามความพึงพอใจ และแบบสอบถามความคิดเห็นด้านการยอมรับของวิธีการส่งเสริมการ

^{๖๘} สุจิตา สาทารม, การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและกลวิธีการเรียนภาษาอังกฤษโดยการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยเรียน ภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖, วิทยานิพนธ์ปริญญา กศ.ม. สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม, ๒๕๕๓

เรียนรู้ภาษาอังกฤษของชุมชน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ t-test ผลการวิจัยพบว่า

๑. ชุมชน มีความต้องการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของชุมชน ประกอบด้วย ความต้องการด้านไอซีที ความต้องการด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ และความต้องการภาษาเพื่อการสื่อสารเบื้องต้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

๒. ผลการพัฒนาวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของชุมชนผ่านสื่ออีดีแอลทีวี โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้วยเทคนิคพี่เลี้ยง พบว่า

๒.๑ การพัฒนาองค์ประกอบของวิธีการส่งเสริม การเรียนรู้ภาษาอังกฤษของชุมชน ประกอบด้วย ๕ ส่วน ได้แก่ ๑) นโยบายการเรียนรู้ของชุมชน ๒) หลักการและแนวคิด ๓) วิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ๔) ความร่วมมือ และ ๕) ตัวชี้วัด และเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

๒.๒ การศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

๓. ผลการศึกษาวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของชุมชนผ่านสื่ออีดีแอลทีวี โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้วยเทคนิคพี่เลี้ยงที่พัฒนาขึ้น พบว่า

๓.๑ ค่าประสิทธิภาพตามแนวคิดของ เมกยูแกนส์ มีค่าประสิทธิภาพสูง

๓.๒ การฝึกปฏิบัติตามใบงาน จำนวน ๖ ใบ ของผู้รับการอบรม โดยรวมสามารถปฏิบัติผ่านเกณฑ์มากกว่าร้อยละ ๘.๐

๓.๓ ผู้รับการอบรมมีคะแนนเฉลี่ยหลังรับการอบรมสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนรับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑

๓.๔ ความพึงพอใจของผู้รับการอบรมที่มีต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

๔. ผลการศึกษายอมรับและนำไปใช้ภาษาอังกฤษของชุมชนผ่านสื่ออีดีแอลทีวี โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้วยเทคนิคพี่เลี้ยง โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด^{๖๔}

ศุภลักษณ์ ทิพย์วงศา การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยใช้บทเรียน E-Learning ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมาย ดังนี้

๑. เพื่อสร้างบทเรียน E-Learning ในการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ๗๐/๗๐

^{๖๔} ชฎารัตน์ สุขศิลป์ การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของชุมชนผ่านสื่ออีดีแอลทีวีโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้วยเทคนิคพี่เลี้ยง วิทยานิพนธ์ ปริญญา : ประ.ด. (คอมพิวเตอร์ศึกษา)บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ๒๕๕๙

๒. เพื่อหาค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียน E-Learning ที่สร้างขึ้น
๓. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังและทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียน E-Learning ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
๔. เพื่อเปรียบเทียบการเรียนรู้แบบนำตนเองก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียน E-Learning
๕. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการฟังและทักษะการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หลังเรียนระหว่างนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยบทเรียน E-Learning กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้
- ๕.๑ บทเรียน E-Learning เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มีประสิทธิภาพเท่ากับ ๗๓.๐๕/๗๓.๖๗ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด
- ๕.๒ ดัชนีประสิทธิผลของการจัดการเรียนการสอนด้วยบทเรียน E-Learning เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ มีค่าเท่ากับ ๐.๖๖ หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๕.๘๖
- ๕.๓ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยบทเรียน E-Learning มีทักษะการฟังและการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑
- ๕.๔ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยบทเรียน E-Learning มีการเรียนรู้แบบนำตนเองหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑
- ๕.๕ นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนด้วยบทเรียน E-Learning มีทักษะการฟังและทักษะการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑^{๗๐}

รุ่งฟ้า กิติญาณัฐ ศึกษาการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต การสะท้อนจากกระบวนการวิจัยปฏิบัติการ ผลของการวิจัยพบว่า ๑) กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีรูปแบบการเรียนรู้คือ กำหนดเป้าหมายในการ เรียนรู้วางแผนการทำงาน และการแก้ปัญหา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประเมินตนเอง เห็นคุณค่าและประโยชน์ของสิ่งที่เรียน และนำไปประยุกต์ใช้ ๒) แนวทางการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม การเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีแนวการจัดกิจกรรม ดังต่อไปนี้ การทำงานตามความสนใจ

^{๗๐} ศุภลักษณ์ ทิพย์วงศา, การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและการเรียนรู้แบบนำตนเองโดยใช้บทเรียน E-Learning ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓, วิทยานิพนธ์ ปริญญา กศ.ม. สาขาวิชา หลักสูตรและการสอนบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๕

การเขียนบันทึกการเรียนรู้การตั้งคำถามและตอบคำถาม ในการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการศึกษางานวิจัย ๓) การพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีปัจจัยที่ควรคำนึงถึง คือ บรรยากาศของการเรียนการสอน บทบาทของอาจารย์ กระบวนการสอน และการสะท้อนการเรียนรู้

สรุป จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ หมวด ๔ แนวการจัดการศึกษา มาตรา ๒๒ กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด การบวกรจัดการศึกษาต้องส่งเสริม ให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ” ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ว่า “ประเทศชาติของเราจะเจริญ หรือเสื่อมลงนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของประชาชนแต่ละคนเป็นสำคัญ ผลการศึกษาอบรมในวันนี้จะเป็นเครื่องกำหนดอนาคตของชาติในวันข้างหน้า” ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า สภาพความเป็นอยู่สังคมใดๆ เป็นภาพสะท้อนให้เห็นความมีประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาของสังคมนั้นๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ให้คำนึงถึงความรับผิดชอบของ ผู้ปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดเผยข้อมูล การติดตามตรวจสอบและการประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมของภารกิจในการจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพของตนเอง ลักษณะของกิจกรรมควรสนองต่อความสามารถ ความ สนใจ และความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการเผชิญสถานการณ์ จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนและจัดการเรียนรู้ให้เกิดได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ โดยผู้สอนมีหน้าที่อำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ส่วนการวัดและประเมินผล ควรมีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย มีทั้งการวัดด้วยแบบทดสอบและการวัดประเมินผลตามสภาพจริง”^{๗๑}

๒.๓.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องของต่างประเทศ

Raby ได้ศึกษาเรื่องสามวิธีเพื่อสร้างแรงจูงใจในการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้ภาษาด้วยตนเอง โดยได้ทำการวิจัยในศูนย์การเรียนภาษาในประเทศฝรั่งเศสเพื่อเป็นการส่งเสริมระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้ภาษา ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อเรียนรู้ด้วยตนเองซึ่งประกอบด้วยสื่อการเรียนรู้แบบเรียนเดี่ยวและแบบเรียนเป็นกลุ่ม เพื่อใช้เรียนในห้องศูนย์การเรียนรู้อุปกรณ์ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการบันทึกอนุทิน นักเรียน ๖ คน ได้อาสาสมัครเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยและเป็นผู้ให้ข้อมูล พบว่า นักเรียนใช้กลวิธีการเรียนรู้แบบ

^{๗๑}กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

ผสมผสาน นักเรียนมีทัศนคติในการเรียนรู้แตกต่างกันขึ้นอยู่กับ การถูกกระตุ้นและปัจจัยจากภายใน และภายนอกของนักเรียนเอง มีผลต่อการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนรู้ภาษาในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเกิดความรู้ความเข้าใจ และประยุกต์ใช้การจัดการดูแลและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเองในการเรียนแต่นักเรียนน้อยกว่าครึ่งใช้กลวิธีการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการเรียนรู้ภาษาเป้าหมาย^{๗๒}

Smith ได้ทำการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของระบบโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพในมลรัฐจอร์เจีย ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิผลภาพของโรงเรียน คือ การวัดผลและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ การจัดบรรยากาศทางวิชาการและการมีผู้นำที่เข้มแข็งทางวิชาการ การตั้งความหวังไว้สูง และการให้ความร่วมมือช่วยเหลือกัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพของโรงเรียน^{๗๓}

Calderon ได้ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่สอนได้ดีเยี่ยมในทัศนะของนักเรียน เพื่อนครูและผู้บริหารโรงเรียน ในวิทยาลัยชุมชนในเมือง ลอสแอนเจลิส (Los Angeles Community College District) ผลการศึกษาพบว่า นักเรียน ครู และผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นตรงกัน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับคุณภาพหรือคุณลักษณะที่ดี ๓ ลักษณะ คือ ลักษณะการสอนที่ดี ลักษณะเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่ดีลักษณะเกี่ยวกับอาชีพครู และไม่พบความแตกต่างระหว่างความคิดเห็นของทั้งสามกลุ่ม^{๗๔}

Thomas and Montgomery ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การเป็นครูที่ดี ผลสะท้อนจากการปฏิบัติงานของครูในทัศนะของเด็กนักเรียน เขาได้ทำการวิจัยโดยใช้วิธีการสังเกตเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในการจัดการเรียนการสอน และสัมภาษณ์ความคิดเห็นของเด็กเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่ดีควรมีอะไรบ้าง จากการสัมภาษณ์เด็กได้ข้อสรุปว่า ครูจะเป็นครูที่ดีต้องมีคุณลักษณะ ๔ ประการ คือ ๑. มีความสุภาพอ่อนโยน ๒. ต้องสนใจและเอาใจใส่ดูแลเด็ก ๓. ต้องมีความเข้าใจเด็ก ๔. ต้องมีอารมณ์สนุกสนานและรักเด็ก^{๗๕}

Chester ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารการศึกษาทั่วประเทศของสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมที่ทำให้การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารมีสมรรถภาพสูง เนื่องมาจากการส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น ได้แก่ ส่งเสริมให้ครูใช้เทคนิคการสอนหลายๆ วิธี อภิปรายปัญหาการปรับปรุงการเรียนการสอนในที่ประชุมจัดปฐมนิเทศ

^{๗๒}Raby, Françoise. (2007). A Triangular Approach to Motivation in Computer Assisted Autonomous Language Learning (CAALL), ReCALL. 19(2): 181-201; May .

^{๗๓}Smith, Robert Timothy, "Characterics of Effective School System in Georgia", (Dissertation Abstracts International, 1991, January), p. 228-A.

^{๗๔}Caldron, "Characteristics of the excellent teacher as perceived by student, Los Angeles Community College", (Dissertation Abstracts International : March, 1989), P.49.

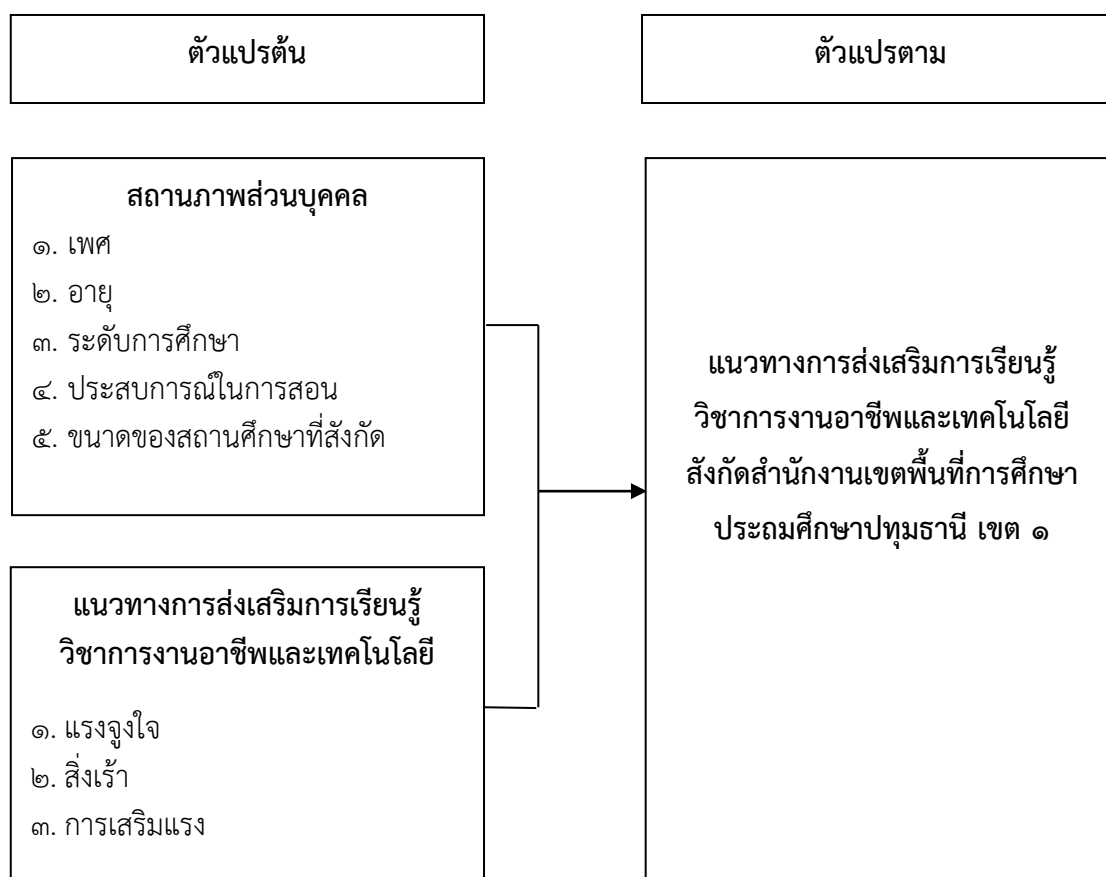
^{๗๕}Thomas & Montgomery, "On becoming a good teacher : Reflective practive with regard to children's voice", (Journal of Teacher Education, June, 1998), P.48.

เพื่อช่วยเหลือครูใหม่หาวิธีวิจารณ์งานของครูแบบติเพื่อไม่ให้เสียกำลังใจ จัดให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับวิชาการให้การศึกษาเพิ่มเติมแก่คณะครูเพื่อปรับปรุงเทคนิคการสอนจ่ายเงินค่าเบี้ยเลี้ยงค่าพาหนะและค่าที่พักให้แก่ครูที่ไปอบรมทางวิชาการ^{๗๖}

๒.๔ กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพ

ภาพที่ ๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

^{๗๖}Chester, N.M. An Introduction to School Administration : Selected Reading, (New York : Mcmillan Company, 1996), p. 286-287.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑” ครั้งนี้เป็นการศึกษาแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจาก เอกสาร ตำรา ข้อมูล สถิติ รายงานการวิจัย รายงานของหน่วยงานต่างๆ บทความทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) อย่างเป็นทางการ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อศึกษาความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเป็นกรณีตัวอย่าง (Case Study) ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางระเบียบวิธีวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

๓.๑ ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑” รูปแบบที่ใช้ในการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยทั้งหมด ๔ ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ มี ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาเอกสาร

วิธีดำเนินการวิจัย ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวกับความหมาย ประเภท องค์ประกอบ และแนวคิดของการเรียนรู้ หลักการเกี่ยวกับองค์ประกอบของการเรียนรู้ และศึกษาข้อมูลของสถานศึกษามัธยมศึกษา

แหล่งข้อมูล : พระไตรปิฎก, หนังสือ, ตำรา, บทความ, วารสาร, งานวิจัย, เว็บไซต์

เครื่องมือ : ศึกษาเอกสาร (Document Study)

การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ : กรอบแนวคิดการวิจัย สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๒. แจกแบบสอบถาม

วิธีดำเนินการวิจัย : ศึกษาจากการแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

แหล่งข้อมูล : กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๒๐ คน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก (Purposive Sampling) ดังนี้ คือ ๑) เป็นสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลดีเด่นด้านการจัดการเรียนการสอน) เป็นสถานศึกษาที่มีแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี) เป็นสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

เครื่องมือ : แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล : ร้อยละ ความถี่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลลัพธ์ : ๑) สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี

ขั้นตอนที่ ๒ ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ มี ๑ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การสัมภาษณ์ โดยการเลือกแบบเจาะจง

วิธีดำเนินการวิจัย : ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

แหล่งข้อมูล : ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือ : แบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ : แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

ขั้นตอนที่ ๓ เสนอแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ มี ๑ ขั้นตอน คือ ๑) ปรับปรุงแก้ไข

วิธีดำเนินการวิจัย : แก้ไขปรับปรุงและนำเสนอ

แหล่งข้อมูล : ๑) อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ๒) อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ๓) ผู้วิจัย

เครื่องมือ : แบบศึกษาเอกสาร

การวิเคราะห์ข้อมูล : การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลลัพธ์ : แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๒.๑ ประชากร

ประชากร ที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ จำนวน ๑๐๓ โรงเรียน โดยมีผู้ให้ข้อมูล คือ บุคลากรครูสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ จำนวน ๒,๑๐๘ คน

๓.๒.๒ กลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดจากตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane เป็นตารางที่ใช้หาขนาดของกลุ่มตัวอย่างเพื่อประมาณค่าสัดส่วนของประชากรและกำหนดให้สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากรเท่ากับ ๐.๕ ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ ๕% และระดับค่าความเชื่อมั่น ๙๕% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๓๓๑ คน คือ ครูและบุคลากร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

ผู้วิจัยจึงได้นำกลุ่มตัวอย่างมาศึกษา เป็นจำนวน ๓๓๑ คน โดยได้ทำการสุ่มแบบหลาย ขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ดังนี้

๑. กำหนดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๒. แบ่งประชากรตามขนาดของโรงเรียนในแต่ละอำเภอ

๓. กำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ โดยเทียบบัญญัติไตรยางค์ อำเภอใดมีสถานศึกษามากจะกำหนดสัดส่วนมาก

๔. ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างมีระบบ (Systematic Random Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างที่ใช้กับประชากรที่ได้จัดเรียงลำดับหน่วยตัวอย่างไว้อย่างมีระบบ ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามในงานวิจัยนี้ บุคลากรครูเป็นผู้ให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม ดังได้แสดงในตารางที่ ๓.๑ ดังนี้

ตารางที่ ๓.๑ ข้อมูลประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา	อำเภอ	จำนวน บุคลากรครู	กลุ่ม ตัวอย่าง
๑	วัดบางกุฎีทอง	เมือง	๑๙	๓
๒	ชุมชนวัดบางกะดี	เมือง	๙	๑
๒	วัดชินวราราม (เจริญผลวิทยาเวศม์)	เมือง	๒๘	๔
๔	อนุบาลวัดบางนางบุญ	เมือง	๔๓	๗
๕	วัดบางคูวัด	เมือง	๓๒	๕
๖	วัดบางเตี๋ย	เมือง	๒๔	๔
๗	วัดไพร่ฟ้า	เมือง	๒๑	๓
๘	อนุบาลปทุมธานี	เมือง	๗๓	๑๑

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา	อำเภอ	จำนวนบุคลากรครู	กลุ่มตัวอย่าง
๙	วัดฉวาง	เมือง	๑๐	๒
๑๐	วัดโคก	เมือง	๘	๑
๑๑	วัดหงษ์ปทุมवास	เมือง	๕๒	๘
๑๒	วัดเวฬุวัน	เมือง	๑๖	๒
๑๓	วัดบางพูน	เมือง	๕๔	๘
๑๔	วัดดาวเรือง	เมือง	๑๓	๒
๑๕	วัดเปรมประชากร	เมือง	๓๖	๖
๑๖	วัดราษฎร์ศรัทธาทำ	เมือง	๑๖	๒
๑๗	วัดโพธิ์เลื่อน	เมือง	๙	๑
๑๘	วัดโบสถ์ (บวรธรรมกิจวิทยา)	เมือง	๑๒	๒
๑๙	วัดมะขาม (ศรีวิทยาการ)	เมือง	๒๐	๓
๒๐	ขจรทรัพย์อำรุง	เมือง	๑๖	๒
๒๑	วัดเทียนถวาย	เมือง	๓๘	๖
๒๒	ชุมชนวัดเสด็จ	เมือง	๓๕	๕
๒๓	วัดรังสิต	เมือง	๒๘	๔
๒๔	สุลัดขันธ์	เมือง	๑๔	๒
๒๕	วัดนาวง	เมือง	๕๖	๘
๒๖	อินทรวีรราษฎร์อุปถัมภ์	คลองหลวง	๑๙	๓
๒๗	วัดอู่ข้าว	คลองหลวง	๑๙	๓
๒๘	ปากคลองสอง	คลองหลวง	๖	๑
๒๙	ลำสนุ่น	คลองหลวง	๒๔	๔
๓๐	สังข์อำวิทยา	คลองหลวง	๒๙	๔
๓๑	คลองสอง	คลองหลวง	๒๙	๔
๓๒	วัดกล้าช่อม	คลองหลวง	๒๕	๔
๓๓	สามัคคีราษฎร์บำรุง	คลองหลวง	๓๕	๕
๓๔	วัดเกิดการอุดม	คลองหลวง	๔๓	๖
๓๕	วัดกลางคลองสาม	คลองหลวง	๓๔	๕
๓๖	บ้านบึง	คลองหลวง	๘	๑
๓๗	ไทยรัฐวิทยา (คลองหลวง ๖๙)	คลองหลวง	๓	๕
๓๘	วัดสว่างภาพ	คลองหลวง	๑๓	๒
๓๙	วัดมิ่งคลพุทธาราม	คลองหลวง	๖	๑
๔๐	วัดตะวันเรือง	คลองหลวง	๒๔	๔
๔๑	บึงเขาย้อน	คลองหลวง	๓๐	๔

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา	อำเภอ	จำนวนบุคลากรครู	กลุ่มตัวอย่าง
๔๒	วัดเพิ่มทาน	คลองหลวง	๑๒	๒
๔๓	วัดมูลเหล็ก	คลองหลวง	๑๕	๒
๔๔	เจริญวิทยา	คลองหลวง	๙	๑
๔๕	วัดหว่านบุญ	คลองหลวง	๑๗	๒
๔๖	ผลาหาร	คลองหลวง	๑๔	๒
๔๗	ลินจือทิศ	คลองหลวง	๘	๑
๔๘	ประณมธรรมศาสตร์	คลองหลวง	๘๔	๑๓
๔๙	บุญคุ้มราษฎร์บำรุง	คลองหลวง	๖๕	๑๐
๕๐	จารุศร	คลองหลวง	๓๐	๕
๕๑	วัดพีชนิมิต	คลองหลวง	๑๘	๓
๕๒	วัดคุณหญิงส้มจีน	คลองหลวง	๒๘	๔
๕๓	วันครู ๒๕๐๒	คลองหลวง	๓๗	๖
๕๔	ชุมชนวัดบางขัน	คลองหลวง	๖๔	๑๐
๕๕	คลองหนึ่ง (แก้วนิมิตร)	คลองหลวง	๕๓	๘
๕๖	คลองห้า (พฤกษ์ชัยฯ)	คลองหลวง	๑๙	๓
๕๗	ชุมชนวัดหัดตสารเกษตร	คลองหลวง	๑๖	๓
๕๘	บางชวดอนุสรณ์	คลองหลวง	๔๙	๗
๕๙	วัดศิริจันทาราม	คลองหลวง	๑๓	๒
๖๐	คลองเจ้าเมือง	ลาดหลุมแก้ว	๑๗	๓
๖๑	คลองพระอุดม	ลาดหลุมแก้ว	๙	๑
๖๒	วัดสุวรรณจินดาราม	ลาดหลุมแก้ว	๑๖	๒
๖๓	วัดบ่อทอง	ลาดหลุมแก้ว	๑๙	๓
๖๔	วัดจันทาราม	ลาดหลุมแก้ว	๑๐	๒
๖๕	บางโพธิ์ใหม่	ลาดหลุมแก้ว	๑๒	๒
๖๖	คลองบางโพธิ์	ลาดหลุมแก้ว	๑๙	๓
๖๗	วัดลำหามาเมฆ (ประชาราตรีอนุสรณ์)	ลาดหลุมแก้ว	๔	๑
๖๘	วัดบ่อเงิน	ลาดหลุมแก้ว	๑๕	๒
๖๙	สังฆรักษ์บำรุง	ลาดหลุมแก้ว	๘	๑
๗๐	ชุมชนวัดบัวแก้วเกษร (วรพงศ์อนุกุล)	ลาดหลุมแก้ว	๓๐	๕
๗๑	วัดบัวสุวรรณประดิษฐ์	ลาดหลุมแก้ว	๓๒	๕
๗๒	วัดลาดหลุมแก้ว	ลาดหลุมแก้ว	๙	๑
๗๓	บ้านคลองขวางบน	ลาดหลุมแก้ว	๑๑	๒
๗๔	วัดบัวขวัญ	ลาดหลุมแก้ว	๙	๑

ลำดับ	ชื่อสถานศึกษา	อำเภอ	จำนวนบุคลากรครู	กลุ่มตัวอย่าง
๗๕	วัดสุทธาวาส	ลาดหลุมแก้ว	๑๖	๒
๗๖	ชุมชนวัดหน้าไม้	ลาดหลุมแก้ว	๒๗	๔
๗๗	คลองลาดช้าง	ลาดหลุมแก้ว	๙	๑
๗๘	วัดเนกขัมมาราม	ลาดหลุมแก้ว	๑๒	๑
๗๙	สว่างราษฎร์บำรุง	ลาดหลุมแก้ว	๗	๑
๘๐	คลองลากค้อน	ลาดหลุมแก้ว	๗	๑
๘๑	สามวาวิทยา	ลาดหลุมแก้ว	๑๐	๒
๘๒	โรงเรียนวัดบางนา (เส็งเลิศประชานุกูล)	สามโคก	๗	๑
๘๓	ชุมชนวัดไก่อเตี้ย	สามโคก	๑๑	๒
๘๔	วัดสามัคคิยาราม	สามโคก	๑๖	๓
๘๕	วัดสหราษฎร์บำรุง (วงษ์กล้าแข็ง)	สามโคก	๘	๑
๘๖	คลองสระ (สภาวิทยายุทธ)	สามโคก	๙	๑
๘๗	ศาลาพัน	สามโคก	๒๐	๓
๘๘	วัดเมตตารงค์	สามโคก	๘	๑
๘๙	วัดบัวหลวง	สามโคก	๙	๑
๙๐	คลองบ้านพร้าวใน	สามโคก	๙	๑
๙๑	วัดท้ายเกาะ	สามโคก	๑๕	๒
๙๒	วัดเชิงท่า	สามโคก	๙	๑
๙๓	สี่แยกบางเตย	สามโคก	๑๒	๒
๙๔	สุหร่วใหม่เจริญ	สามโคก	๑๙	๒
๙๕	บางโพธิ์เหนือ	สามโคก	๙	๑
๙๖	วัดสองพี่น้อง	สามโคก	๗	๑
๙๗	วัดปทุมทอง	สามโคก	๘	๑
๙๘	วัดถั่วทอง	สามโคก	๑๑	๒
๙๙	คลองบ้านพร้าว	สามโคก	๕๐	๘
๑๐๐	วัดบางเตยใน	สามโคก	๑๐	๒
๑๐๑	ชุมชนวัดจันทน์กะพ้อ	สามโคก	๑๒	๒
๑๐๒	วัดบางเตยนอก (ตามรภาคอุทิศ)	สามโคก	๑๕	๓
๑๐๓	วัดสระแก	สามโคก	๔๔	๒
รวม			๒,๒๐๘	๓๓๑

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ณ วันที่ ๑๘ ม.ค. ๒๕๕๙

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิโดยการเลือกแบบเจาะจงและกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ๑) โรงเรียนที่ได้รับรางวัล ๒) ผู้บริหารมีประสบการณ์ในการบริหารไม่ต่ำกว่า ๒ ปี ๓) มีโรงเรียนมาศึกษาดูงานด้านการบริหารจัดการด้านวิชาการ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับ ได้แก่ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกมาเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตามระเบียบวิธีวิจัย ได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำแนวคิดทฤษฎีมาสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลภาคสนาม ดังนี้

๑. แบบศึกษาเอกสาร (Document Study) ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๒. แบบสัมภาษณ์ (Interviewing) ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยใช้ในการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ (Formal Interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๓ คน เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการส่งเสริมการรักษา ๕ สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

๓. แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยใช้สอบถามความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้อง กับบุคคลากรครู จำนวน ๓๓๐ ชุด เพื่อการตรวจสอบร่างแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ดังนี้

๑. ศึกษาจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ เชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ

๒. ศึกษาจากภาคสนาม (Field Studies) ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ และการเก็บบันทึกด้วยภาพถ่าย เพื่อเก็บข้อมูลตามความเป็นจริงที่ถูกต้องมากที่สุด

๓. แจกแบบสอบถามเพื่อตรวจสอบแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ โดยผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามแบบออนไลน์ และการจัดส่งทางไปรษณีย์

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์และสร้างองค์ความรู้ใหม่ การวิเคราะห์ผลการศึกษาจะใช้แบบการวิเคราะห์ตามหลักทฤษฎี ดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการนำผลของการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบ ๓ เสา (Triangulation) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation) เป็นการใช่วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน ด้วยการศึกษามาจากแหล่งเอกสาร การสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิต่างบุคคลต่างเวลา และต่างสถานที่ ตามกรอบแนวคิดของ สุกางค์ จันทวานิช^๑

๒. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้จากการนำข้อมูลจากการแจกแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ ตามแบบ Likert สอบถามเพื่อตรวจสอบแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

จากนั้นนำมาวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมทางสังคมศาสตร์ โดยมีเกณฑ์ในการให้คะแนนในแบบสอบถาม ดังนี้

๕ หมายถึง ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมวิชาการงานอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด

๔ หมายถึง มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมวิชาการงานอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุดอยู่ในระดับมาก

๓ หมายถึง ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมวิชาการงานอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง

๒ หมายถึง ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมวิชาการงานอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุดอยู่ในระดับน้อย

๑ หมายถึง ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมวิชาการงานอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุดอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย น้ำหนักคำตอบ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์โดยใช้แนวความคิดของ Best, John W.^๒ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๑-๕.๐๐ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมวิชาการงานอาชีพ อยู่ในระดับมากที่สุด

^๑สุกางค์ จันทวานิช, การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒), หน้า ๓๒.

^๒Best, John W., *Research in Education*. 3 ed. (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall, Inc.1977), p 190

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๑-๔.๕๐ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมวิชาการงาน
อาชีพ อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๑-๓.๕๐ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมวิชาการงาน
อาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๑-๒.๕๐ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมวิชาการงาน
อาชีพ อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐-๑.๕๐ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมวิชาการงาน
อาชีพ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

๓.๖.๑ สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

๑. ค่าความสอดคล้อง (IOC: Index of Consistency) การหาค่าดัชนีความ
สอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) ใช้สูตร
ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ค่าความสอดคล้องของเนื้อหาตรงกับขอบข่ายของเนื้อหา

$\sum R$ คือ ผลรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยที่ $R = +๑$ หมายถึง เห็นด้วย เป็นข้อนำไปใช้ได้จริง

$R = ๐$ หมายถึง ไม่แน่ใจ เป็นข้อที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

$R = -๑$ หมายถึง ไม่เห็นด้วย เป็นข้อที่นำไปใช้ไม่ได้ ควรตัดออก หรือ
ปรับปรุงโดยถือเกณฑ์ประเมินใน แต่ละข้อมีค่าตั้งแต่
๐.๕ ขึ้นไปทุกข้อ

๒. ค่าความเชื่อมั่น (α -Alpha Coefficient) การหาค่าความเชื่อมั่นของ
แบบสอบถามโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ใช้สูตร ดังนี้

$$\alpha = \left[\frac{K}{K-1} \right] \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ α = ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

K = จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum S_i^2$ = ผลรวมค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ

S_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแบบสอบถามทั้งฉบับ

๓.๖.๒ สถิติพรรณนา

๑. ความถี่ (Frequency)

๒. ค่าร้อยละ (Percentage)

$$P = \frac{f}{N} \times 100$$

๓. ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

๔. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.)

$$S. D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{X(N - 1)}}$$

เมื่อ P คือ ร้อยละ

$S. D.$ คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X คือ จำนวนข้อมูล

N คือ ประชากรทั้งหมด

๓.๗ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลตามชนิดเทคนิควิจัย ดังนี้

๓.๗.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาความ

๓.๗.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ระยะเวลาการ

ปฏิบัติงาน ประเภทบุคลากร ขนาดโรงเรียน ใช้ค่าความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage)

๓.๗.๓ การวิเคราะห์ค่าระดับการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับสภาพสมรรถนะหลักของบุคลากรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจากแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ๕ ระดับ แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้เกณฑ์การประเมินค่า ๕ ระดับของ บุญชม ศรีสะอาด ๓ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	๑.๐๐ - ๑.๕๐	หมายถึง	มีการการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย	๑.๕๑ - ๒.๕๐	หมายถึง	มีการการปฏิบัติในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	๒.๕๑ - ๓.๕๐	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	๓.๕๑ - ๔.๕๐	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	๔.๕๑ - ๕.๐๐	หมายถึง	มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

๓.๗.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและบุคลากรครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จำนวน ๓ รูป/คน โดยผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งที่ได้จากการจดบันทึกข้อมูล การถอดเทปสัมภาษณ์ รวมถึงภาพถ่าย ทำการจัดระบบหมวดหมู่ เพื่อสรุปประเด็นเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะหลักของบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำเสนอด้วยการบรรยาย

---

^๓บุญชม ศรีสะอาด ,การวิจัยเบื้องต้น ,พิมพ์ครั้งที่ ๒,กรุงเทพมหานคร) : สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๓ ,(หน้า ๙๙ - ๑๐๐.

ตารางที่ ๓.๒ สรุปขั้นตอนในการวิจัย เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ระดมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ”

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการวิจัย	วิธีดำเนินการวิจัย	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลลัพธ์ที่ได้
๑ เพื่อศึกษาสภาพแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระดมศึกษาปทุมธานี เขต ๑	๒ ขั้นตอน ดังนี้ ศึกษาเอกสาร ศึกษาจากการแจกแบบสอบถาม	๑) ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ข้อมูลโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ระดมศึกษาปทุมธานี เขต ๑	หนังสือตำรา, บทความ, งานวิจัย, เว็บไซต์ต่างๆ	แบบศึกษาเอกสาร (Document Study)	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	๑. กรอบแนวคิดในการวิจัยภาพของการส่งเสริมการเรียนรู้ วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระดมศึกษาปทุมธานี เขต ๑
		๒. ศึกษาจากการแจกแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี แนวทางการแก้ไขปัญหาในการส่งเสริมการเรียนรู้ วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี	ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๒๐ คน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง	แบบสอบถาม	ค่าเฉลี่ย, ร้อยละ, ความถี่, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	๑. สภาพแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ๒. แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี

๖.๒. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑	การสัมภาษณ์	๖. ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ จากการสัมภาษณ์	๖. ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๓ คน โดยการเลือกแบบเจาะจง	แบบศึกษาเอกสาร (Document Study) แบบสอบถาม	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑
---	-------------	---	--	--	--	--

ตารางที่ ๓.๒ สรุปขั้นตอนในการวิจัย เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑” (ต่อ)

วัตถุประสงค์	ขั้นตอนการวิจัย	วิธีดำเนินการวิจัย	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลลัพธ์ที่ได้
๓. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและ	ปรับปรุงแก้ไขและนำเสนอ	แก้ไข,ปรับปรุง และนำเสนอ	๑) อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ๒) อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ๓) ผู้วิจัย	แบบศึกษาเอกสาร (Document Study)	การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)	แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

เทคโนโลยี สังกัด สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ปทุมธานี เขต ๑						การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต ๑
--	--	--	--	--	--	--------------------------------------

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑” เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ดังนี้ ๑) เพื่อศึกษาสภาพแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ๒) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ และ ๓) เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลทำการวิเคราะห์และประมวลผลที่ได้จากแบบสอบถาม ใช้วิธีวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยเสนอผลการวิจัย ดังนี้

๔.๑ ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๔.๒ ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๔.๓ ผลการวิจัยเกี่ยวกับการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๔.๔ องค์ความรู้จากการวิจัย

โดยมีสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ = ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

S.D. = ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

๔.๑ ผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม จำนวน ๓๓๑ ฉบับ ได้รับกลับมา ๓๒๐ ฉบับ คิดเป็นร้อยละ ๙๖ ซึ่งแบบสอบถามนั้นแบ่งเป็น ๒ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามใช้แบบเลือกตอบ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑ แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ (n = ๓๒๐)

เพศ	ความถี่	ร้อยละ
ชาย	๖๕	๒๐.๙๗
หญิง	๒๕๕	๗๙.๐๓
รวม	๓๒๐	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน ๒๕๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๐๓ และเพศชายจำนวน ๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๙๗

ตารางที่ ๔.๒ แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ (n = ๓๒๐)

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๓๐ ปี	๘๙	๒๘.๗๑
๓๑ - ๔๐ ปี	๙๐	๒๘.๐๓
๔๑ - ๕๐ ปี	๕๖	๑๘.๐๖
๕๑ - ๖๐	๘๕	๒๖.๔๒
รวม	๓๒๐	๙๖

จากตารางที่ ๔.๒ แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี จำนวน ๙๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๐๓ อายุต่ำกว่า ๓๐ ปี จำนวน ๘๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๗๑ อายุ ๕๑-๖๐ ปี จำนวน ๘๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๔๒ และอายุ ๔๑-๕๐ ปี จำนวน ๕๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๐๖

ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา

(n = ๓๒๐)

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	๑๘๗	๖๐.๓๒
ปริญญาโท	๑๓๐	๔๑.๙๔
ปริญญาเอก	๓	๐.๙๗
รวม	๓๒๐	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับปริญญาตรี จำนวน ๑๘๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๓๒ ระดับปริญญาโทจำนวน ๑๓๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๙๔ ปริญญาเอก จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๙๗

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์ในการสอน

(n = ๓๒๐)

ประสบการณ์ในการสอน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า ๕ ปี	๑๑๓	๓๖.๕๕
๕ - ๑๐ ปี	๗๐	๒๒.๕๘
มากกว่า ๑๐ ปีขึ้นไป	๑๓๗	๔๔.๑๙
รวม	๓๒๐	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า ๑๐ ปีขึ้นไป จำนวน ๑๓๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๑๙ ประสบการณ์น้อยกว่า ๕ ปี จำนวน ๑๑๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๕๕ ประสบการณ์ ๕-๑๐ ปี จำนวน ๗๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕๘

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด

(n = ๓๒๐)

ขนาดของสถานศึกษาที่สังกัด	จำนวน	ร้อยละ
๑ - ๒๐ ขนาดเล็ก	๙๕	๓๐.๖๕

๑๒๑ - ๔๙๙ ขนาดกลาง	๑๖๐	๕๑.๖๑
๕๐๐ ขึ้นไปขนาดใหญ่	๖๕	๒๐.๙๗
รวม	๓๒๐	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าความถี่และค่าร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียน ขนาดกลาง ๑๒๑-๔๙๙ คนจำนวน ๑๖๐คน คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๖๑ ขนาดเล็ก ๑-๒๐ คนจำนวน ๙๕ คนคิดเป็นร้อยละ ๓๐.๖๕ ขนาดใหญ่ ๕๐๐ คนขึ้นไปจำนวน ๖๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๙๗

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ใช้แบบสอบถามประมาณค่า ๕ ระดับ แบ่งเป็น ๓ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านแรงจูงใจ จำนวน ๑๒ ข้อ ๒) ด้านสิ่งเร้า จำนวน ๑๑ ข้อ ๓) ด้านการเสริมแรง จำนวน ๗ ข้อ รวมเป็นจำนวน ๓๐ ข้อ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ในภาพรวม

(n = ๓๒๐)

ด้านที่	สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ในภาพรวม	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	ด้านแรงจูงใจ	๔.๐๐	๐.๐๙	มาก	๓
๒	ด้านสิ่งเร้า	๔.๑๔	๐.๑๐	มาก	๒
๓	ด้านการเสริมแรง	๔.๒๒	๐.๐๙	มาก	๑
ภาพรวม		๔.๑๐	๐.๑๐	มาก	

จากตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ในภาพรวมทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านแรงจูงใจ ๒. ด้านสิ่งเร้า ๓. ด้านการส่งเสริม พบว่า มีระดับ

ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๐$, S.D. = ๐.๑๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเสริมแรง ($\bar{X} = ๔.๒๒$, S.D. = ๐.๐๙) ด้านสิ่งเร้า ($\bar{X} = ๔.๑๔$, S.D. = ๐.๑๐) ด้านแรงจูงใจ ($\bar{X} = ๔.๐๐$, S.D. = ๐.๐๙)

ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านแรงจูงใจ

(n = ๓๒๐)

ข้อที่	สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านแรงจูงใจ	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	มีการประเมินเรียนตามความถนัดของนักเรียน	๓.๘๙	๐.๕๔	มาก	๙
๒	นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ความก้าวหน้าได้	๓.๙๐	๐.๔๔	มาก	๘
๓	กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน	๓.๕๖	๐.๕๓	มาก	๑๒
๔	นักเรียนสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร สามารถศึกษาต่อในอาชีพที่ตนสนใจได้	๓.๘๕	๐.๖๖	มาก	๑๐
๕	การใช้สื่อและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถและความพึงพอใจของผู้เรียน	๔.๓๑	๐.๕๖	มาก	๑
๖	บรรยากาศในชั้นเรียนมีลักษณะทางกายภาพที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้	๔.๒๓	๐.๖๙	มาก	๓
๗	นักเรียนสามารถหาประสบการณ์ใหม่ๆต่อวิชาที่เรียน	๓.๗๘	๐.๖๗	มาก	๑๑
๘	เมื่อผู้เรียนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้	๓.๙๘	๐.๕๖	มาก	๗
๙	มีการใช้เทคนิคต่างๆที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระตามจุดมุ่งหมาย	๔.๒๘	๐.๕๕	มาก	๒
๑๐	นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหลักการเรียนรู้	๔.๑๖	๐.๓๙	มาก	๔
๑๑	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	๔.๐๕	๐.๕๙	มาก	๖
๑๒	ครูและนักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันเป็นอย่างดี และประสบการณ์ใหม่ๆ	๔.๐๗	๐.๕๙	มาก	๕
ภาพรวม		๔.๐๐	๐.๐๙	มาก	

จากตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านแรงจูงใจ พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๐๐$, S.D. = ๐.๐๙) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ การใช้สื่อและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถและความพึงพอใจของผู้เรียน ($\bar{X} = ๔.๓๑$, S.D. = ๐.๕๖) มีการใช้เทคนิคต่างๆที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระตามจุดมุ่งหมาย ($\bar{X} = ๔.๒๘$, S.D. = ๐.๕๕) บรรยากาศในชั้นเรียนมีลักษณะทางกายภาพที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = ๔.๒๓$, S.D. = ๐.๖๙) และข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ($\bar{X} = ๓.๕๖$, S.D. = ๐.๕๓)

ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านสิ่งเร้า

(n = ๓๒๐)

ข้อที่	สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านสิ่งเร้า	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	มีสื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมในการจัดการเรียนการสอน	๔.๓๙	๐.๔๙	มาก	๒
๒	ครูมีการใช้สื่อการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีช่วยในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์	๔.๔๐	๐.๕๙	มาก	๑
๓	นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเรียนรู้	๔.๒๒	๐.๖๑	มาก	๕
๔	มีกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	๔.๓๔	๐.๖๔	มาก	๔
๕	นักเรียนได้รับแรงกระตุ้นจากครูในการเรียนรู้ในห้องเรียน	๔.๐๐	๐.๕๔	มาก	๘
๖	ครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนคิดไตร่ตรองนำประเด็นหลักในเรื่องที่เรียนสามารถนำมาวิเคราะห์ได้	๓.๙๕	๐.๗๔	มาก	๙
๗	นักเรียนสามารถเรียนรู้ตามความเหมาะสมและความต้องการของตนเอง	๓.๗๕	๐.๕๔	มาก	๑๑
๘	เรียนด้วยการลงมือปฏิบัติทำกิจกรรมและแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	๔.๐๕	๐.๗๔	มาก	๗
๙	กิจกรรมการเรียนเป็นการสร้างกัลยาณมิตรที่ดีต่อกันระหว่างครูต่อนักเรียน และนักเรียนต่อนักเรียน	๔.๓๕	๐.๕๗	มาก	๓
๑๐	นักเรียนสามารถนำประสบการณ์จากการเรียนรู้ไป	๔.๒๐	๐.๗๕	มาก	๖

ข้อที่	สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านสิ่งเร้า	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
	ใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้				
๑๑	นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้	๓.๙๕	๐.๗๔	มาก	๑๐
ภาพรวม		๔.๑๔	๐.๑๐	มาก	

จากตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านสิ่งเร้า พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๑๔$, S.D. = ๐.๑๐) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ ครูมีการใช้สื่อการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีช่วยในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ($\bar{X} = ๔.๔๐$, S.D. = ๐.๕๙) มีสื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมในการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = ๔.๓๖$, S.D. = ๐.๕๙) กิจกรรมการเรียนเป็นการสร้างกัลยาณมิตรที่ดีต่อกันระหว่างครูต่อนักเรียน และนักเรียนต่อนักเรียน ($\bar{X} = ๔.๓๕$, S.D. = ๐.๕๗) และข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือนักเรียนสามารถเรียนรู้ตามความเหมาะสมและความต้องการของตนเอง ($\bar{X} = ๓.๗๕$, S.D. = ๐.๕๔)

ตารางที่ ๔.๙ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านการเสริมแรง

(n = ๓๒๐)

ข้อที่	สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านการเสริมแรง	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑	ครูส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความสามารถและใช้ทักษะของนักเรียนอย่างเต็มความสามารถ	๔.๓๐	๐.๗๒	มาก	๔
๒	ครูให้รางวัลเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้	๔.๓๐	๐.๖๔	มาก	๓
๓	นักเรียนได้รับคำชมเชยจากครูและการยอมรับจากเพื่อน	๔.๕๐	๐.๕๐	มาก	๑
๔	ครูมีการยกย่องเชิดชูนักเรียนที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานดีเด่น	๔.๔๐	๐.๕๘	มาก	๒
๕	นักเรียนมีความภาคภูมิใจในการเรียนรู้ได้ตรงตาม	๔.๒๐	๐.๗๕	มาก	๕

ข้อที่	สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านการเสริมแรง	ระดับความคิดเห็น			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
	ความสนใจของตนเอง				
๖	นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุผลสำเร็จไม่ว่างานนั้นจะยากหรือง่ายจนได้รับการยอมรับจากเพื่อน	๓.๙๐	๐.๖๓	มาก	๗
๗	ใช้ความรู้ความสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้จนบรรลุวัตถุประสงค์	๓.๙๕	๐.๗๔	มาก	๖
ภาพรวม		๔.๒๒	๐.๐๙	มาก	

จากตารางที่ ๔.๙ แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านการเสริมแรง พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X} = ๔.๒๒$, S.D. = ๐.๐๙) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ นักเรียนได้รับคำชมเชยจากครูและการยอมรับจากเพื่อน ($\bar{X} = ๔.๕๐$, S.D. = ๐.๕๐) ครูมีการยกย่องเชิดชูนักเรียนที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานดีเด่น ($\bar{X} = ๔.๔๐$, S.D. = ๐.๕๘) ครูให้รางวัลเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ($\bar{X} = ๔.๓๘$, S.D. = ๐.๖๔) และข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุผลสำเร็จไม่ว่างานนั้นจะยากหรือง่ายจนได้รับการยอมรับจากเพื่อน ($\bar{X} = ๓.๙๐$, S.D. = ๐.๖๓)

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ด้านแรงจูงใจ ด้านสิ่งเร้า ด้านการเสริมแรง

๑. ด้านแรงจูงใจ ระดับความคิดเห็นของครูมีต่อสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ มีระดับสูงสุดเรียงจากมากไปหาน้อย ๓ ระดับ ได้แก่ ๑) การใช้สื่อและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับความสนใจ ความสามารถ และความพึงพอใจของผู้เรียน ๒) มีการใช้เทคนิคต่างๆ ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระตามจุดมุ่งหมาย ๓) บรรยากาศในชั้นเรียนมีลักษณะทางกายภาพที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้

๒. ด้านสิ่งเร้า ระดับความคิดเห็นของครูมีต่อสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ มีระดับสูงสุดเรียงจากมากไปหาน้อย ๓ ระดับ ได้แก่ ๑) ครูมีการใช้สื่อการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีช่วยในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ ๒) มีสื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมในการจัดการเรียนการสอน ๓) กิจกรรมการเรียนเป็นการสร้างกัลยาณมิตรที่ดีต่อกันระหว่างครูต่อนักเรียน และนักเรียนต่อนักเรียน

๓. ด้านการเสริมแรง ระดับความคิดเห็นของครูมีต่อสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ มีระดับสูงสุดเรียงจากมากไปหาน้อย ๓ ระดับ ได้แก่ ๑) นักเรียนได้รับคำชมเชยจากครูและการยอมรับจากเพื่อน ๒) ครูมีการยกย่องเชิดชูนักเรียนที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานดีเด่น ๓) ครูให้รางวัลเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

๔.๒ ผลการวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน ๓ คน และทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง โดยสรุปการสัมภาษณ์ ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ทั้งหมด ๓ ประเด็น คือ ๑) ด้านแรงจูงใจ ๒) ด้านสิ่งเร้า ๓) ด้านการส่งเสริม โดยผู้วิจัยได้นำประเด็นสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้ จากการแจกแบบสอบถามที่ได้คะแนนน้อยที่สุด ๓ อันดับ ในแต่ละด้านมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะอื่นๆ จากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. แนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านแรงจูงใจ

ผู้วิจัยได้นำประเด็นสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านแรงจูงใจ จากการแจกแบบสอบถามที่ได้คะแนนน้อยที่สุด ๓ อันดับ ได้แก่ ๑) นักเรียนสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร สามารถศึกษาต่อในอาชีพที่ตนสนใจได้ ๒) นักเรียนสามารถหาประสบการณ์ใหม่ๆต่อวิชาที่เรียน และ๓) กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน มาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ รวมถึงข้อเสนอแนะอื่นๆ จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการสัมภาษณ์แนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านแรงจูงใจ โดยสอดคล้องกับคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังต่อไปนี้

วิรัตน์ แผลงภูทอง ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนไทยรัฐ ๖๙ จังหวัดปทุมธานี เขต ๑ โดยท่านให้คำแนะนำว่า ๑) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน คือ นักเรียนได้รับแรงจูงใจจากรุ่นพี่ จึงได้เข้ามาเรียนในโรงเรียน และได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ ๒) ด้านนักเรียนหาประสบการณ์ใหม่ๆ ต่อวิชาที่เรียน คือ นำเอาผลิตภัณฑ์ที่นักเรียนได้สร้างขึ้นมา ออกแสดงจำหน่าย พยายามหาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพื่อจูงใจให้อยากเรียน และลดทฤษฎีการเรียนรู้อลง เน้นการปฏิบัติในห้องเรียนและนอกห้องเรียนแทน ๓) ด้านนักเรียนสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร สามารถศึกษาต่อในอาชีพที่ตนเองสนใจได้ คือ นักเรียนที่จบการศึกษาจากหลักสูตร

สามารถไปศึกษาต่อได้ในสายอาชีพ เช่น ในระดับ ปวช. ปวส. ผู้ที่สนใจเรียนในวิชาการงานอาชีพ ส่วนมาก ผลการเรียนจะอยู่ในระดับปานกลาง^๑

กษิญา ประยูรชาญ ตำแหน่ง ครูอัตราจ้าง โรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุง จังหวัดปทุมธานี เขต ๑ โดยท่านให้คำแนะนำว่า ๑) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน คือ ครูผู้สอนให้นักเรียนได้ลงมือทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ ครูคอยให้คำแนะนำ นักเรียนได้ศึกษารูปแบบการทำงานของครูเป็นตัวอย่างในการทำกิจกรรมต่างๆ นักเรียนมีความสุขในการทำงาน ๒) ด้านนักเรียนหาประสบการณ์ใหม่ๆ ต่อวิชาที่เรียน คือ การใช้วัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรม ส่วนมากจะนำวัสดุที่มีในท้องถิ่นมาประยุกต์ในการสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ๓) ด้านนักเรียนสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร สามารถศึกษาต่อในอาชีพที่ตนเองสนใจได้ คือ ครูส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนตามความถนัด คอยให้คำแนะนำในการศึกษาต่อ โดยส่วนใหญ่ตัวนักเรียนมีแรงจูงใจมาจากรุ่นพี่ที่ไปศึกษาต่อตามสถาบันการอาชีพต่างๆ^๒

วชิรายุทธ จอกทอง ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดกลางคลองสาม จังหวัดปทุมธานี เขต ๑ โดยท่านให้คำแนะนำว่า ๑) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน คือ ผู้สอนเล็งเห็นความสำคัญของการเรียน และครูมีความรู้ในด้านนั้นๆ ๒) ด้านนักเรียนหาประสบการณ์ใหม่ๆ ต่อวิชาที่เรียน คือ ใช้โดยวิธีการถ่ายทอดจากผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ในด้านนั้นๆ ๓) ด้านนักเรียนสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร สามารถศึกษาต่อในอาชีพที่ตนเองสนใจได้ คือ ในวิชาชีพที่สอนก็จะเป็แรงจูงใจอย่างหนึ่ง ที่จะทำให้ตัวผู้เรียนได้มีการตัดสินใจที่จะศึกษาต่อในสายวิชาชีพมากกว่าที่จะเข้าเรียนมัธยมศึกษา เพราะว่าผู้เรียนได้เห็นผลลัพธ์และค่าตอบแทนจากผลผลิตของตนเอง จึงทำให้เกิดข้อเบี่ยงเบนในการตัดสินใจที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป^๓

๒. แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านสิ่งเร้า

ผู้วิจัยได้นำประเด็นสภาพแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านสิ่งเร้า จากการแจกแบบสอบถามที่ได้คะแนนน้อยที่สุด ๓ อันดับ ได้แก่ ๑) ครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนคิดไตร่ตรองนำประเด็นหลักในเรื่องที่เรียนสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ ๒) นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ และ ๓) นักเรียนสามารถเรียนรู้ตามความเหมาะสมและความต้องการของตนเอง นำมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ รวมถึงข้อเสนอแนะอื่นๆ จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านสิ่งเร้า โดยสอดคล้องกับคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังต่อไปนี้

^๑ สัมภาษณ์ นายวิรัตน์ แมลงภูทอง ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนไทยรัฐ ๖๙ จังหวัดปทุมธานี เขต ๑ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๒๐/๐๒/๒๕๖๑.

^๒ สัมภาษณ์ นางสาวกษิญา ประยูรชาญ ตำแหน่ง ครูอัตราจ้าง โรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุง จังหวัดปทุมธานี เขต ๑ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๒๓/๐๒/๒๕๖๑.

^๓ สัมภาษณ์ นายวชิรายุทธ จอกทอง ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดกลางคลองสาม จังหวัดปทุมธานี เขต ๑ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๒๕/๐๒/๒๕๖๑.

วิรัตน์ แผลงภูทอง ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนไทยรัฐ ๖๙ จังหวัดปทุมธานี เขต ๑ โดยท่านให้คำแนะนำว่า ๑) ด้านนักเรียนสามารถเรียนรู้ตามความเหมาะสมและความต้องการของตนเอง คือ หาเวลาว่าง สอนพิเศษให้เรียน หางานใหม่ให้เรียน ในวิชาการงานอาชีพนี้ กิจกรรมการเรียนรู้มีความผ่อนคลาย นักเรียนเรียนแล้วไม่เครียด เกิดความสนุกกับการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ ๒) ด้านนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือสามารถดัดแปลงรูปแบบ มีแนวคิดเป็นของตนเอง ทำให้เกิดอารมณ์ร่วมในการเรียนรู้ ๓) ครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนคิดไตร่ตรองนำประเด็นหลักในเรื่องที่เรียนสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ คือ งานปฏิบัติมีความสนุกสนาน ทำให้เด็กไม่เครียด ครูคอยชี้แนะให้นักเรียนวิเคราะห์ผลงานของตนเอง จึงเป็นแนวทางทำให้ตัวของนักเรียนได้รู้จัก ได้ปฏิบัติจริง ได้เห็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ได้จริง^๔

กษิญา ประยูรชาญ ตำแหน่ง ครูอัตราจ้าง โรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุง จังหวัดปทุมธานี เขต ๑ โดยท่านให้คำแนะนำว่า ๑) ด้านนักเรียนสามารถเรียนรู้ตามความเหมาะสมและความต้องการของตนเอง คือ ความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน แต่ในทางปฏิบัติสามารถพัฒนาตัวผู้เรียนให้ทำงานได้สำเร็จ นักเรียนรู้จักเลือกใช้กลวิธีที่เหมาะสมกับตนเองในการเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้โดยให้นักเรียนได้ออกแบบผลงานของตนเอง แล้วมีการเรียนเป็นฐานต่างๆ ได้เรียนรู้นอกห้องเรียน รู้จักการคิดนอกกรอบ บรรยากาศในการเรียนเป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ ๒) ด้านนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ คือ สื่อที่ใช้ในการเรียนมีความหลากหลาย นักเรียนสามารถออกแบบเองได้ ๓) ครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนคิดไตร่ตรองนำประเด็นหลักในเรื่องที่เรียนสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ คือ มีการใช้สื่อ เด็กได้เด็กได้เกิดการเรียนรู้^๕

วชิรายุทธ จอกทอง ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดกลางคลองสาม จังหวัดปทุมธานี เขต ๑ โดยท่านให้คำแนะนำว่า ๑) ด้านนักเรียนสามารถเรียนรู้ตามความเหมาะสมและความต้องการของตนเอง คือ นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ครูให้ทำงานตามที่นักเรียนสนใจ และเรียนรู้จากพื้นฐานที่ครูสอน นักเรียนสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบงานและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในผลงาน จึงเกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ๒) ด้านนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ คือ การจัดการเรียนรู้เป็นกลุ่มให้ผู้เรียนได้รู้จักการปฏิบัติงานเป็นทีม และมีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ๓) ครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนคิดไตร่ตรองนำประเด็นหลักในเรื่องที่เรียนสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ คือ ตัวผู้สอน

^๔ สัมภาษณ์ นายวิรัตน์ แผลงภูทอง ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนไทยรัฐ ๖๙ จังหวัดปทุมธานี เขต ๑ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๒๐/๐๒/๒๕๖๑.

^๕ สัมภาษณ์ นางสาวกษิญา ประยูรชาญ ตำแหน่ง ครูอัตราจ้าง โรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุง จังหวัดปทุมธานี เขต ๑ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๒๓/๐๒/๒๕๖๑.

ต้องมีศักยภาพในการสอน มีความรู้ในสิ่งที่จะสอนอย่างถ่องแท้ และจะต้องรู้ในพื้นฐานของตัวผู้เรียนว่าสามารถรับในสิ่งที่จะถ่ายทอดมากน้อยแค่ไหน^๖

๓. แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านการเสริมแรง

ผู้วิจัยได้นำประเด็นสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านการเสริมแรง จากการแจกแบบสอบถามที่ได้คะแนนน้อยที่สุด ๓ อันดับ ได้แก่ ๑) นักเรียนมีความภาคภูมิใจในการเรียนรู้ได้ตรงตามความสนใจของตนเอง ๒) ใช้ความรู้ความสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้จนบรรลุวัตถุประสงค์ และ ๓) นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุผลสำเร็จไม่ว่างงานนั้นจะยากหรือง่ายจนได้รับการยอมรับจากเพื่อน มาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ รวมถึงข้อเสนอแนะอื่นๆ จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการสัมภาษณ์แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านการเสริมแรง โดยสอดคล้องกับคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ดังต่อไปนี้

วิรัตน์ แผลงภูทอง ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนไทยรัฐ ๖๙ จังหวัดปทุมธานี เขต ๑ โดยท่านให้คำแนะนำว่า ๑) ด้านนักเรียนมีความภาคภูมิใจในการเรียนรู้ได้ตรงตามความสนใจของตนเอง คือ โรงเรียน ผู้บริหาร ครูผู้สอน รวมทั้งผู้ปกครอง จะต้องให้การสนับสนุน เช่นการจัดประกวดกลุ่มโครงการต่างๆ จนได้รับรางวัล เริ่มจาก ในห้องเรียน ระดับโรงเรียน ระดับเขต ระดับภาค ระดับประเทศ จนได้รับรางวัล ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในการเรียนรู้ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ๒) ด้านใช้ความรู้ความสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้จนบรรลุวัตถุประสงค์ คือ นักเรียนต้องมีสติในการคิดและสามารถนำเอาประสบการณ์จากที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน ๓) ด้านนักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุผลสำเร็จไม่ว่างงานนั้นจะยากหรือง่ายจนได้รับการยอมรับจากเพื่อน คือ ครูผู้สอนควรจะมีการจัดให้นักเรียนมีการนำเสนอผลงาน เพื่อพัฒนาตัวผู้เรียนและเพื่อนๆร่วมชั้น ในเทคนิคในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการชี้แนะให้กับตัวผู้เรียน มีการให้รางวัลในการตอบแทนเพื่อพัฒนาผลงานต่อไป^๗

กษิญา ประยูรชาญ ตำแหน่ง ครูอัตราจ้าง โรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุง จังหวัดปทุมธานี เขต ๑ โดยท่านให้คำแนะนำว่า ๑) ด้านนักเรียนมีความภาคภูมิใจในการเรียนรู้ได้ตรงตามความสนใจของตนเอง คือ ความภูมิใจในผลงานของตนเองทำให้เกิดแรงผลักดัน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน จนได้รับรางวัล หรือคำชมเชย จากคุณครูและเพื่อนๆ ๒) ด้านใช้ความรู้ความสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้จนบรรลุวัตถุประสงค์ คือ มีความรักในการทำ ทำให้นักเรียนได้คิดวิธีที่จะทำให้ผลงานออกมา จนประสบความสำเร็จ ไม่ละทิ้งการเรียนเมื่อเผชิญกับความยากลำบาก และส่งผลงานตามที่ได้รับมอบหมายตามกำหนดของระยะเวลา ๓) ด้านนักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุผลสำเร็จไม่ว่างงานนั้นจะยากหรือง่ายจนได้รับการยอมรับจากเพื่อน คือ ได้เสนอผลงานจนได้

^๖ สัมภาษณ์ นายวิชายุทธ จอกทอง ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดกลางคลองสาม จังหวัดปทุมธานี เขต ๑ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๒๕/๐๒/๒๕๖๑.

^๗ สัมภาษณ์ นายวิรัตน์ แผลงภูทอง ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนไทยรัฐ ๖๙ จังหวัดปทุมธานี เขต ๑ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๒๐/๐๒/๒๕๖๑.

ความยอมรับจากเพื่อนๆ เช่น ชะรางวัลประกวดในระดับต่างๆ ยกตัวอย่าง ในระดับโรงเรียน ระดับเขต ระดับภาค เป็นต้น^๕

วชิรายุทธ จอกทอง ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดกลางคลองสาม จังหวัดปทุมธานี เขต ๑ โดยท่านให้คำแนะนำว่า ๑) ด้านนักเรียนมีความภาคภูมิใจในการเรียนรู้ได้ตรงตามความสนใจของตนเอง คือ ครูควรมีการให้รางวัล ได้รับรางวัลจากสถานศึกษา ผู้อำนวยการ และมีหน่วยงานจาก อบต. ให้การสนับสนุนในด้านการส่งเสริมการเรียนรู้ในการทำโครงการต่างๆ ได้รับรางวัล มีการนำเสนอผลงานนอกสถานศึกษาในหน่วยงานต่างๆ ๒) ด้านใช้ความรู้ความสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้จนบรรลุวัตถุประสงค์ คือ นำความรู้ความสามารถที่เกิดจากการทำโครงการด้านต่างๆ สามารถนำไปแก้ปัญหาได้ ๓) ด้านนักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุผลสำเร็จไม่ว่างานนั้นจะยากหรือง่ายจนได้รับการยอมรับจากเพื่อน คือ นักเรียนได้นำผลงานที่เด่นได้จัดออกแสดงสินค้า และได้สาธิตผลงานของตนเอง ได้เห็นผลงานของรุ่นพี่ที่ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ จึงเกิดแรงบันดาลใจฝึกฝนที่จะทำผลงานเช่นนั้นบ้าง^๖

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จำนวน ๓ คน ผู้วิจัยได้นำมาสรุป โดยได้นำประเด็นสภาพแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี จากการแจกแบบสอบถามที่ได้คะแนนน้อยที่สุด ๓ อันดับ ในแต่ละด้าน ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ รวมถึงข้อเสนอแนะอื่นๆ จากผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๑๓ ตารางสรุปแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี

คำถาม	ผลการสัมภาษณ์	ผู้วิจัยสรุป
๑. อยากทราบแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านแรงจูงใจ (ประเด็น สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านแรงจูงใจ จากการแจกแบบสอบถามที่ได้คะแนนน้อยที่สุด ๓ อันดับ ได้แก่ ๑)	ด้านแรงจูงใจ ๑. นักเรียนสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร สามารถศึกษาต่อในอาชีพที่ตนสนใจได้ นักเรียนได้รับแรงจูงใจจากรุ่นพี่ จึงได้เข้ามาเรียนในโรงเรียน และได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจ ๒. ด้านนักเรียนหาประสบการณ์ใหม่ๆ ต่อวิชาที่เรียน คือ นำเอา	๑. ผู้เรียนได้รับแรงจูงใจจากรุ่นพี่ ครูควรส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนตามความถนัด คอยให้คำแนะนำในการศึกษาต่อ โดยส่วนใหญ่ตัวนักเรียนมีแรงจูงใจมาจากรุ่นพี่ที่ไปศึกษาต่อตามสถาบันการอาชีพต่างๆ ผู้เรียนได้เห็นผลลัพธ์และผลตอบแทนจากผลผลิตของตนเอง จึงทำให้เกิดข้อเบี่ยงเบนในการตัดสินใจที่จะศึกษาต่อในระดับสูง

^๕ สัมภาษณ์ นางสาวกษิญา ประยูรชาญ ตำแหน่ง ครูอัตราจ้าง โรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุง จังหวัดปทุมธานี เขต

๑ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๒๓/๐๒/๒๕๖๑.

^๖ สัมภาษณ์ นายวชิรายุทธ จอกทอง ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดกลางคลองสาม จังหวัดปทุมธานี เขต ๑ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๒๕/๐๒/๒๕๖๑.

คำถาม	ผลการสัมภาษณ์	ผู้วิจัยสรุป
<p>นักเรียนสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร สามารถศึกษาต่อในอาชีพที่ตนสนใจได้ ๒) นักเรียนสามารถหาประสบการณ์ใหม่ๆ ต่อวิชาที่เรียน และ ๓) กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน นำมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ รวมถึงข้อเสนอแนะอื่นๆ</p>	<p>ผลิตภัณฑ์ที่นักเรียนได้สร้างขึ้นมา ออกแสดงจำหน่าย พยายามหาผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ เพื่อจูงใจให้อยากเรียน และลดทฤษฎีการเรียนรู้ลง เน้นการปฏิบัติในห้องเรียนและนอกห้องเรียนแทน</p> <p>๓. ด้านนักเรียนสำเร็จการศึกษาจากหลักสูตร สามารถศึกษาต่อในอาชีพที่ตนเองสนใจได้ คือ นักเรียนที่จบการศึกษาจากหลักสูตร สามารถไปศึกษาต่อได้ในสายอาชีพ เช่น ในระดับ ปวช. ปวส. ผู้ที่สนใจเรียนในวิชาการงานอาชีพส่วนมาก ผลการเรียนรู้จะอยู่ในระดับปานกลาง^{๑๐}</p>	<p>ขึ้นไป</p> <p>๒. เมื่อเรียนจบหลักสูตรนักเรียนนักเรียนมีทักษะในการทำงานเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ</p> <p>๓. ได้ประสบการณ์ใหม่จากการทำงาน และสามารถพัฒนาตนเองไปสู่งานอาชีพด้านอื่นๆ</p>
<p>๑. อยากทราบแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านสิ่งเฝ้า (ประเด็น สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านสิ่งเฝ้า จากการแจกแบบสอบถามที่ได้คะแนนน้อยที่สุด ๓ อันดับ ได้แก่ ๑) ครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนคิดไตร่ตรองนำประเด็นหลักในเรื่องที่เรียนสามารถนำมาวิเคราะห์ได้๒)นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ และ ๓) นักเรียนสามารถเรียนรู้ตามความเหมาะสมและความต้องการของตนเอง นำมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ รวมถึงข้อเสนอแนะอื่นๆ</p>	<p>ด้านสิ่งเฝ้า</p> <p>๑. ด้านนักเรียนสามารถเรียนรู้ตามความเหมาะสมและความต้องการของตนเอง คือ หาเวลาว่าง สอนพิเศษให้เรียน หางานใหม่ให้เรียน ในวิชาการงานอาชีพนี้ กิจกรรมการเรียนรู้มีความผ่อนคลาย นักเรียนเรียนแล้วไม่เครียด เกิดความสนุกกับการเรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ</p> <p>๒. ด้านนักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ คือ นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือสามารถดัดแปลงรูปแบบ มีแนวคิดเป็นของตนเอง ทำให้เกิดอารมณ์ร่วมในการเรียนรู้</p> <p>๓. ครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนคิดไตร่ตรองนำประเด็นหลักในเรื่องที่เรียนสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ คือ งานปฏิบัติมีความสนุกสนาน ทำ</p>	<p>๑. ความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้</p> <p>๒. วิธีการจัดประสบการณ์เรียนรู้และบรรยากาศในการเรียนสนุกมีการใช้กิจกรรมหลากหลายสร้างความรู้สึกอยากเรียนและสิ่งที่เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง</p> <p>๓. เข้าใจแนวทางการเลือกอาชีพ มีเจตคติที่ดีและเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพ วิธีการทางงานทำวิเคราะห์แนวทางเข้าสู่อาชีพและประเมินทางเลือกในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ ความถนัด และความสนใจของตนเอง</p>

^{๑๐} สัมภาษณ์ นายวิรัตน์ แผลงภูทอง ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนไทยรัฐ ๖๙ จังหวัดปทุมธานี เขต ๑ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ ๒๐/๐๒/๒๕๖๑.

คำถาม	ผลการสัมภาษณ์	ผู้วิจัยสรุป
	<p>ให้เด็กไม่เครียด ครูคอยชี้แนะให้นักเรียนวิเคราะห์ผลงานของตนเอง จึงเป็นแนวทางทำให้ตัวของนักเรียนได้รู้จริง ได้ปฏิบัติจริง ได้เห็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ได้จริง</p>	
<p>๑. อยากทราบแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านการเสริมแรง ประเด็น สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านการเสริมแรง ประเด็น สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านการเสริมแรง จาก การแจกแบบสอบถามที่ได้คะแนนน้อยที่สุด ๓ อันดับ ได้แก่ ๑) นักเรียนมีความภาคภูมิใจในการเรียนรู้ได้ตรงตามความสนใจของตนเอง ๒) ใช้ความสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้จนบรรลุวัตถุประสงค์ และ ๓) นักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุผลสำเร็จไม่ว่างานนั้นจะยากหรือง่ายจนได้รับการยอมรับจากเพื่อน มาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ รวมถึงข้อเสนอแนะอื่นๆ</p>	<p>ด้านการเสริมแรง</p> <p>๑. ด้านนักเรียนมีความภาคภูมิใจในการเรียนรู้ได้ตรงตามความสนใจของตนเอง คือ โรงเรียนผู้บริหาร ครูผู้สอน รวมทั้งผู้ปกครอง จะต้องให้การสนับสนุน เช่นการจัดประกวด กลุ่มโครงการต่างๆ จนได้รับรางวัล เริ่มจาก ในห้องเรียน ระดับโรงเรียน ระดับเขต ระดับภาค ระดับประเทศ จนได้รับรางวัล ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในการเรียนรู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์</p> <p>๒. ด้านใช้ความรู้ความสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้จนบรรลุวัตถุประสงค์ คือ นักเรียนต้องมีสติในการคิดและสามารถนำเอาประสบการณ์จากที่เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน</p> <p>๓. ด้านนักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุผลสำเร็จไม่ว่างานนั้นจะยากหรือง่ายจนได้รับการยอมรับจากเพื่อน คือ ครูผู้สอนควรจะมีการจัดให้นักเรียนมีการนำเสนอผลงาน เพื่อพัฒนาตัวผู้เรียนและเพื่อนๆร่วมชั้น ในเทคนิคในการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นแนวทางในการชี้แนะให้กับตัวผู้เรียน มีการให้รางวัลในการตอบแทนเพื่อพัฒนาผลงานต่อไป</p> <p>๔. ขวัญและกำลังใจของนักเรียนที่ได้คือผลพลอยได้จากการทำงาน</p>	<p>๑) ครูผู้สอนควรส่งเสริมความรู้ความสามารถโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำเสนอผลงานของตนเองอย่างเต็มศักยภาพและนักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีมีความภูมิใจในผลงานจนได้รับรางวัล_นักเรียนคิดไตร่ตรองนำประเด็นหลักในเรื่องที่เรียนสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ คือ งานปฏิบัติมีความสนุกสนาน ทำให้ไม่เครียด ครูคอยชี้แนะให้นักเรียนวิเคราะห์ผลงานของตนเอง จึงเป็นแนวทางทำให้ตัวของนักเรียนได้รู้จริง ได้ปฏิบัติจริง ได้เห็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ได้จริงมีความกระตือรือร้นในการทำงานด้านหนึ่งเกิดจากภายในตัวบุคคลเอง และอีกด้านหนึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกเช่น การสร้างแรงจูงใจในการทำงานโดยการการให้รางวัล</p>

คำถาม	ผลการสัมภาษณ์	ผู้วิจัยสรุป
	รางวัลที่แท้จริงคือความสำเร็จของนักเรียนมีความเข้าใจในการทำงาน มีทักษะในการทำงาน	

๔.๓ ผลการวิจัยเกี่ยวกับการนำเสนอแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

แนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ได้มาจากผลการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีที่ได้จากการแจกแบบสอบถามและนำผลที่ได้คะแนนน้อยที่สุด ๓ อันดับ ในแต่ละด้านมาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี รวมถึงข้อเสนอแนะอื่นๆ จากผู้ทรงคุณวุฒิ จึงได้สรุปเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ดังนี้

๑. แนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านแรงจูงใจ

สรุปแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีด้านแรงจูงใจ พบว่า

๑. ผู้เรียนได้รับแรงจูงใจจากรุ่นพี่ ครูส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนตามความถนัด คอยให้คำแนะนำในการศึกษาต่อ โดยส่วนใหญ่ตัวนักเรียนมีแรงจูงใจมาจากรุ่นพี่ที่ไปศึกษาต่อตามสถาบันการอาชีพต่างๆ ผู้เรียนได้เห็นผลลัพธ์และผลตอบแทนจากผลผลิตของตนเอง จึงทำให้เกิดข้อเปรียบเทียบในการตัดสินใจที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป

๒. เมื่อเรียนจบหลักสูตรนักเรียนนักเรียนมีทักษะในการทำงานเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

๓. ได้ประสบการณ์ใหม่จากการทำงานและสามารถพัฒนาตนเองไปสู่งานอาชีพด้านอื่นๆ

๒. แนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านสิ่งเร้า

สรุปแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีด้านสิ่งเร้า พบว่า

๑. ความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน นักเรียนควรมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

๒. ครูควรมีวิธีการจัดประสบการณ์เรียนรู้และบรรยากาศในการเรียนสนุกมีการใช้กิจกรรมหลากหลายสร้างความรู้สึกรักเรียนและสิ่งที่เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง

๓. นักเรียนมีเข้าใจแนวทางการเลือกอาชีพ มีเจตคติที่ดีและเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพ วิธีการทางทำ วิเคราะห์แนวทางเข้าสู่อาชีพและประเมินทางเลือกในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ ความถนัด และความสนใจของตนเอง

๓. แนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี ด้านการเสริมแรง

สรุปแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีด้านการเสริมแรงพบว่า

๑. ครูผู้สอนควรส่งเสริมความรู้ความสามารถโดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำเสนอผลงานของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ

๒. นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีมีความภูมิใจในผลงานจนได้รับรางวัล

๓. นักเรียนคิดไตร่ตรองนำประเด็นหลักในเรื่องที่เรียนสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ คืองานปฏิบัติมีความสนุกสนาน ทำให้ไม่เครียด ครูคอยชี้แนะให้นักเรียนวิเคราะห์ผลงานของตนเอง จึงเป็นแนวทางทำให้ตัวของนักเรียนได้รู้จริง ได้ปฏิบัติจริง ได้เห็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ได้

๔.๔ องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของการเรียนรู้จากการศึกษาเอกสารแบ่งเป็น ๓ ด้าน คือ ๑) ด้านแรงจูงใจ ๒) ด้านสิ่งเร้า ๓) ด้านการเสริมแรง และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิได้องค์ความรู้คือผู้เรียนได้รับแรงจูงใจจากฐานที่ ครูส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนตามความถนัด คอยให้คำแนะนำในการศึกษาต่อ โดยส่วนใหญ่ตัวนักเรียนมีแรงจูงใจมาจากฐานที่ไปที่ไปศึกษาต่อตามสถาบันการอาชีพต่างๆผู้เรียนได้เห็นผลลัพธ์และผลตอบแทนจากผลผลิตของตนเอง จึงทำให้เกิดข้อเบี่ยงเบนในการตัดสินใจที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป เมื่อเรียนจบหลักสูตรนักเรียนนักเรียนมีทักษะในการทำงานเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ ได้ประสบการณ์ใหม่จากการทำงาน และสามารถพัฒนาตนเองไปสู่งานอาชีพด้านอื่นๆ

องค์ความรู้ด้านสิ่งเร้าคือนักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ วิธีการจัดประสบการณ์และบรรยากาศในการเรียนมีความสนุกมีการใช้กิจกรรมหลากหลายสร้างความรู้สึกอยากเรียนและสิ่งที่เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง เข้าใจแนวทางการเลือกอาชีพ มีทัศนคติที่ดีและเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพ วิธีการหางานทำ วิเคราะห์แนวทางเข้าสู่อาชีพและประเมินทางเลือกในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ ความถนัด และความสนใจของตนเอง

องค์ความรู้ด้านการเสริมแรง คือ นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีมีความภูมิใจในผลงานจนได้รับรางวัล มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้แสวงหาคำตอบด้วยตนเองและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองงานปฏิบัติมีความสนุกสนาน ทำให้ไม่เครียด ครูคอยชี้แนะให้นักเรียนวิเคราะห์ผลงานของตนเอง จึงเป็นแนวทางทำให้ตัวของนักเรียนได้รู้จริง ได้ปฏิบัติจริง ได้เห็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ได้จริงทำให้มีความกระตือรือร้นในการทำงานด้านหนึ่งเกิดจากภายในตัวบุคคลเองและอีกด้านหนึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น การสร้างแรงจูงใจในการทำงานโดยการการให้รางวัล

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑” เป็นงานวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ๒) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ และ ๓) เพื่อเสนอแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

โดยผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย ๑) แบบสอบถาม โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ จำนวน ๓๒๐ คน และ ๒) การสัมภาษณ์ โดยมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ จำนวน ๓ คน โดยได้เก็บข้อมูลทำการวิเคราะห์และประมวลผลที่ได้จากแบบสอบถาม ใช้วิธีวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย และข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง ๓ ประการ ดังนี้

๕.๑.๑ ผลการศึกษาสภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ในภาพรวมทั้ง ๓ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านแรงจูงใจ ๒. ด้านสิ่งเร้า ๓. ด้านการเสริมแรง พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเสริมแรง ด้านสิ่งเร้า ด้านแรงจูงใจ ตามลำดับ

สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านแรงจูงใจ พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ การใช้สื่อและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีความเหมาะสมกับความสนใจความสามารถและความพึงพอใจของผู้เรียน มีการใช้เทคนิคต่างๆที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในเนื้อหาสาระตามจุดมุ่งหมาย บรรยายภาคในชั้น

เรียนมีลักษณะทางกายภาพที่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ และข้อที่มีระดับน้อยที่สุดคือ กิจกรรมการเรียนการสอนมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านสิ่งเร้า พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ ครูมีการใช้สื่อการ เรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนให้เข้าใจเนื้อหามากขึ้นและมีการใช้เทคโนโลยีช่วยในการเรียนรู้ตาม วัตถุประสงค์ มีสื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยส่งเสริมในการจัดการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนเป็นการ สร้างกัลยาณมิตรที่ดีต่อกันระหว่างครูต่อนักเรียน และนักเรียนต่อนักเรียนและข้อที่มีระดับน้อยที่สุด คือ นักเรียนสามารถเรียนรู้ตามความเหมาะสมและความต้องการของตนเอง

สภาพการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านการเสริมแรง พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ๓ อันดับ ได้แก่ นักเรียนได้ รับคำชมเชยจากครูและการยอมรับจากเพื่อน ครูมีการยกย่องเชิดชูนักเรียนที่รับผิดชอบในการ ปฏิบัติงานดีเด่น ครูให้รางวัลเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ และข้อที่มี ระดับน้อยที่สุดคือนักเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุผลสำเร็จไม่ว่างานนั้นจะยากหรือง่ายจน ได้รับการยอมรับจากเพื่อน

๕.๑.๒ ผลการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

สรุปผลการวิจัยพบว่า

๑. แนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านแรงจูงใจ ควรส่งเสริมให้นักเรียน ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตามความถนัดและความต้องการของผู้เรียนเอง จนประสบ ความสำเร็จทางการศึกษาตามหลักสูตร สามารถหาประสบการณ์ใหม่ๆต่อวิชาที่เรียน และสามารถ ศึกษาต่อในอาชีพที่ตนสนใจได้

๒. แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านสิ่งเร้า ควรส่งเสริมให้นักเรียนได้มีโอกาสในการ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ เรียนรู้เทคนิคและวิธีการใหม่ๆ ที่จะช่วยส่งเสริมให้ผลการเรียนมีประสิทธิภาพ มากขึ้น โดยครูมีหน้าที่คอยกระตุ้นให้นักเรียนสามารถคิดไตร่ตรองและนำเสนอประเด็นหลักในเรื่องที่เรียน มาวิเคราะห์ได้ ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ตามความเหมาะสมและความต้องการของ ผู้เรียนเป็นสำคัญ

๓. แนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านการเสริมแรง ควรจัดสภาพแวดล้อม ในโรงเรียนให้น่าอยู่เป็นที่รื่นรมย์ เหมาะแก่การเรียนรู้อะไรและพัฒนาของผู้เรียน ให้นักเรียนมีความ ภาคภูมิใจในการเรียนรู้ตามความสนใจของตนเอง สามารถใช้ความรู้ความสามารถแก้ไขปัญหาที่

เกิดขึ้นได้จนบรรลุวัตถุประสงค์ และทำงานที่ได้รับมอบหมายจนบรรลุผลสำเร็จไม่ว่างานนั้นจะยากหรือง่าย

๕.๑.๓ นำเสนอแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑

๑. สรุปผลการวิจัยพบว่าแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านแรงจูงใจ ที่ได้จากการวิจัยสามารถสรุปและนำเสนอเป็นรายชื่อได้ดังนี้

๑.๑ สร้างความตระหนักให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญในการเรียนรู้ รู้สึกภูมิใจว่าการเรียนมีประโยชน์และมีความสำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตและพัฒนาสังคม

๑.๒ ให้นักเรียนได้มีเวลาเรียนรู้อย่างเต็มที่ ลดภาระงานที่ไม่จำเป็น อาทิเช่น การบ้าน

๑.๓ ครูส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนตามความถนัด คอยให้คำแนะนำในการศึกษาต่อ โดยส่วนใหญ่ตัวนักเรียนมีแรงจูงใจมาจากรุ่นพี่ที่ไปศึกษาต่อตามสถาบันการอาชีพต่างๆ ผู้เรียนได้เห็นผลลัพธ์และผลตอบแทนจากผลผลิตของตนเอง จึงทำให้เกิดข้อเบี่ยงเบนในการตัดสินใจที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป

๑.๔ เมื่อเรียนจบหลักสูตรนักเรียนมีทักษะในการทำงานเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ

๑.๕ ได้ประสบการณ์ใหม่จากการทำงานและสามารถพัฒนาตนเองไปสู่งานอาชีพด้านอื่นๆ

๑.๖ อบรมสร้างเสริม วินัย การปฏิบัติตน และแนวทางการเป็นครุมืออาชีพ

๑.๗ ส่งเสริมให้มีการเลื่อนขั้นเงินเดือน หรือวิทยฐานะ อย่างยุติธรรม มีความชัดเจนและควรใช้การทำงานในตำแหน่งหน้าที่ที่ครูได้ปฏิบัติอยู่แล้วเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

๑.๘ จัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ครูและนักเรียน เพื่อสร้างความสามัคคีและความสุขในการอยู่ร่วมกัน

๑.๙ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เทคนิคและวิธีการเรียนรู้ใหม่ๆ เพื่อพัฒนาผลการเรียนให้ดียิ่งขึ้น

๑.๑๐ มอบรางวัลเกียรติคุณให้นักเรียนผู้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เพื่อเป็นรางวัลและเป็นที่ยอมรับ

๒. สรุปผลการวิจัยพบว่าแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านแรงจูงใจ ที่ได้จากการวิจัยสามารถสรุปและนำเสนอเป็นรายชื่อได้ดังนี้

๒.๑ ความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้

๒.๒ วิธีการจัดประสบการณ์และบรรยากาศในการเรียนสนุกมีการใช้กิจกรรมหลากหลายสร้างความรู้สึกอยากเรียนและสิ่งที่เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง

๒.๓ เข้าใจแนวทางการเลือกอาชีพ มีทัศนคติที่ดีและเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพ วิธีการทำงานทำ วิเคราะห์แนวทางเข้าสู่อาชีพและประเมินทางเลือกในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความรู้ ความถนัด และความสนใจของตนเอง

๓. สรุปผลการวิจัยพบว่าแนวทางในการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ด้านการเสริมแรง ที่ได้จากการวิจัยสามารถสรุปและนำเสนอเป็นรายชื่อได้ ดังนี้

๒.๑ นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีมีความภูมิใจในผลงานจนได้รับรางวัล

๒.๒ นักเรียนคิดไตร่ตรองนำประเด็นหลักในเรื่องที่เรียนสามารถนำมาวิเคราะห์ได้ คือ งานปฏิบัติมีความสนุกสนาน ทำให้ไม่เครียด ครูคอยชี้แนะให้นักเรียนวิเคราะห์ผลงานของตนเอง จึงเป็นแนวทางทำให้ตัวชื่อนักเรียนได้รู้จักจริง ได้ปฏิบัติจริง ได้เห็นประโยชน์ที่จะนำไปใช้ได้จริงมีความกระตือรือร้นในการทำงานด้านหนึ่งเกิดจากภายในตัวบุคคลเอง และอีกด้านหนึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอกเช่น การสร้างแรงจูงใจในการทำงานโดยการการให้รางวัล

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑” ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต ๑ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการเสริมแรงอยู่ในระดับมากที่สุด และอีก ๒ ด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ด้านสิ่งเร้า และด้านการเสริมแรง ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ **อารีย์ พรหมมา** การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนโรงเรียนเคียวนำสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต ๒ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทั้ง ๓ ด้านเรียงตามลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ด้านการดำเนินการเรียนรู้และการ ประเมินความก้าวหน้าด้านกระบวนการของการเรียนรู้ด้วยตนเองและด้านการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ **จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย** ปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการศึกษาต่อสาขาวิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับแรงจูงใจในการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพครูมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๑ โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูงและเป็นความสัมพันธ์ทางบวก และปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการศึกษาต่อในสาขาวิชาชีพครูตัวแปรที่รับการคัดเลือกเข้าสมการคือ ปัจจัยด้านลักษณะมุ่งอนาคต หลักสูตรการเรียนการสอน การได้รับการยอมรับนับถือและความคาดหวังของผู้ปกครอง

๕.๓ ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

๑. ครูส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนตามความถนัด คอยให้คำแนะนำในการศึกษาต่อ โดยส่วนใหญ่ตัวนักเรียนมีแรงจูงใจมาจากรุ่นพี่ที่ไปศึกษาต่อตามสถาบันการอาชีพต่างๆ
๒. ผู้เรียนได้เห็นผลลัพธ์และผลตอบแทนจากผลผลิตของตนเอง จึงทำให้เกิดข้อเปรียบเทียบในการตัดสินใจที่จะศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นไป
๓. เมื่อเรียนจบหลักสูตรนักเรียนมีทักษะในการทำงานเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ ได้ประสบการณ์ใหม่จากการทำงานและสามารถพัฒนาตนเองไปสู่งานอาชีพด้านอื่นๆ
๔. ให้นักเรียนได้ทราบความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน เห็นความสามารถของตนเอง
๕. ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ วิธีการจัดประสบการณ์เรียนรู้และบรรยากาศในการเรียนมีความสนุกมีการใช้กิจกรรมหลากหลาย
๖. สร้างความรู้สึกรักอยากเรียนและสิ่งที่เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริง
เข้าใจแนวทางการเลือกอาชีพ
๗. นักเรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี
๘. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้
แสวงหาคำตอบด้วยตนเองและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
๙. ครูคอยชี้แนะให้นักเรียนวิเคราะห์ผลงานของตนเอง

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในเรื่ององค์ประกอบการเรียนรู้จากการค้นพบของการวิจัยแสดงให้เห็นว่าด้านแรงจูงใจมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าครูควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

ก. เอกสารชั้นปฐมภูมิ Primary Sources

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, โรงพิมพ์วิญญาน ๒๕๓๓-๒๕๓๔, ๒๕๔๙.

มหามกุฏราชวิทยาลัย, พระไตรปิฎกพร้อมอรรถกถา แปล ชุด ๙๑ เล่ม, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๓๔.

ข. เอกสารชั้นทุติยภูมิ Secondary Sources

(๑) หนังสือ :

กนก จันทร์ขจร, การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา, เอกสารประกอบการฝึกอบรม หลักสูตรผู้บริหารระดับสูง, กรุงเทพมหานคร : กรมสามัญศึกษา, ๒๕๔๓.

กระทรวงศึกษาธิการ, จุดเน้นสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพื่อการขับเคลื่อนหลักสูตรการจัดการเรียนรู้การวัดและประเมินผล. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. ๒๕๕๓.

กระทรวงศึกษาธิการ, พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, ๒๕๔๕.

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑, กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด, ๒๕๕๒.

กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑. ๒๕๕๑.

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, อ่างใน, ทิศนา ขัมมณี, ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ.

เชียรศรี วิวิธสิริ, จิตวิทยาการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่, คณะศึกษาศาสตร์

ทัศนีย์ ศุภเมธี, หลักการและการจัดการประถมศึกษา, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๒.

ทัศนีย์ ศุภเมธี, หลักสูตรและแบบเรียนประถมศึกษา, กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาหลักสูตรและการสอนวิทยาลัยครูธนบุรี, ๒๕๓๑.

ทิศนา ขัมมณี, ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, กรุงเทพมหานคร : บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๓.

- ทศนา แคมมณี, ศาสตราจารย์, องค์ความรู้เพื่อการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ, พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, การบริหารงานวิชา, กรุงเทพมหานคร : ๒๕๔๓.
- พรพิมล พรพิระชนม์, การจัดการกระบวนการเรียนรู้, สงขลา: เทมการพิมพ์สงขลา, ๒๕๕๐.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, กรุงเทพมหานคร: บริษัท เอส. อาร์. พรินต์ติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๔๘.
- พระราชวรมณี (ป.อ. ปยุตฺโต), ทางสายกลางของการศึกษาไทย, กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พรินต์ติ้งกรุ๊ป, ๒๕๓๐.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาการสอน, พิมพ์ครั้งที่ ๑๕, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๔๐.
- รังสรรค์ บุชยะมา, ผศ., การจัดการการเรียนรู้, กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, ๒๕๕๐.
- รุ่งทิวา จักรกร, การเรียนมัธยมศึกษา, กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๖.
- วรรณิ ลิ้มอักษร, จิตวิทยาการศึกษา, พิมพ์ครั้งที่ ๔, สงขลา : นำศิลป์โมษณา, ๒๕๕๑.
- วไลพร คุโณทัย, หลักการสอน, กรุงเทพมหานคร : กรมการฝึกหัดครู, ๒๕๓๐.
- วาริ ธีระจิตร, การจัดและปรับปรุงสภาพห้องเรียน, กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, ๒๕๒๖.
- วิชัย ต้นศิริ, อุดมการณ์ทางการศึกษาทฤษฎีและภาคปฏิบัติ, พิมพ์ครั้งที่ ๒, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.
- ศรีเรือน แก้วกังวาล, ดร. จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย, พิมพ์ครั้งที่ ๗, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๐.
- ศิริบูรณ์ สายโกสม, รศ. ดร., จิตวิทยาการศึกษา, อ่างใน, เรื่องเดียวกัน.
- สมคิด สร้อยน้ำ, หลักการสอน, อุดรธานี : คณะครุศาสตร์สถาบันราชภัฏอุดรธานี, ๒๕๕๒.
- สุนทนา พรหมบุญและคณะ และอรพรรณ พรสีมา, ทฤษฎีและแนวคิดเรื่องการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม, กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๔๑.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ, อ่างใน, อารมณ์ ใจเที่ยง, หลักการสอน ฉบับปรับปรุง, พิมพ์ครั้งที่ ๓, กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส.พรินต์ติ้งเฮ้าส์, ๒๕๔๖.
- อารี พันธุ์มณี, จิตวิทยาการเรียนการสอน, กรุงเทพฯ: บริษัท เลิฟแอนด์ลิฟเพรส จำกัด, ๒๕๓๔.

(๒) วิทยานิพนธ์

- ชูชีพ อ่อนโคกสูง, ความสัมพันธ์ระหว่างพลังความสามารถแห่งตนเป้าหมายและความเป็นไปได้ที่จะกระทำกับแรงจูงใจในการเรียน, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๔๙.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), กระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคนสู่ประชาธิปไตย, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๔๓.

พระมานิต โชติธมโม (อรรคชาติ), “การศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานของ พระสอนศีลธรรม จังหวัดศรีสะเกษ”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, บัณฑิต วิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๒.

วิโรจน์ ศรีวิเศษ, “ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูประถมในโรงเรียนพื้นที่กันดาร เขต ปฏิบัติการที่ ๓ จังหวัดสุราษฎร์ธานี. **วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต**, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕.

ศุภลักษณ์ ทิพย์วงศา, การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและการเรียนรู้แบบนำตนเองโดยใช้ บทเรียน E-Learning ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓, **วิทยานิพนธ์ ปริญญา กศ.ม.**, สาขาวิชา หลักสูตรและการสอนบัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๕.

สะอาด พวงปรีก, **การจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนอาชีวศึกษา ระดับ ปวช**, สาขาพณิชย กรรมตามทัศนะของนักเรียนจังหวัดปราจีนบุรี.

สุชิตา สาตารม, การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและกลวิธีการเรียนภาษาอังกฤษโดยการใช้ คอมพิวเตอร์ช่วยเรียนภาษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖, **วิทยานิพนธ์ปริญญา กศ.ม.**, สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๕๓.

ชฎารัตน์ สุขศีล, การส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของชุมชนผ่านสื่ออีดีแอลทีวีโดยใช้โรงเรียนเป็น ฐานด้วยเทคนิคพี่เลี้ยง, **วิทยานิพนธ์ ปริญญา: ป.ด. (คอมพิวเตอร์ศึกษา)**, บัณฑิต วิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๕๙.

อารีย์ พรหมมา, การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนในโรงเรียนเคียนนาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาการประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2, กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย นอร์ทกรุงเทพ, ๒๕๕๖.

(๓) เว็บไซต์

แก้วกล้า มิชัยโย, **ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้, [ออนไลน์]**, แหล่งที่มา: แก้วกล้า มิชัยโย, **ทฤษฎี เกี่ยวกับการเรียนรู้, [ออนไลน์]**, แหล่งที่มา:

http://www.tumcivil.com/engfanatic/board/gen.php?topic_id=13741&hit=1
http://www.tumcivil.com/engfanatic/board/gen.php?topic_id=13741&hit=1.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๒๗, [ออนไลน์], แหล่งที่มา:

<http://uc.thailis.or.th/Catalog/BibItem.aspx?BibID=b01406401>.

๔. สัมภาษณ์

กษิญา ประยูรชาญ, ตำแหน่ง ครูอัตราจ้าง โรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุง จังหวัดปทุมธานี เขต ๑, ๒๕๖๑.

วิรัตน์ แมลงภู่งทอง, ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนไทยรัฐ ๖๙ จังหวัดปทุมธานี เขต ๑, ๒๕๖๑.
 วชิราวุธ จอกทอง, ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดกลางคลองสาม จังหวัดปทุมธานี เขต ๑,
 ๒๕๖๑.

๕. ภาษาอังกฤษ

Bandura, อังอิง, พรรณี ช.เจนจิต. **จิตวิทยาการเรียนการสอน**, พิมพ์ครั้งที่ ๔, กรุงเทพมหานคร :
 ต้นอ้อแกรมมี, ๒๕๓๘.

Bruner, อังอิง, **เรื่องเดียวกัน**.

Burton, อังอิง, **เรื่องเดียวกัน**.

Caldron, “Characteristics of the excellent teacher as perceived by student, Los Angeles Community College”, (Dissertation Abstracts International : March, 1989), P.49.

Chester, N.M. An Introduction to School Administration : Selected Reading, (New York : Mcmillan Company, 1996), p. 286-287.

Crow and Crow, อังอิง, **เรื่องเดียวกัน**.

David Ausubel, อังอิง, พรรณี ช.เจนจิต, **จิตวิทยาการเรียนการสอน**.

Donald Clark, อังอิง, พรพิมล พรพีระชนม์, ดร., **การจัดกระบวนการเรียนรู้**, สงขลา: เทมการพิมพ์สงขลา, ๒๕๕๐.

Gagne, อังอิง, ทิศนา แคมมณี, **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**.

Harris and Schawahn, อังอิง, **เรื่องเดียวกัน**.

Maslow, อังอิง, **เรื่องเดียวกัน**.

Mccathy, W.M. “The Role of The Secondary School Principal in New Jersey”, (Dissertation Abstracts International., 1976), p. 705 – A.

Raby, Francoise. (2007). A Triangular Approach to Motivation in Computer Assisted Autonomous Language Learning (CAALL), ReCALL. 19(2).

Roger, อังอิง, ศิริบุรณ์ สายโกสุม, รศ. ดร., **จิตวิทยาการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๒.

Rogers, อังอิง, **เรื่องเดียวกัน**.

Skinner, อังอิง, ศิริบุรณ์ สายโกสุม, รศ. ดร., **จิตวิทยาการศึกษา**.

Smith, Robert Timothy, “Characterics of Effective School System in Georgia”, (Dissertation Abstracts International, 1991, January).

Thomas & Montgomery, “On becoming a good teacher : Reflective practive with regard to children’s voice”, (Journal of Teacher Education, June, 1998), P.48.

Thorndike, อังอิง, พรพิมล พรพีระชนม์, ดร., **การจัดกระบวนการเรียนรู้**.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง : การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้วยหลักอิทธิบาท ๔
ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์

*****

คำชี้แจง

๑. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ มีความประสงค์เพื่อที่จะศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูตามหลักอิทธิบาท ๔ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ข้อมูลของท่านผู้วิจัยจะเก็บรักษาไว้เป็นความลับ การตอบแบบสัมภาษณ์จะไม่เกิดผลกระทบต่อสถานภาพของท่านแต่อย่างใด

๒. แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น ๓ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์

ตอนที่ ๓ สัมภาษณ์และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้วยอิทธิบาท ๔

.....
พระมหาธาราธิป วรวิชิโย (วรสายัณห์)
นิสิตปริญญาโท หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๕๖๐

แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง “การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้วยหลักอิทธิบาท ๔
ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์”

*****

แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์นี้แบ่งรายละเอียดเป็น ๓ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนใน
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์

ตอนที่ ๓ สัมภาษณ์และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
ด้วยอิทธิบาท ๔

ตอนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับข้อมูล
ส่วนตัวของท่าน (โปรดตอบคำถามทุกข้อ)

๑. สถานะ

ภิกษุ

ขรवास

๒. อายุ

ตั้งแต่ ๒๐ - ๓๐ ปี

ตั้งแต่ ๓๑ - ๔๐ ปี

ตั้งแต่ ๔๑ - ๕๐ ปี

ตั้งแต่ ๕๑ ปี ขึ้นไป

๓. พรรษา

ตั้งแต่ ๑ - ๕ พรรษา

ตั้งแต่ ๖ - ๑๐ พรรษา

ตั้งแต่ ๑๑ - ๑๕ พรรษา

ตั้งแต่ ๑๖ พรรษา ขึ้นไป

๔. ตำแหน่ง

อาจารย์สอน

พระสังฆาธิการ

๕. วุฒิการศึกษา (ทางธรรม)

นักธรรมชั้นตรี

นักธรรมชั้นโท

นักธรรมชั้นเอก

๖. วุฒิการศึกษา (ทางโลก)

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

ปริญญาเอก

ตอนที่ ๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์

คำชี้แจง ท่านโปรดพิจารณาสภาพปัญหา และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนใน
โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ ว่ามีความคิดเห็นอยู่ในระดับใด โปรด
ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องใต้หมายเลขที่ระบุแทนระดับความคิดเห็น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ระดับความคิดเห็น

๕ หมายถึง มีความคิดเห็นมากที่สุด

๔ หมายถึง มีความคิดเห็นมาก

๓ หมายถึง มีความคิดเห็นปานกลาง

๒ หมายถึง มีความคิดเห็นน้อย

๑ หมายถึง มีความคิดเห็นน้อยที่สุด

สภาพปัญหา และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น				
	๕	๔	๓	๒	๑
๑. ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน					
๑.๑ หลักสูตรมีเนื้อหาสาระในการเรียนรู้ที่เหมาะสม					
๑.๒ หลักสูตรมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในการพัฒนา นักเรียน					
๑.๓ หลักสูตรในแต่ละระดับชั้นมุ่งพัฒนานักเรียนให้รู้จัก คิดและแก้ปัญหา					
๑.๔ หลักสูตรมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับวัยและ สภาพแวดล้อมของนักเรียน					
๑.๕ หลักสูตรมีเนื้อหากว้างเกินไป ทำให้ยากต่อการ ค้นหาเรียนรู้					
๑.๖ หลักสูตรมีเนื้อหาสาระมาก เป็นเหตุให้นักเรียน เรียนไม่ทันเวลา					
๑.๗ พัฒนาหลักสูตรโดยสถานศึกษามีการวางแผนนำ หลักสูตรไปใช้ทุกกลุ่มสาระและกิจกรรม					
๑.๘ พัฒนาหลักสูตรโดยสถานศึกษาส่งเสริมให้อาจารย์ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้					
สภาพปัญหา และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น				
	๕	๔	๓	๒	๑
๒. ด้านการจัดการเรียนการสอน					
๒.๑ อาจารย์แจ้งวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนได้ ทราบทุกครั้ง					
๒.๒ อาจารย์กำหนดเนื้อหาการสอนแต่ละครั้งเหมาะสม กับเวลาเรียน					
๒.๓ อาจารย์ให้นักเรียนได้เตรียมตัวก่อนมาเรียนด้วย การอ่านหนังสือล่วงหน้า					
๒.๔ อาจารย์เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์					
๒.๕ อาจารย์เน้นการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนมีส่วน ร่วมในการเรียนทั้งในห้องและนอกห้องเรียน					
๒.๖ อาจารย์มีเทคนิคการสอนแต่ละครั้งมีความ หลากหลาย					

๒.๗ พัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยการประเมินผลความพึงพอใจของนักเรียนในเรื่องคุณภาพการสอนและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ในหลักสูตร/รายวิชาที่รับผิดชอบ					
๒.๘ พัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนด้วยการนำผลประเมินมาปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาให้นักเรียนให้เต็มศักยภาพและต่อเนื่อง					
๓. ด้านสื่อการเรียนการสอน					
๓.๑ อาจารย์ใช้ตำรา/เอกสารประกอบการสอนสอดคล้องกับเนื้อหาที่สอน					
๓.๒ อาจารย์ใช้สื่อเกี่ยวกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ประกอบการสอน					
๓.๓ อาจารย์ใช้สิ่งแวดล้อมเป็นสื่อการเรียนรู้ให้นักเรียนคิดวิเคราะห์เรียนรู้ด้วยตนเองจากสภาพจริง					
๓.๔ อาจารย์ใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนแล้วนักเรียนสามารถเข้าใจและเรียนรู้เนื้อหาได้ดีขึ้น					
สภาพปัญหา และการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น				
	๕	๔	๓	๒	๑
๓.๕ อาจารย์ใช้สื่อ e-learning มาช่วยเสริมให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ					
๓.๖ สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ ไม่เหมาะกับเนื้อหาวิชาที่เรียนรู้					
๓.๗ พัฒนาด้านสื่อการเรียนการสอนโดยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและสื่อเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน					
๓.๘ พัฒนาด้านสื่อการเรียนการสอนโดยการนำสื่อพิมพ์หลากหลายในการเรียนรู้ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร เป็นต้น มาใช้ในการสอน					
๔. ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน					
๔.๑ อาจารย์มีการประเมินผลการเรียนประจำปีทุกภาคการศึกษา					
๔.๒ อาจารย์แจ้งให้นักเรียนทราบถึงแนวทางการทดสอบล่วงหน้า					
๔.๓ อาจารย์แบ่งกลุ่มให้นักเรียนทำงานเพื่อประเมินผลงานเป็นทีม					
๔.๔ อาจารย์แจ้งผลการทดสอบของนักเรียนให้ทราบ					

หลังจากการสอบทุกครั้ง					
๔.๕ อาจารย์มีการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนจากผลการประเมินการเรียนรู้					
๔.๖ อาจารย์มีการทบทวนเนื้อหา หรือเฉลยข้อสอบ เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจมากขึ้น					
๔.๗ การพัฒนาด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน โดยการส่งสอบ O-net					
๔.๘ การพัฒนาด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน การตรวจโดยใช้ Computer					

ตอนที่ ๓ สัมภาษณ์และข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนด้วยอิทธิบาท ๔

เสนอแนะ ด้านหลักสูตรการเรียนการสอน ควรจะมีรูปแบบการพัฒนาด้วยหลัก วิมังสา อย่างไร

.....

.....

.....

.....

เสนอแนะ ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรจะมีรูปแบบการพัฒนาด้วยหลัก ฉันทะ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

เสนอแนะ ด้านสื่อการเรียนการสอน ควรจะมีรูปแบบการพัฒนาด้วยหลัก วิริยะ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

เสนอแนะ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ควรจะมีรูปแบบการพัฒนาด้วยหลัก จิตตะ อย่างไร

.....

.....

.....

.....

ผู้ให้สัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะ.....
วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น.
สถานที่ให้สัมภาษณ์และข้อเสนอแนะ.....

ภาคผนวก ข

รายนามผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจแก้ไขเครื่องมือการวิจัย

๑. นายกฤษณะ เลิศวิชานันท์
รองผู้อำนวยการศึกษาธิการ จังหวัดปทุมธานี
๒. นายสตกฤษ วิชิตพันธ์
ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเมตดาราม
๓. นายสมเกียรติ บาลลา
ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนวัดจันทน์กระพ้อ
๔. นางนิภา แสนคำ
ผู้อำนวยการโรงเรียนคลองสระ
๕. นางศุภวรรณ การุญญะวีร์
ผู้อำนวยการโรงเรียนปากคลองสอง

รายนามผู้อนุเคราะห์ให้เก็บข้อมูล
แจกแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

๑. ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดตะวันเรือง
๒. ผู้อำนวยการโรงเรียน
๓. ผู้อำนวยการโรงเรียน
๔. ผู้อำนวยการโรงเรียน
๕. ผู้อำนวยการโรงเรียน

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ
ให้สัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลการวิจัย

๑. นายวิรัตน์ แผลงภู่อทองทอง ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนไทยรัฐ ๒๙ จังหวัดปทุมธานี เขต ๑
๒. นางสาวกษิญา ประยูรชาญชาญ ตำแหน่ง ครูอัตราจ้าง โรงเรียนสามัคคีราษฎร์บำรุง จังหวัดปทุมธานี เขต ๑
๓. นายวชิรายุทธ จอกทอง ตำแหน่ง ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดกลางคลองสาม จังหวัดปทุมธานี เขต ๑

ภาคผนวก ค

หนังสือออกในการดำเนินการวิจัย

หนังสือออกในการดำเนินการวิจัย
ถึงผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือการวิจัย

หนังสือออกในการดำเนินการวิจัย
ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

หนังสือออกในการดำเนินการวิจัย
ขออนุญาตสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ** : นางสาวอิสราภรณ์ วิจิตพันธ์๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑
- เกิด** : วันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๑
- การศึกษา** : มัธยมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนอำนาจเจริญ จังหวัดอำนาจเจริญ
: ปริญญาตรี สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี
- สถานที่ทำงาน** : โรงเรียนวัดตะวันเรือง ตำบลคลองสี่ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
- ตำแหน่ง** : ครู คศ.๑
- หน้าที่/ประสบการณ์ทำงาน** : พ.ศ.๒๕๕๘ ครูโรงเรียนวัดตะวันเรือง ตำบลคลองสี่ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
- หน้าที่การงาน** : ครูโรงเรียนวัดตะวันเรือง ตำบลคลองสี่ อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี
- ปีที่เข้าศึกษา** : ปีการศึกษา ๒๕๕๙
- ปีที่สำเร็จการศึกษา** : ปีการศึกษา ๒๕๖๑
- ที่อยู่ปัจจุบัน** : บ้านเลขที่ ๘ หมู่ ๒ ตำบลโพนทอง อำเภอเสนาวงศนิคม จังหวัดอำนาจเจริญ
: โทร.- ๐๘๙-๕๖๒-๓๐๖๘